אלקטרו-שחריה

קיבוצניק מוצר עבודך

כיריים גז בישול 2 להבות

הנחה 10%

רח' הבנאי 22, ת.ד. 1723

טל. 03-808869, חולון

הדף הירוק

„בדאי לי בפנאי לי"

מרכז הרשת

שפע חומרים וציוד למלאכות יד ואומנות

חוגים והדרכה במקום

מכבדים המחאות של ארגוני הקניות

מבצע לחג האביב

פנאי לי בע"מ

דרך פ"ת 126 ת"א

טל. 258710, 250332

מוסף על המשמר בתנועה הקיבוצית מס' 214 7 באפריל 1987 ח' בניסן תשמ"ז

מה נשתנה?

.אם רוצים שמשהו ייצא טוב, צריכים לקרוא לי". זיוה שילה נפגשת עם לאה אגמי (82) בגניגר (עמ' 10)

המדיטציה הטרנסצנדנטאלית של חברי קיבוץ ,יחד" אולי מקנה אושר, אך לא חברות בתקים. נצחון ראשון לתעסה גליזר (עמ' 4)

נסתיים מושב־החורף של הכנסת. חברי קיבוץ נשאלו לדעתם. מי הוא הח"כ הבולט מבין 9 הקיבוצניקים בכנסת. (עמ' 8)

עד 30/4/87

לשקיות 200 גר' ו-500 גר' וקופסאות 200 גר'

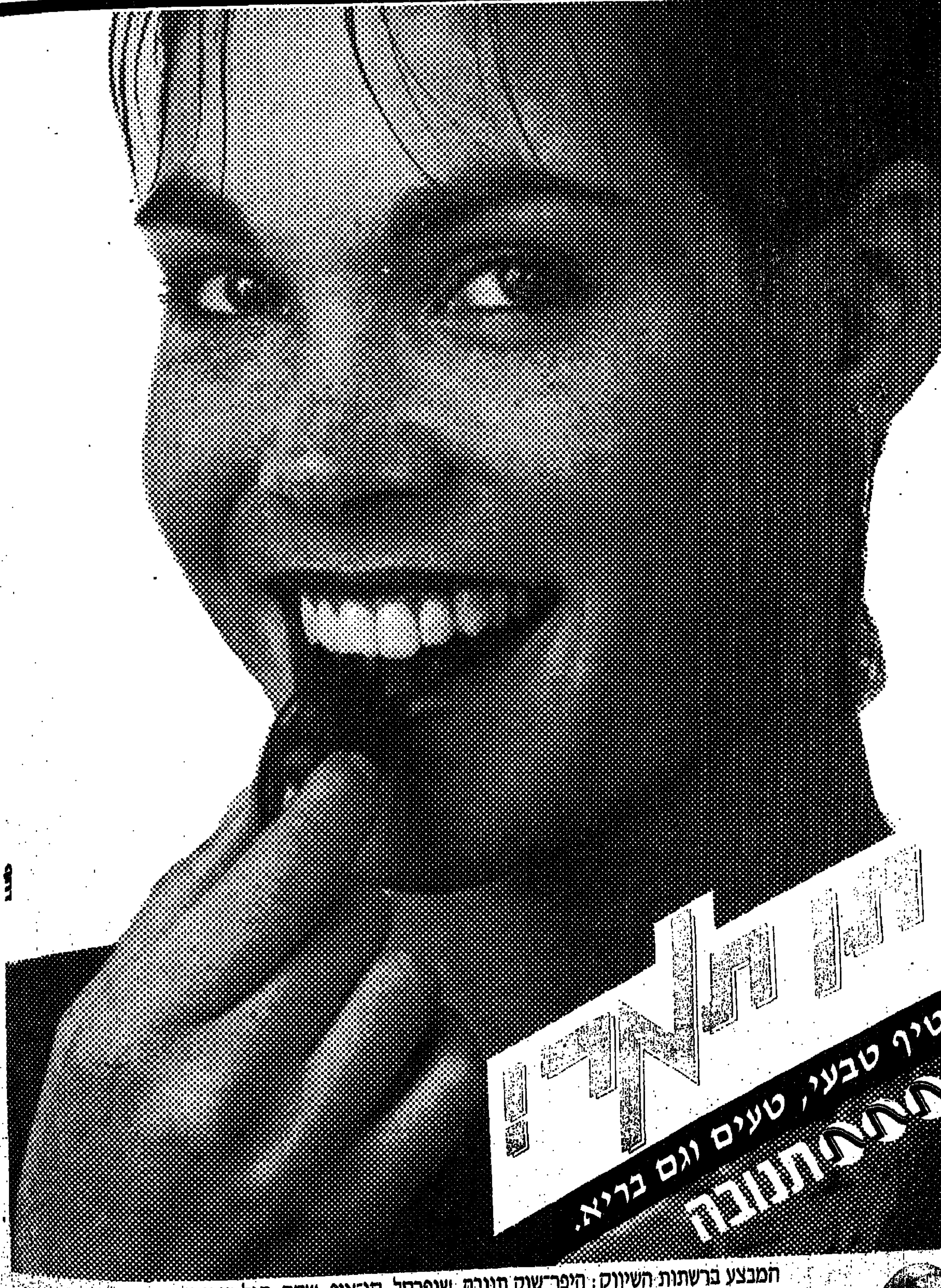

המבצע ברשתות השיווק: היפר־שוק תנובה, שופרסל, קו־אופ, שקם, הגל הירוק.

קראנו במכתבכם

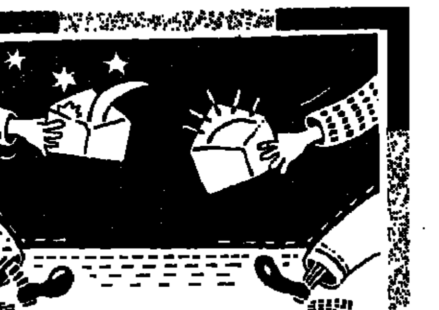

קיבוץ מופשט

החצר הקיבוצית סבלה תמיד מצחנת ריח־זבל. ניחוח מעודן יותר, נתפש כלא שייך למקום. דומה שערימת החימצון או בור־הסילו מפריעים פחות לחברי קיבוץ אניג־טעם, מאשר פסל המוצב בקירבם. אולי הראשונים מוכנים להם יותר, ואילו הברזל המינימליסטי מערער את בטחונם... את הירקות התוססים אוכלות הפרות, אך כיצד אפשר לעכל ברזל ובטון? לאנשי יד־מרדכי פתרונים.

הפסל יחיאל שמי יצוק מברזל קשיח. אחרת קשה להבין את עמידתו ונחישות־רוחו מול גלי המחאה הנשמעים מדי הציבו פסל באחד מהקיבוצים. בעבר היה זה קיבוץ בארי, לאחר מכן גינוסר, ולאחרונה יד־מרדכי. הוויכוחים לא נוגעים תמיד לגופו של פסל או בשאלה האמנותית גרידא, אלא נאחזים במיתוסים שונים שזה מכבר אבד עליהם הכלח.

פסל הנצחה צריך להיות הרואי, פתטי, פיגורטיבי דוגמת זה של אנילביץ'. כל נסיון פיסולי אחר חוטא למטרה ה"מקודשת". פסל אמור לייצג את עצמו בלבד או ייעוד אחר שנכפה עליו ואל לו להשתלב בסביבה נתונה. פסל מופשט, סביבתי, שאינו מספר ישירות סיפור לכל המשפחה, אינו פסל, כי אם גוף אמורפי חסר־פשר.

מולו של שמי (של האמנות הישראלית), שפסליו מוערכים לא רק בקרב הקליקה המישקיסטית, אלא גם בקהל אספני וחובבי אמנות בעולם המערבי כולו. אחרת איך היה מוצב באתרים ומוזיאונים רבים היודעים להעריך נכונה את הישגיו.

בכתבתה של רחל דביר ("הדף הירוק", 212) טוענת אחת מחברות יד־מרדכי, כי הציבור וההורים השכולים לא נשאלו ביחס לפסל ההנצחה שנבחר. צאו וראו מה היה קורה, לולא כך היו מתרחשים הדברים. לבטח היה נבחר פסל המושתת על גוף פיגורטיבי דוגמת זה של אנילביץ'. מקובע על ברזל מופשט של שמי ולבסוף אולי היה משפריץ מים ואש, נוסח אגם. אז היה הקולקטיב מנצח, אך כל פרט שבו מפסיד, שלא לדבר על ערך אמנותי מוחמץ.

יוסי שחר אומר באותה כתבה דברים, שאולי רק למענם היה המאמץ כדאי והשקעת הכסף — משתלמת. יש לו הרגשה שהמוזיאון הגיע אליו לקיבוץ. הוא רואה בו משהו בעל־ערך. מנגד הוא צופה באנשים שחולפים ליד הברזל ולא רואים בו פסל.

"פעם שמעתי את שמי עצמו טוען, כי ההישג הגדול ביותר שפסל שלו יוכל להשיג, הוא היטמעות מוחלטת בתוך הסביבה. לאחר שהבריות בחנו אותו מהזוויות השונות והתרגלו אליו, התרגל אליהם גם הפסל והפך לחלק אינטגראלי מהסביבה היומיומית, אותה רואים ואליה מתיחסים כמובן

מאליו. זוהי, לדעתו של האמן, הדרגה הגבוהה יותר של אמנות הפיסול.

אולי הקדימו חברי הקיבוץ מוקדם למאוחר. אך טוב שניכפה עליהם קיר הברזל וטוב שכך נפל דבר.

ריח זבל הפרות ימשיך להיות מאפיינה של החצר הקיבוצית, אבל בצידו תמיד יסתננו ניחוחות אחרים.

יחיאל שמי, שכן גלילי ושותף לעשיית אמנות, המשך לכבוש את הפריפריה הקיבוצית בקירות הברזל והעץ שלך... הם מדברים באמצעים מינימליים את השפה העשירה ביותר.

קרני עם־עד,
מצובה

יתכן, שיוסף חרמוני צדק ברשימתו ("הדף הירוק", 212) "נו, באמת", באומרו, שגם בעיר קמים מדי בוקר האנשים לעבודה, מלבד, כמובן, אותם עשרות אלפי מובטלים של שנות שלטון הליכוד.

לפי דעתי, הח' אייל כפכפי הצליחה להסביר יפה מאד, לגב' דניאלה וייס — דוברת גוש אמונים — מה ההבדל בין ההתיישבות העובדת לבין ההתנחלות בשטחים.

יתכן, שמתוך "נוסטלגיה", ניסה חרמוני להקניט את הח' אייל כ. ולשים ללעג את דבריה, ולכן לא הרגיש בכלל, שהדמגוגית־המקצועית של גוש אמונים דיברה רק מליצות.

למשל, בעלה, מר וייס, יצואן, בטח תורם לא פחות לכלכלת המדינה מאשר הקיבוץ. לפי השקפה זו, גם מר יפת, בלכלן בכיר, מנהל בנק ("במיל'"), הוא איש פרודוקטיבי.

מעניין מאד, למה לא השתדל חרמוני להסביר לגב' דניאלה וייס, כמה שהיא לא אוביקטיבית, שהשתמשה רק במליצות ואמונה פנאטית, למשל בקשר להריסת אל־אקצה (שנעשתה, אולי, על־ידי שליחי אלוהים?!).

נו, באמת, חבר יוסף חרמוני. אם אתה מעוניין להיות כתב של עיתונות קיבוצית־פועלית, נסה למצוא לך נושאים יותר ריאליים ותהיה מסוגל להציגם באופן אוביקטיבי יותר.

משה לוי,
הגושרים

חתום על כל צ'ק

אני מכיר ומוקיר את אהרון ידלין, על כן התפלאתי מאוד למקרא תגובתו על רשימתי "שומרי משקל האינטרסים" ("הדף הירוק", 213). ידלין מצטט מדברי על בחירתו של עקיבא לוינסקי כמועמד התק"ם ליו"ר הנהלת הסוכנות "שזה "מאבק, כדי להציב שם עסקן ותיק".

אחרי ציטטה כזאת קל לידלין לחתווכח עמי ולשאול ברוב פאתוס "מה רע בוותק? האם כל ותיק עבר ומנוון" יוצא, לפי דברי ידלין, שאני מציע לתק"ם לאמץ מוסר של אסקימוסים המפקירים את זקניהם בשלג ובתגובה נחרצת הוא מכריז: "לעולם לא נאמץ מוסר של אסקימוסים".

הציטוט מדברי מאפשר לו להמשיך ולדבר על מהפיכה לדורות ועל קיפות הקיבוץ ולבסוף לשאול אותי "מה הפסול בחבר קיבוץ ותיק?"

אבל מה לעשות ולמרות שהציטוט המובא מפי הוא כמעט מדוייק, הוא נקטע בדרך מעוותת כיוון שאיני מעלה על הדעת שהדבר נעשה בזדון, אני מבקש להפנות את תשומת הלב לקטע ברשימתי המתייחס למועמד של מזכירות התק"ם לתפקיד יו"ר הנהלת הסוכנות: "אולי מגיע לו, וודאי מגיע לתנועה הקיבוצית, אבל אם הכוונה היא לצאת למאבק, כדי להציב שם עסקן ותיק, שהבשורה שלו מתגלמת במה שקורה בסוכנות היום, אז אתם ואנחנו מאבדים נקודות".

מי שקורא את המשפט כולו, מבין שהבעיה אינה הוותק אלא הבשורה. עקיבא לוינסקי לא בא לסוכנות מבחוץ. הוא שותף של דולצ'ין לכל מה שקורה בסוכנות היום. לא פקיד אלא כמנהיג. מה שקורה היום בסוכנות הוא מה שלוינסקי יכול להציג כבשורה. חלק מהדברים [illegible] בטלוויזיה. חלק בחשד בסיפור האומלל של אוצר התיישבות היהודים וחלק [illegible] עקיבא לוינסקי עצמו בשרותו על 4 מחלקות מיותרות ועל נסיעות לחו"ל ששולחים שלא יודעים מה לעשות עם זמנם [illegible]".

עקיבא לוינסקי חתום על כל צ'ק ועל מותה של הסוכנות ומה שקורה היום בהסתדרות הציונית. זה מה שלוינסקי יודע לבשל. אז מי שמרוצה — זה מה שמגיע לו. מי שמצפה שהסוכנות והתנועה הציונית יתנערו ויציעו בשורה אחרת, יחפש מועמד אחר.

זאב צחור

כל אחד והברונקה שלו

"מדוע חברי קיבוץ מעוז־חיים בקיבוצם?" פותח יוסף חרמוני ומלגלג על דברי איל כפכפי ("נו באמת", גליון 212). "גם אם ינסה מישהו לגייס את כל משאבי הסרקאזם החומצי שבו, לא יעלה בפיו "נו באמת" למשמע אמירה כזו, שחלודתה מרובה ממנה לטעם החיים בקיבוץ בכלל ובמעוז חיים בפרט".

חלודה? אצל מי? יוסף!

בכל מלחמות ישראל, וגם אם תפרוץ חלילה מלחמה מחר, ייצאו חברי מעוז ויגנו בכל ליבם על ביתם הנמצא קילומטר מהגבול, מניין יש לך הזכות לזלזל, יוסף חרמוני, הרי אם מעוז תיפול גם בית־שאן ובית־השיטה וכו' לא תתקיימנה.

ועוד מוסיף יוסף ומהתל בלשונו הבוטה: "אין לאיש מושג כמה קשה פה".

נכון, יוסף, לא מגיע לחברי מעוז פרס על כך שהם מרוויחים לחמם בעבודתם, גם אנו חושבים כך. אך שמא מסתתרים רגשי תיסכול מאחורי צחוקך המבוזה? במעוז־חיים עובדים במפעל כל יום משמרת שנייה ומשמרת שלישית, עובדים בליל שבת ובשבת בשני המפעלים. האם גם אתה נותן כך? במעוז־חיים גם הגזבר ומרכז המשק ויו"ר המועצה וחברים אחרים נותנים משמרות אחר הצהריים והלילה. כבן הגליל ודאי מכיר אתה את חקלאות הגליל, האם ידועה לך חקלאות עמק בית־שאן מהי?

הנך מוסיף: "קביעותיה של איל כפכפי אודות קשיי החיים בקיבוץ ואודות הדחפים המניעים את

חבריו להוסיף לשכון בו אינן טובות דיין לפארודיה פורימית על דברי ברונקה באספה הכללית". כל אחד ויחוסו לברונקה שלו.

נדמה לי שמדבריך אפשר להסיק שאבדה דרכך. חבל!!!

במעוז־חיים דברי הוותיקים אינם פארודיה פורימית. עדיין עוסקים בדיונים על עבודה שכירה ואין עבודה שכירה. עדיין לא השקיעו כספים בבורסה ובמניות הבנקים. פשוט עקרונות. אותך זה מצחיק? פארודיה פורימית? נו, באמת!

אנו מוכנים לתת הסכום הנדרש למגבית הקיבוצים. ערבות הדדית היא מאותם ערכים ש"ברונקה" וחבריה הקנו לנו. זה שאתה כותב זכותך. אבל מדוע כל מלה נכתבת חייבת להופיע ב"דף הירוק"? טוב יעשו עורכי "הדף הירוק" אם יבדקו חשיבותם של הדברים הנכתבים. ולסיום, עצה ידידותית מעומק הלב: שנס מתניים וחזור להאמין בעקרונות ולהלחם למענם וייטב לך.

מלכה חרש,
מעוז־חיים

הדף הירוק
עורכים: ארנון לפיד ויעקב לזר
משתתפים: עמירם כהן, רונית יהל, סימה באר, עודד ליפשיץ, אהוד דור, זיוה שילה, דינה רמג' ושלמה גלזר
עיצוב גרפי: רחל דביר
מזכירת המערכת: רותי קדוש
צלמי המערכת: בועז לניר ומאיר פרטוש
מודעות: חיה קוטב
המערכת והמנהלה: רח' חומה ומגדל 2, ת"א 67771
טלפון: 03-378835
מען למכתבים: שק דואר נעול 61999
תוכן המודעות על אחריות המפרסם בלבד
זכויות הגרפיקה שמורות

שאלות לעיתונאי הקונגרס הציוני

א) מיהו הכתב שחתם בראשי תיבות א.ל. — האמנם ארנון לפיד?

ב) האם ידוע לחבר א.ל. שהרצל, הס, נורדאו ואוסישקין כלל לא הוזמנו לפגישה?

ג) האם ידועה סיבת התקלה שמנעה את בואו של החבר גורדון, תקלה בקרבורטור, רדיאטור או אלטרנטור?

ד) ואם אכן גורדון לא הגיע, כיצד הוא יצא נלהב מהכנס?

ה) האם נכון שהכתב הנ"ל שסקר את הכנס, נעלם כעבור חצי שעה?

ארנון, לעיתים נחוץ קורטוב של אמונה, ברכת דרך לאנשים תמימים, שמצאו דרכם לפגישה בתחבורה ציבורית, לא באו בתביעות לתמיכה כספית או פוליטית, שהמשותף להם: החרדה לגורלה של המדינה בה אנו חיים.

להיות ציני זו מלאכה קלה. תמיד יהיו יותר אוהדים למלגלגים מאשר לעושים.

מראש גזרנו על עצמנו להיות בין המעטים, בתקווה שלכם יהיה שכר מעמלנו.

יגאל צחור,
רביבים

שום הוכחה בכתובים

ב־30.3.87 פורסמה בעל־המשמר "התנצלות", בה טוען עידו זמיר, נציג הקבה"א בפרוייקט מלון "מגדל העמק", שהוא התריע על פעולות רבות במהלך בניית המלון.

אחרי פירוק השותפות עם המשקיע רפי ערן, מינו אותי למנהל הפרוייקט, כל תיקי המסמכים הועברו לידי ולא מצאתי שום הוכחה בכתובים להתרעות כאלה.

לצערי הרב, לא זכיתי לשיתוף פעולה מצד עידו זמיר, בעת הבוררות שהתקיימה בין הקבה"א לקבוצת רפי ערן. שיתוף פעולה כזה, יכול היה לסייע להקטנת הסכום ששילמנו לקבוצת ערן, עבור חלקו בפרוייקט, בעקבות הבוררות הנ"ל.

יחיאל דורון,
העוגן

חשיפה

ליוסף חרמוני ולמערכת "הדף הירוק", יוסף חרמוני צדק בדבר אחד: לא מקובל היום להזכיר שבקיבוצים עובדים וממלאים משימה לאומית בעצם הישיבה והחיים באזורי הספר של המדינה.

אני סבורה שרבים מחברי הקיבוצים נשארים לחיות בהם לא רק מתוך הרגל, שיגרה, חוסר בריזה וכו', כפי שנהוג היום להטיח, אלא, לא פחות מכך בגלל אהבה ונאמנות למקום, להורים, למולדת, לחברה המשותפת.

אני מצטערת על כל החלק הזה, הבלתי מוצלח במידת מה והאפולוגטי, בראיון שלי עם דניאלה וייס. אבל הוא הופיע רק בגלל ההתקפה הבלתי מרוסנת שהיא התקיפה את התנועה הקיבוצית כתנועה שנכשלה.

הראיון המשותף שלנו מראשיתו, נועד לתת לי אפשרות להתגונן. ביוזמתי שלי הטיתי את השיחה מהתגוננות — לחשיפת כוונותיו המשיחיות המסוכנות של ה"גוש", תמיכתה של דניאלה וייס במחתרת ועוד.

עתה, לאחר שהוסרט הסרט על המחתרת היהודית בטלוויזיה, אני פוחדת עוד יותר ממה שהם עלולים להמיט עלינו.

איל כפכפי,
מעוז־חיים

[illegible]

לידידי ורעי שמעבר לפיתולי ראש־פינה, קצין־הפלגות מאילת־השחר, המכונה יוסי חרמוני, שלום רב.

חנקתי בכי של התרגשות, כשראיתי שהכנסת שורות אחדות משירי למדורך ב"רף־הירוק".

עלי להודות שזה זמן רב אני אוהד את סגנון כתיבתך הטובל בניחוח דק של חרמנות גברית, על־אף שהיה עלי לעקוב אחריו במעברים הפתאומיים מתקופת החמשירים ב"כותרת ראשית" דרך "יחד" ז"ל, עד שהגעת, בינתיים, להצהבה ארעית בין דפי "הדף הירוק".

אל תבין אותי לא נכון, אני באמת חושב שעל קולך להמשיך ולהישמע. אך ישנן לי מספר השגות לגיטימיות (לעניות דעתי הבולשביקית): כאשר אתה עוזב את ערוגות הבושם ומתיישר עם עדר תרדמן מחניתה ופאפו מיודענו, קורה לך משהו, שקורה גם להם. המלה טוהר מתחלפת לכם במלה טיהור, כנראה בעיה גנטית, ואתם משתלחים עלינו בשצף קצף בכל מיני טיהורים ומיני טרור תקשורתי, ששאולים אצלכם מעולם האסוציאציות של הטוטליטריזם הסובייטי.

אתם מבקשים להלך אימים על צאן הקדושים שלנו. עם איזו מין אלימות שמאלנית טמירה ונעלמת, שאתם מבחינים בה בכל פינה. (אלימות מילולית כמובן, כ אחרת איננה). אך אני חרד, באמת חרד, חרדה גדולה, מהחיבור הזה, בין הפונדמנטליזם הדתי על גווניו השונים והימין החילוני בארץ. משהו, שאפשר יהיה להשוות אותו להנחת ניטרוגליצרין מתחת לקומפרסור. ועל זה בעצם נכתב השיר. על השילוב הנורא בין הרגל והקודש. ושלום על מדינת ישראל.

ועכשיו משהו בלשון ההכללה שאתה מרבה כל כך להשתמש בה: כאדם, שנבעט החוצה ממטבחו הטהור (מג'וקים) של רפול, אתה וודאי יודע, שההבדל האמיתי בין אלימות השמאל לזו של הימין הוא בכך, שאלימות השמאל, לכל היותר, מולידה מחזות ושירים וזו של הימין מולידה רימונים וטילי כתף.

ואסיים, כמובן, בברכת והיה מחננו טהור. וכמובן, תמשיך לכתוב ככל העולה על רוחך.

שלך, דורו פלמה
כפר הנשיא

לא רק מחזאות של נקבים

(תשובה לדורו פלמה)

דורו פלמה קובע כי אלימות השמאל היא מילולית בלבד. "אלימות השמאל — הוא אומר — לכל היותר מולידה מחזות ושירים. ואת של הימין מולידה רימונים וטילי כתף".

לא מדוייק. בהחלט לא מדוייק. גם אם נקבל את החפיפה ימין/ניציות ואת מקבילתה שמאל/יוניות, הרי שעדיין מוכיח השמאל — גם בישראל — כי אין הוא 'יונה'. והוא אמון — גם בישראל — על הרג, השלכת פצצות והתנכלות לאזרחים חפים מפשע, הרבה יותר מהימין הישראלי.

חלק מן השמאל הישראלי דוגל עדיין במהפכה, קרי — באלימות שהיא עצם מעצמיה של ה־מהפכה, מתוקף ההגדרה. ומעבר לכך, משליכי־פצצות ווממי־חבלה, רצח והרס, לא נפקד מקומם בקרב אוהדיו וחבריו של הפן הזה של החוויה הישראלית.

חלקים שונים של מחנה השמאל קשורים ומחוברים בקשרי־זיקה לזרמים וקבוצות אלימים, שלא אחד ולא שניים מאנשיהם — אזרחים ישראלים — השליכו פצצות, קטלו ורצחו.

חלק מן השמאל הישראלי, מפיק אלימות קטלנית בשוליו. זו גדולה בכמויותיה פי כמה מן האלימות הקטלנית, שמפיק אולי, הצד הימני של המיתרס. האלימות הקטלנית השמאלנית בישראל איננה "טמירה" ואיננה "נעלמת".

נזכור: השמאל הישראלי איננו רק מחזאות־של נקבים או ערבי־קריאה כ'צוותא'.

דיוק, דורו, דיוק. גם משוררים חייבים בו.

יוסף חרמוני

[illegible]

א. הכרתי את "מקרה ג'ו קנטור" עוד לפני פרסום הכתבה ב"קיבוץ" ואפילו עשיתי נסיון קטן למנוע את הפיצוץ, אבל נכשלתי.

ב. אינני סבור שמישהו, המאזין לסיפורו של ג'ו ולתשובת המזכירות, יוכל להיות שופט, לכל אחד האמת שלו, הנובעת מהשקפה בסיסית שונה.

ג. אינני סבור שהשאלה "מה דעתם של 400 חברי כפר־מנחם" היא שאלה רלבנטית. כולנו יודעים שכאשר אנו אומרים "הקיבוץ חושב" או "הקיבוץ עושה", אנו מתכוונים, בעצם, לבעל תפקיד מסוים או לכל היותר לוועדה. אבל — בדרך כלל פועלים הנ"ל בתוך אווירה כללית הקיימת בקיבוץ.

ד. אמרתי לג'ו שעם כל אהדתי למאבקו, מפריע לי וגם לחברים אחרים, שהוא יורד מן הארץ ומנהל משפט נגד הקיבוץ.

ה. במאבק המתקיים בין חבר יחיד ובין הקיבוץ, אין כוחות שווים. תמיד הקיבוץ הוא החזק. כחבר קיבוץ, מותר לי לצפות מן הצד החזק שיגלה יותר אורך רוח ויותר תבונה מן הפרט החריג.

ו. הקיבוץ בו אנו חיים (ולא חשוב אם שמו כפר־מנחם או בית־אלפא), מעצם טבעו, פועל כמכבש המיישר את כל ההדורים. הקיבוץ, מטבע בריאתו, אינו מחבב חריגים. הקיבוץ הוא יצור חברתי המרגיש בנוח, כאשר כל הפרטים המרכיבים אותו פועלים בהסכמה מירבית במירב הדברים.

ז. החריגים החיים עמנו הם, ברוב המקרים, מיני חריגים שהסכמנו לחיות אתם, מסיבות שונות, יש מקום למחקר קטן בעניין זה — "מיהו החריג הנסבל בקיבוץ". בכל מקרה, ארשה לעצמי להסתכן בניחוש, שהמחקר יצביע על תכונות אופייניות של "החריג הנסבל הממוצע" וסביר להניח שיהיה זה משהו כמו ו. אי. אס. פי. — בנוסח הקיבוץ. ג'ו, כמובן, איננו כזה.

ח. החברה הקיבוצית מנוונת את עצמה לדעת והיא עושה זאת בעיניים עצומות ובאוזניים אטומות. אף אחד בקיבוץ לא החליט שהבינוניות היא הדרך המרכזית, אבל כולנו הולכים בה, מי שסוטה לשביל צדדי, נסחב בחזרה או שמתבקש להמשיך בשביל ולהתרחק. אנחנו, הנשארים, מעגלים את פינותינו.

ט. יש חריגים בקיבוץ, אבל יותר חריגים (בכל התחומים) עזבו אותו במשך השנים. עזיבה זו, של טיפוסים משוגעים, חריגים, שאפתנים ואינדיבידואליסטים, הפכה את חיינו ל"נוחים" יותר ומשעממים יותר. גם הישגינו בכל תחומי החיים נעשו "שטוחים" יותר, אין לנו מה להתפאר בחידושינו הרבים, בשנים האחרונות, בתחומי החברה, התרבות והמשק (המשק...).

י. היום חסרים לקיבוץ כמה אנשים עם "פילפל מתחת לזנב". בכל תחומי חיינו. די לנו אם נציץ אל התחום הכלכלי. התנועה הקיבוצית, המתפארת באיכות חבריה ובתשתית הרעיונית שלה, נמצאת כמעט באותו המקום שבו נמצאים מושבי שנות החמישים, אשר מעולם לא היו מושבים של ממש וחבריהם נעדרי "תשתית רעיונית". אולי חסרים לנו אותם משוגעים המסתובבים היום בכל פינות

הכלכלה, משק הכספים והאקדמיה הכלכלית? למה הם בחוץ?

י"א. אני יודע שג'ו קנטור היה אגוז קשה לקיבוצו. אבל הוא צלם־אמן מן המדרגה הראשונה. גם הכיוון הרעיוני של אמנותו לא היה רחוק כל כך מן הכיוון הרעיוני של קיבוצו. והשאלה, לכפר־מנחם ולכל ה"כפר־מנחמים". מה המחיר שאנו מוכנים לשלם כדי שהבינוניות לא תחסל אותנו כליל?

הבינוניות תמית אותנו מיתת נשיקה.

המאבק בבינוניות יטיל עלינו חיים קשים אבל חיים.

גירי יהלום,
בית־אלפא

לא לכל חיון

שיחת קיבוץ עברון (מתאריך 14.3) דנה בהמשך עבודתו של חברנו גרי זהר ברשות השידור.

בשיחת הקיבוץ התקבלה החלטה אחת בלבד: גבי לא חייב לחזור ב־1.4.87 לעבודה בקיבוץ, מועד שנקבע לפני שנה בהתאם לבקשתו. לא התקבלה "החלטה היסטורית" שחבר קיבוץ יהיה משוחרר כל ימי חייו מעבודה בקיבוצו, כפי שמשתמע מהרשימה "רדיו חזק אוהב" ("הדף הירוק", 213).

שלמה יצחקי,
מזכירות קיבוץ עברון

כמה קטן כמה גדול!!
דגם DIAMOND של WHARFEDALE
רמקול השנה באירופה
★ תצוגה מלאה של סדרות
★ Delta ★ CD — Series
★ 5 — Series ★ 7 — Series
★ מיטב מערכות הסטריאו
★ JVC ★ ROTEL ★ AKAI
★ LUXMAN ★ WHARFEDALE
★ B&W ★ MOREL ★ ONKYO
מכירה גם בהמחאות
אמנון סאונד אלקטרוניקס בע"מ
רח' בוגרשוב 42 ת"א ★ טל' 03-295620

עידו נסיעות ותיירות בע"מ
אמרידרייב — טיול מכוניות
עידו נסיעות ותיירות בע"מ מציעה באמצעות ארגוני הקניות לאנשי ההתיישבות העובדת, טיולים מיוחדים, במסלולים מיוחדים, במחירים ללא תחרות!
אמרידרייב
טיול מכוניות בארצות הברית – 33 יום מחוף אל חוף.
מחיר הטיול כולל בתי־מלון טובים, מלווה ישראלי, רכב נוח לכל 4 מטיילים, ביטוח רכב, דמי החזור ומס מקומי, כניסות לאתרים ולפארקים לאורך המסלול, העברות לנמלי התעופה ולמלונות.
תאריכי יציאה: 14.5, 11.6, 9.7, 6.8, 17.9
אמרידרייב
אתה בידיים טובות של צוות תכנון ותפעול מן המעולים בישראל, אשר יראה לך את אמריקה האמיתית מחוף אל חוף ויוביל אותך אל אחרים שאין התייר הרגיל מגיע אליהם.
הטיול כמטייל פרטי, אך רגוע ובטוח כבטיול מאורגן. אתה רשאי לצאת לדרך בנפרד או בשיירת המלווה, אנו מעמידים לרשותך כושר ניידות בלתי מוגבל תוך ניצול מירבי של זמן. בכל מקום מצפים מכוניות, מלונות וטיסות שהזמנו מראש. המסלול נהדר, הדרך מהנה, הטיול מוכן, כל שעליך לעשות, להיכנס למכונית ולצאת לגלות את אמריקה.
אפשרות לטיולי המשך בתוספת מחיר צנועה להוואי ופלורידה.
Alamo Rent A Car
DELTA AIR LINES
HOWARD JOHNSON'S
עידו נסיעות ותיירות בע"מ, ת"א בוגרשוב 5, טל' 03-228128-9

סטריאו פלוס
הגיע משלוח הרמקולים TANNOY
הרמקול הטוב בעולם CERVIN VEGA
במחירי פרסום לחברי קיבוצים
מבחר מערכות יד שנייה באחריות
בטיפול לייזר במבחר הגדול בארץ
החל מ־699 ש"ח
כמו כן במבצע מחירים מיוחד
המבחר הגדול בארץ של מערכות סטריאו לכל תקציב
סטריאו פלוס

תצוגה מרהיבה של סטריאו 1987
מחירים נוחים ואפשרות לתשלומים
מבחר מערכות ורמקולים
מבחר קומפקט דיסק
JVC, ROTEL YAMAHA, ONKYO, MARANTZ, AIWA LUXMAN WHARFEDALE, PIONEER, JAMO, JBL, BOSE, TEHNICS, BEW, ADC, SANYO ואחרים...
מעבדת שירות תיקוני מערכות ורמקולים
סטריאו שירי
איתך לאורך שנים!
הרצל 59, חיפה, טל. 671273

ראיתי קיבוצניקים מאושרים

דו"ח תעסה־גלזר מכה: בחודש שעבר דחתה התק"ם את פנייתו של קיבוץ המודטים „יחד" להתקבל אל שורותיה. „הלוואי והיו לנו רבים כמותכם", אמרה התנועה לקיבוץ, „אבל איננו יודעים איך לאכול אתכם". הדחייה לא תעיב, כנראה, על אושרם של חברי „יחד".

הדרך לאושר רצופה הטרדות, לא רק מצד ועדות־בינמשרדיות אלא גם מצד אנשי תקשורת וסקרנים סתם.

קיבוץ „יחד" שחבריו הם מודטים, כלומר, מתרגלים, מעשי של יום־יום, את המדיטציה הטרנסצנדנטאלית, כלומר, נמנים על שורת הכתות, שדו"ח תעסה־גלזר הזהיר מפניהן, כלומר, לא ראויים לבוא בקהל קיבוצי התק"ם. הוא, ללא ספק, תופעה, שהעניין בה חורג מעבר לזה האקטואלי.

מדובר באוכלוסיה הטרוגנית להפליא, 50 איש ואשה, בהם משפחות ויחידים, בהם צעירים בני 25 וקשישים בני 60, בהם 20 ילדים, שחברו לפני 6 שנים להקים תא שיתופי־התישבותי, קרי, קיבוץ, בגוש שגב בגליל.

6 שנים, ועדיין הם במחנה זמני, מתגוררים בקרוונים של הסוכנות, אך כבר יש להם באינווגטר בתי ילדים, מסגריה, מפעל אלקטרוניקה, חדר־אוכל, מחסן־בגדים ואפילו מפעל הארחה. 6 שנים בתנאים לא־אידיאליים אך ביציבות וגיבוש חברתיים בלתי רגילים, על בסיס מוזר, אפס עזיבות כמעט, והרבה שביעות רצון.

את סיפור ההצלחה הזה, המביך את הממסד הקיבוצי ומגרה סקרנים באשר הם, הקימו אנשים, שמאומה לא היה משותף ביניהם ולהם, טרם שבאו לכאן. הם עזבו בתים, משרות, קריירות, אורח חיים ומחשבה, כדי לייסד כאן עולם חדש, או, לפחות, קיבוץ ובעיקר — למצוא את האושר.

פגשנו אצלכם אנשים מצויינים

פעמיים ביום, בבוקר ובצהריים, מתכנסים חברי „יחד" לתרגול מדיטציה, ורק המזרון הרך, הפרוש לרוחב המועדון, שסופג, כנראה, את נחיתות המודטים מריחופיהם, מבדיל את המועדון הזה מ„המועדון לחבר" בקיבוצים אחרים.

„זו טכניקה פשוטה", מדקלם ליאור יונאי, מזכיר הקיבוץ, הנשמע משופשף במלאכת סיפוק סקרנותם של עיתונאים וסתם מציצנים, „המדיטציה היא אמצעי, לא מטרה. נועדה לפרוק מתח. אולי נגיע למצב שלא נזדקק לה ואולי תימצא לנו מדיטציה אחרת, יותר טובה."

ליאור, בחור גבוה וצנום, קצין בצנחנים, יליד משאבי־שדה, שעזב את הקיבוץ עם הוריו כשהיה בן 15, נוח להסחף לוויכוח, ולשטף דיבורו קשה לשים מחסום: „אם מדברים על התנועה הקיבוצית", הוא אומר, „אז לדעתי דווקא היא היתה צריכה להיות מעוניינת בנו, כדרך להתחדשות מבפנים. והרי דרושות לו לקיבוץ תשובות לבעיות, למשברים, לעזיבת בנים. בתק"ם אמרו לנו: פגשנו אצלכם אנשים מצויינים, הלוואי שהיו לנו יותר קיבוצים כמוכם, זו עשייה מבורכת, זו התייחסות. אבל את המדיטציה אנחנו לא יודעים איך לאכול. זה כמו לתת לגיטימציה לכת ולגורו. אני אישית מבין אותם", מוסיף ליאור, „גם לי היו ספקות ואולי יש לי גם היום. אבל העובדה שאני ממשיך לתרגל מדיטציה קשורה בדברים שקרו לי בחיים האישיים שלי, במשפחה, באוניברסיטה. מאז התחלתי במדיטציה, כל היחסים שלי עם הזולת קיבלו מימד אחר. הרגשתי שאני גדל באישיותי, מחליף תודעה. זה נותן אושר וחדוות, אי־אפשר להעביר את זה למי שלא מתנסה בכך".

ועוד אמר: „אנחנו חברה דמוקרטית. יש כלל? הרבה הבדלים בין האנשים שחיים כאן, אפילו בהתייחסות למדיטציה. יש בינינו כאלה שכמוני, זה שולי, שנפלו הנה עם הבעל או האשה, ויש אחרים שבשבילם המדיטציה היא העניין המרכזי. אני בפירוש חושב, שאנחנו קיבוץ של שנות ה־2000: תעשייה עתירת ידע, וטכנולוגיה של ... התודעה. אנחנו מקבלים גם אנשים שלא ... מדיטציה, אם כי כרגע, דה־פקטו, אין לנו כאלה."

מחנה „יבור", משכנם הארעי של חברי קיבוץ „יחד", למרגלות גוש־שגב, — איזור פיתוח המצטיין ברמת השירותים הקהילתיים שבו — אמור להיות בעתיד מרכוז של המודטים בארץ. הישוב הקהילתי, הררית, גם הוא בתחום גוש־שגב, מוכר כבר כמקום מושבה של האגודה למדיטציה טרנסצנדנטלית. בסמוך לו, בעוד כשנתיים, יקום הקיבוץ של אנשי „יחד". אם תצלח דרכם בהמשך, כפי שצלחה עד כה, קרוב לוודאי שיתממש חזונם של המודטים האלה, שזכו להכרה מטעם מחלקת ההתיישבות של הסוכנות, אך לא מצד התק"ם, לפי שעה.

בשעת צהריים, ביום אביבי בחבל ארץ יפהפה, בחצר יחד, קולט המיקרופון שלנו שירת ציפורים בעוצמה חזקה וילדים העונים אחר המטפלת בשיר של פסח. במטבח שוקד פנחס, זה עם המבטא הצרפתי ופנים של שרל אזנבור, על התפריט לצהריים. חברה בגיל הביניים מתאמצת לשוות לחדר האוכל, מבנה טרומי, מראה תרבותי ואסתטי. הפסנתר שבפינה, התמונות והקישוטים, משרים אווירה של בגרות ורצינות.

בדירה של מרים וראובן זלינקובסקי, דירה חמה ונאה עם שני חדרי שינה, אחד לבן הגדול ותוספת לסבא, שיצטרף בקרוב, מסבירים לנו ש„יחד" הוא קיבוץ ליברלי, שלא מתמקחים בו על רכוש פרטי ושאר קטנות. את הווילה בבית־יהושע, השכיר הזוג זלינקובסקי לזמן בלתי ידוע ובינתיים מתגוררים הזלינקובסקים במבנה טרומי עם שלושת ילדיהם. מרים, אשה נאה, מתרגלת מדיטציה יותר מ־10 שנים, אומרת שלא ששה בתחילה להצטרף לגרעין „יחד". היום, לאחר 5 שנים במקום, היא משמשת מזכירת הפנים של הקיבוץ, והספקנות באשר לצעד שעשו היא ומשפחתה נעלמה כלא היתה. ראובן, בעלה, האיש שהקים את מפעל האלקטרוניקה במקום, סגן אלוף (מיל.), היה נמשך שנים רבות איש מחקר ופיתוח בצבא, ומאחוריו ניהול פרוייקטים עם אלפי עובדים. אולי כאן ההסבר לכך שלמא"י — מפעלי אלקטרוניקה יחד — המשלב פיתוח תוכנה עם שרטוט ועריכה ממוחשבים, קשרי מסחר הדוקים עם מפעלים כרפא"ל, אלביט וטלרד ותוצרתו מכניסה תמורה נאה לקיבוץ הצעיר.

בגלריה האנושית הססגונית של אנשי „יחד" יש גם סבתא, פנסיונרית בת 62, אלמנה מלאה חיים, שבעבר שימשה גרפולוגית ראשית של משטרת ישראל והקימה את המחלקה לזיהוי מסמכים. 17 שנים עוסקת סבתא במדיטציה. היא הרוח החיה שמאחורי חיי התרבות, המסיבות והחגים ב„יחד". היא יודעת כיצד להפעיל ועדות ותורמת מניסיון חייה העשיר לקיבוץ הצעיר. ויש כאן גם חבר, שהיה פעם מנהל סניף בנק „דיסקונט", ואשה בת 45, שהיא תופרת במקצועה, והמשותף לכולם — הדרך שבחרו אל האושר, אל ההארה.

בשש השנים לקיומו נישאו ב„יחד" 5 זוגות, ומספר הלידות בשנה האחרונה שווה למספר חודשיה — כמעט תינוק לחודש. בנוסף מתדפקים על שערו של הקיבוץ מודטים רבים, הן מחו"ל הן מהארץ. אך בתנאים הקיימים, מחסור בדיור בעיקר, נאלץ הקיבוץ להשיב פניהם ריקם.

„באופן טבעי חלים באדם שינויים, בעקבות המדיטציה", שב ומסביר ליאור. „למשל בנושא העישון: אין פה איסור וגם לא כפייה, אבל עובדה שרק אדם אחד פה מעשן, זה קורה מעצמו, וזה כל היופי. כך גם צמחונות: המדיטציה משפיעה על הגוף, על מערכת העיכול והתוצאה — אין בשר במטבח של „יחד". אם זה היה בחזקת איסור, זה לא היה עובד. אין פה היפנוזה, ולא אוטו־סוגסטיה. תהליך המדיטציה הוא תמים, הדברים קורים מעצמם. אין צורך בשינוי אורח חיים ולא מדובר באמונה או בדעה. ניתן לעשות מדיטציה גם בלי לדעת קרוא וכתוב. הגוף בהרפיה עמוקה ואתה ער מבפנים. זה נותן אושר. אנשים צועקים מרוב שמחה. הריחוף? זה נגרם כתוצאה ממחשבה טרנסצנדנטלית. זה לא הביצוע החיצוני אלא מה שקורה בפנים. נוצר תיאום בין כלי המוח — .E.E.G וכתוצאה מכך, סדר חשיבה חדש. זה שילוב בין הגוף למוח או בין המוח למערכת העצבים".

ליאור, ככל חבריו, יודע על־פה את כל טענות המתנגדים למדיטציה. קל לו לשלוף תשובות. לגייס הוכחות ממחקרים מדעיים שהתפרסמו, לדבריו, בארצות המערב. את הפרק המדבר במדיטציה הטרנסצנדנטלית, בדו"ח תעסה־גלזר, שינן היטב ולהלן תגובתו: „הוועדה קודם ירתה חץ ואחר־כך סימנה עיגולים. יש לה כיוון מאד ברור. היא לא הביאה אפילו מחקר אחד מתוך 350 מחקרים, שהתפרסמו והם מצדדים במדיטציה. בדו"ח הוצאו דברים מהקשרם. ניתן אוסף מקרי של קטעי אינפורמציה. יש בה ביטוי לפחד מכתות, מגורו, וכל השאר. אחת הטענות המרכזיות, מדברת על סכנה של פגיעה נפשית לעוסקים במדיטציה. נאמר בדו"ח שיש בינינו אחוז גבוה של מקרים פסיכוטיים ואני אומר, אדרבה שיבואו לבדוק, שיעשו עלינו מחקר. נראה מה יגידו אז. בדו"ח גם מוזכרת, בין השאר, אי־נאמנות למדינה. כיצד אפשר לומר עלינו דבר כזה? לדוגמה. יש לנו כאן אחד שהוא סגן אלוף (מיל.) מודיעין. וחבר אחר, שישב בשבי בסוריה. אז לבוא ולהגיד שאין להם זכות לשרת בצבא?

„אני משוכנע, בצורה הכי חזקה, שהאנשים פה פועלים באופן טהור ותמים, שיש להם בידיים דבר יפה, ולא משנה אם זה קשור במהרישי או בתורה אחרת. טכנולוגיה להפוך את האדם להיות יותר טוב ולגרום לו לחיות חיים יותר טובים. לעניין האידיאולוגיה שמאחורי המדיטציה אני אומר, יש גבול כמה אדם יכול לשקר לעצמו. לא ברחנו משום דבר ואנחנו לא מסתירים שום דבר. יש פה משהו אמיתי, רציונלי. עם שתי רגליים על הקרקע. לא איזו פנטזיה, לא איבוד הקשר עם העולם החיצון".

עד כאן ליאור.

מחנה זמני „יבור" - לא בעושר האושר

מזכיר, ליאור: „זה נותן אושר וחדוות"

במקום בו שולט האור

„לא איכפת לי מיסטיקה מזרחית", אומרת נורית רימון, מי שעשתה ימים כלילות בעיון ולימוד התופעה של כתות מיסטיות, במסגרת תפקידה כמזכירת הוועדה הבינמשרדית, בראשות ח"כ תעסה גלזר. „מה שצריך להדאיג את הציבור הם האלמנטים של חוסר סובלנות, הונאה ופגיעה בבריאות הנפש. כל אחת מן הקבוצות טוענת לפטנט סודי אל האושר, אולם תחת מסך של ערפול וזהות עמומה פועלים להתרחבות מתמדת וצבירת כוח.

„המדיטציה הטרנסצנדנטלית מציגה עצמה כטכניקה פשוטה להרפיה ואני אומרת, שהטכניקה הזאת היא רק אחת ממכלול אמצעים להמרה, שבהם משתמשים תלמידי המהרישי, המרה לתרבות אחרת ולמעשה לדת חדשה.

„המתרגל מדיטציה אמור, על־פי המהרישי, להגיע לרמה של התמזגות עם הקוסמוס. בשיאו של התהליך הוא ינהג על־פי חוק הקוסמוס ולא על־פי חוקי החברה־מדינה. זהו ה„ידע" המוחלט אליו שואף המודט.

„הטענה שלי היא, שמי שמפנים חלק אחד של התורה, אי־אפשר שלא יפנים גם את החלקים האחרים, ואלה אינם מתיישבים עם דמוקרטיה. זו איננה רק טכניקה, זו דת, זו תרבות. בארה"ב ניתנו שני פסקי־דין אשר קבעו, שהמדיטציה היא דת, ואסרו על כניסתה לבתי־ספר.

„המהרישי אומר, ברגע שאתה „מיושר", אתה, באופן אינטואיטיבי, יודע מה טוב ומה רע. הכוח של הקבוצה והמנהיג הם במרכז העניין, מעל לטובת הפרט. זהו כוח של טוהר עליון... התורה אומרת שעל המדינות לחוקק רק חוק אחד, הוא חוק ה„ידע" של המדיטציה הטרנסצנדנטלית.

„בכל כת יש היענות לסמכות טוטאלית וקפריזית, העצמת כוחם של המנהיג והקבוצה. לא אומרים לאנשים מה לעשות, אבל מנחים אותם לפעול למען הקבוצה ופירוש הדבר, להסיר מכשולים שבדרך, גם אם זה אומר לשקר או לעבור על החוק. יש כאן יסודות המשותפים גם לארגוני פשע ולתנועות פשיסטיות ואת זה יש לשנן היטב, על פי לקח ההיסטוריה."

על גרעין „יחד" אומרת נורית רימון, כי גם אם אינו מסונף לאגודה של המדיטציה, הרי כל יחיד בתוכו, מעצם היותו מודט, כפוף לארגון העולמי ויישמע למוריו ולמהרישי.

„שיטות הרפיה יש לאין ספור, בתוכן גם מדיטציות אחרות. מה לזה ולאידיאולוגיה של המהרישי? ה„אושר" המובטח הנו הפתרון, שמעביר אל תרבות הכת, וזו איומה בעיני" — דברי נורית רימון.

בוועדה הבינמשרדית היו חברים משפטנים, פסיכולוגים, פסיכיאטרים, מחנכים ואנשי אקדמיה. הממצאים והמסקנות בדו"ח, שהתפרסם זה לא מכבר, הינם פרי עבודה והסכמה משותפות לכל חברי הוועדה.

במדור כסא"ח שבתק"ם מניחה פרנסיס יואלי את ידה על הדו"ח ומאשרת: עבודה יסודית, הנגה מלאה בחומר.

ב־1975 חנך המהרישי את „שחר־עידן ההארה" והרי כמה פנינים מתוך כתביו (כפי) שהובאו בדו"ח הוועדה, בתוספת ציון המקור.

★ התודעה הקוסמית פירושה כניעה בפני המוחלט, האלוהי, וניחות האינדיבידואליות הקטנונית.

★ לא תיתכן מעלה מוסרית גדולה יותר מאשר הצגתה ברבים של נוסחה, שלפיה יוכלו בני־אדם להתעלות באופן טבעי למצב, שבו תזורם האנרגיה שלהם רק בנתיבים הראויים. הדרך היחידה לעשות זאת היא להגיש לידיעם של כל אנשי תבל את הטכניקה של המדיטציה הטרנסצנדנטלית.

★ כאשר יחיד מתעלה לרמת התודעה הקוסמית, כל מחשבתו ופעולתו הן חלק מהתכלית הקוסמית וזה עוזר לנטרל השפעות בלתי טבעיות באטמוספירה, השפעות, שנוצרו על־ידי אנשים, שתודעתם לא הגיעה לשכלול הנדרש.

★ אין ולא יהיה מקום לבלתי־מתאים. המתאים יוביל ואם הבלתי־מתאימים לא יצטרפו — לא יהיה להם מקום.

★ במקום בו שולט האור, אין מקום לחשיכה. בתקופת ההארה אין מקום לנבערים מדעת. אי־השרדות של הבלתי מתאים היא חוק טבע.

אשרי מפחד תמיד

למחפשי האושר למיניהם, לתרים אחר משמעות, למבקשים „אמת" אחת ויחידה, „הארה" או „התגלות" — נאמר: פקחו עיניכם, דעו לאן אתם הולכים, הקפידו להכיר את המאטריה בטרם תאבדו את כושר השיפוט.

זהו, במשפט אחד וכוללני, המסר של מחברי הדו"ח מטעם הוועדה לחקר תופעת הכתות.

פסיכולוגים ועובדים סוציאלים שטיפלו, ועדיין מטפלים, ביחידים ובמשפחות שנפגעו, כדרך זו או אחרת, כשל מעורבות בכת כלשהי, מחפשים כל דרך להביא את המסר הזה לציבור. עד כה ללא הצלחה יתרה.

במדור כסא"ח בתק"ם, מצאנו תדפיס ובו בין השאר, האזהרות הבאות:

היזהר מאנשים, שיש באמתחתם תשובות קסם או פתרון לבעיות כלל עולמיות.

היזהר מהזמנות לסופי־שבוע מבודדים, לסדנאות בעלות מטרות מעורפלות, מארוחות והרצאות חינם, מאנשים זרים המגלים כלפיך סימני ידידות מופרזים. אין שום סיבה להתנהגות מטשטשת, אלא אם כן מסתירים משהו.

אם יאמר לך מישהו, שתוכל לפתח את הפוטנציאל שלך בקורס מיוחד, שתהיה רגוע אם תשתמש בטכניקות שלו או שסוף האנושות קרב ועליך להתמגן — בקש עצה מקצועית, לפני שאתה עונה בחיוב.

בקיצור: אשרי מפחד תמיד.

הממשלה העולמית של עידן ההארה

מקיר האולם שבו מתרגלים חברי „יחד" את המדיטציה, ניבטות פניו הנאים של מהרישי־מהש־יוגי, מייסד תורת המדיטציה הטרנסצנדנטלית. תמונות ופלקטים של האגודה הישראלית והתוכנית העולמית למדע האינטליגנציה היצירתית, משרים על האורח לרגע תחושה כי אינו

(המשך בעמוד 27)

דינה רמג'י ■

חדש מחברת טוטנאור בע"מ
אוטוקלב (סטריליזטור) שולחני דגם 2340
מכשיר לסטריליזציה של מיכשור רפואי במרפאות ומרפאות שיניים

תכונות עיקריות
★ שתי תכניות סטריליזציה 121 מ"צ, 134 מ"צ כולל שלב יבוש.
★ יצירת קיטור ללא צורך במקור מים חיצוני.
★ מעבה (קונדנסור) קיטור לחסכון במים.
★ שסתום בטחון פורק לחץ.
★ מערכת בקרה והפעלה פשוטה ונוחה לתפעול.
★ האוטוקלב בנוי מפלדת אל חלד ומכיל 3 מגשים

לכל מידע נוסף, אל תהססו לפנות לאגף המכירות
חברת טוטנאור בע"מ
אזור התעשיה גבעת שאול ב', ירושלים ● טלפון: 02-527132-3-4

המתנה המפתיעה לחג
בדימור מורידים מחירים!!
מבצע שאינו חוזר
המבצע בתוקף עד גמר המלאי
הובלה חינם למרכז הארץ
„דימור"

ארנון לפיד

שעתנו היפה

נתן טל (שפיים) נזעק, כנראה, ראשון ומהר להזעיק את אמיץ גולן (רמת הכובש). שניהם, שלא יכלו עוד להחשות נוכח המתרחש ושביתת פועלי „אתא", קיץ 85') החליטו לעשות מעשה. קמו ונסעו למפעל המושבת. בדרך סרו אל שלמה בר־לב (גן־שמואל) אמרו לו, בוא והוא בא. כשהגיעו למפעל קיבלו אותם הפועלים בחוסר אימון. לא היו להם, לפועלים השובתים, לא מים קרים לשתיה, לא מזון סביר לאכול ולא תנאים ראויים לשנת־הלילה. במה אפשר לעזור, שאלו נתן, אמיץ ושלמה. ואם נאמר, פיקפקו הפועלים בקול, תוכלו לעזור? נעשה כמיטב יכולתנו, אמרו השלושה. נתן שלף מכיסו צ'ק של חצי מיליון שקלים תמורת יום עבודה של חברי שפיים באחד־במאי והגישו לפועלים הנדהמים. אחר כך נסעו לרמת־יוחנן ונועדו שם עם יהודה. הלה, שכבר מזמן חיפש דרך לפעול לטובת פועלי „אתא", נרתם בהתלהבות. שעתיים, אולי, התרוצץ בין המזכיר למרכז־המשק, עד שהעביר את הקיבוץ לצידם. משם, כבר ארבעה, נסעו ליגור. מיגור לגבעת־חיים מ., מגבעת־חיים מ. לגבעת־חיים איחוד, ואולי להיפך, מגבעת־חיים איחוד למשמר־השרון, ממשמר־השרון לגן־שמואל.

מקץ יממה היו בידיהם מצרכי מזון, מיטות ומזרונים, כולם תרומות הקיבוצים.

כשהגיעו עם כל אלה ל„אתא", הכריזו שאין הם באים בשם מפלגה כלשהי אלא כנציגי קיבוצים, שרוצים להביע סולידריות עם מאבק צודק של פועלי ייצור במדינת ישראל.

כזו היתה ההתחלה. לימים היה המבוע לשיטפון: בפני חדר־אוכל גדוש פועלים במפעל ולאחר התייעצות קצרצרה, הכריזו מזכירי התנועות על תרומה של 700 אלף דולר לקרן שתוקם לסיוע למפעל; בגבעת־חיים איפשרה ועידת התק"ם למזכיר ועד פועלי „אתא" לשאת דברים, אפילו לפני המזכ"ל קיסר; חברי רמת־יוחנן הסבו לקבלת שבת משותפת עם השובתים בחצר המפעל; חניכי השוה"צ קיימו במקום הרקדה המונית; הנוע"ל כינס את מועצתו החינוכית בקרית־אתא ושילב את הפועלים בהליך החינוכי; פעילי תנועה לחצו במוסדות; קיבוצים שלחו משלחות עידוד; מוקי צור בא לספר על ראשיתה של דגניה...

הרו"ח הנ"ל, הוא תקציר אכזרי של מה שסיפרו לאחרונה פעילי התנועה הקיבוצית ואישרו ואף הוסיפו חברי ועד־פועלי־„אתא", ברב־שיח שיזם ופירסם „מבפנים" בגליונו האחרון.

אם לא נסחפו הדוברים להפרזה, גם ידלין לא הפריז בדברי הסיכום שלו: „זו היתה השעה היפה של התנועה שלנו, בזכות מתי מעט איכפתיים, שבערו באש של סולידריות והזדהות עם פועלי אתא".

— יצחק נשרי (ארז), רכז הוועדה הפוליטית בתק"ם, שעה יפה?

— בהחלט. ראשית, הקיבוצניקים זזו. פשוט, הזיזו את עצמם, אתה יודע מה זה? מאז פלוגות העבודה במושבות, לא השתתפו חברי קיבוצים בשביתות פועלים. בקושי ידעו מה זה, להוציא, אולי, כמה שביתות שחברי הקבה"א השתתפו בהן, בארגון המערכת המפלגתית. אבל כתנועה קיבוצית אחת, ומתוך יוזמה ספונטאנית — זו היתה פעם ראשונה. וזה הלך וגאה מעצמו. גם קיבוצים שהיססו בהתחלה, הצטרפו בהמשך מכוח האווירה הכללית ולחץ החברים. זה היה דבר עצום. חברים וקיבוצים פשוט התחרו מי יתרום ויעשה יותר.

— והתנועות?

— שום תחרות. שיתוף מלא. זה דבר אחד. דבר שני, ב„אתא" הצלחנו לשבור מוסכמה, כאילו קיימים פערים וניגודי אינטרסים בין פועלי העיר לחברי הקיבוץ. והנה, עובדה, כשהמאבק צודק ונחוצה הפגנת סולידאריות, אנחנו בפנים ונותנים את הצבע שאף מערכת אחרת אינה יכולה לתת. גרשון פלד אמר לנו: כינו אתכם הראיסים המודרניים של מדינת ישראל ופתאום הופעתם והצעתם עזרה בלי לשאול שאלות והרגשנו שאתם מזדהים איתנו באופן מלא וכואבים יחד איתנו. וכך זה באמת היה.

— להסתדרות. ע"פ הרב־שיח, לא היתה זו שעה יפה...

— צריך להיזהר בביקורת על ההסתדרות. עלינו לקחת בחשבון שלגבי ההסתדרות, „אתא" היתה רק מפעל אחד מבין רבים אחרים, שהיא מטפלת בהם לאורך השנה. לנו זה היה קל יותר. אנחנו, שראינו את המיוחד של „אתא", את מה שהוא מסמל, את התביעות הצודקות של הפועלים וסגנון המאבק המכובד שנקטו בו, אנחנו נכנסנו לעסק בצו הלב, מתוך התלהבות ורצינות. החברים, פשוט, ראו במתרחש תפנית ביחסי העבודה בארץ ויצאו מעורם. ההסתדרות ודאי שמחה שהקלנו עליה בשלב ההתחלתי. היתה לנו הרגשה, שקיסר לא לחם בכל הכוח ורוזוליו לא התלהב. עבורנו „אתא" היה אחד ויחיד. להם יש עשרות מפעלים בצרות לתמרן ביניהם.

— איך ניתן להאריך את השעה־היפה ליום יפה, שבוע־יפה?

— זו השאלה. אינני בטוח שאנחנו בנויים למאבקים מסוג זה, באופן קבוע. יש לנו נסיון וכלים כשמדובר בתחומים החברתי והחינוכי, ואנחנו עושים בהם רבות. כשמדובר בסכסוכי עבודה, ידינו קצרה. בכל מקרה, ברור שהפיתרון מצוי תמיד בדרגים הפוליטיים הגבוהים.

חברינו ליוו את ועד העובדים לאורך כל הדרך, בכל הפגישות והדיונים. מזכירי התנועות והח"כים שלנו, פעלו בכל הדרגים, ההסתדרות, הכנסת והממשלה והשקיעו בכך מאמץ ללא תקדים, אבל כשהצהרנו על התרומה של 700 אלף דולר לקרן שהצענו להקים וזו היתה חלטה מהירה ונועזת, לא הצליחה ההסתדרות לתרום את חלקה, משום שוועדי העובדים הגדולים לא נענו והעסק נפל. לפחות יש לנו חלק ביוזמת „קרן הצמיחה" שהוקמה מאוחר יותר.

כיום ברור, גם לנו וגם לפועלים, שהדרך התרבותית והמכובדת בה הלכנו נכשלה.

— ועדיין זו שעתנו היפה?

— שלנו כן. אילו פרס לא לחץ יותר על מודעי ומפלגת העבודה היתה ממצה את כל כוחה, היתה זו שעה יפה גם למפלגה ולמדינה.

— היו אליכם איתותים ממפעלים נוספים?

— בעקבות התהודה שקיבלו הקשרים שלנו עם „אתא", ניסו לגרור אותנו למאבק ב„מספנות ישראל". סירבנו, משום שהכתנו במאבק הזה ביותר מדי אלמנטים מפלגתיים. מפ"ם השתלטה על העסק ולזכותה ייאמר, שהצליחה להעביר עובדים מהליכוד למפ"ם. לנו זה לא נראה. פועלי „אתא" דיברו אל ליבנו. איתם הרגשנו בין שווים. פלד ואודי מוועד העובדים הם פשוטי עם, לא עסקנים אלא פועלים ממש עם ידיים מיובלות.

— בדיוק כמו שיש לנו.

— תשמע, היתה כימיה נהדרת בינינו לבינם.

אני זוכר שבאתי ל„אתא" ביום השלישי לשביתה והתקבלתי שם כמו אחד מהם. זו היתה עבורי חוויה מרגשת. זו, ללא ספק, היתה שעתנו היפה.

— אברהם, מועצת פועלי חיפה, קראת מה שאמרו משתתפי הרב־שיח ב„מבפנים"?

— קראתי ואני מגדיר זאת כהוצאת דיבה על ההסתדרות. אני רואה במה שפורסם עלילה פשוטה מחד, ויומרה חסרת שחר מאידך. הקיבוצניקים, עם כל הכבוד, הפכו את השוליים לעיקר. הרב־שיח מעוות במפורש את מה שאירע בשטח.

— היכן העיוותים?

— הדוברים התעלמו מנושא המאבק עצמו, מן המהות, שכנראה אינה מובנת להם כלל. יש ברב־שיח בורות גמורה, מי נאבק על מה ומדוע.

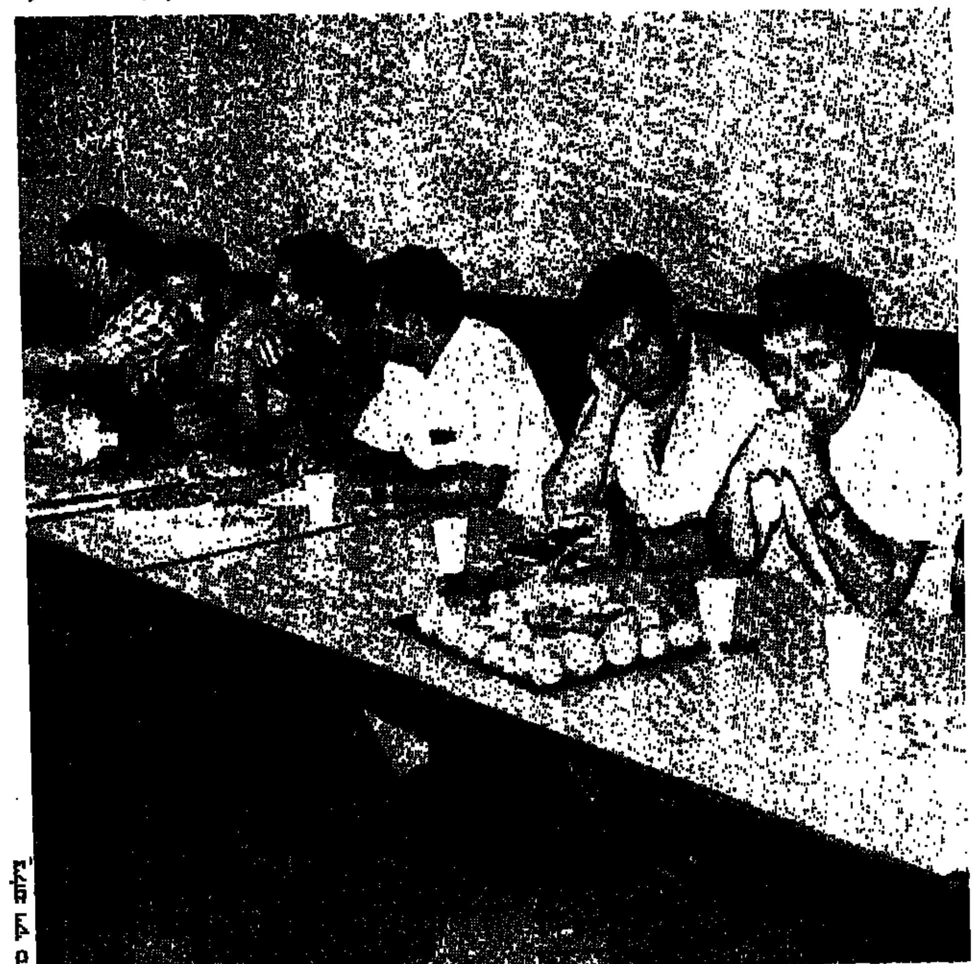
קרובים־קרובים: פעילי קיבוץ ופועלי „אתא" בזמן השביתה

נכון שבקטע מסוים, 4־3 שבועות, עשתה התנועה הקיבוצית הרבה, ובעיקר במה שנוגע לאספקה וציוד לשובתים, אבל היא לא היתה יחידה בכך. מפעלים רבים תרמו גם הם. אני מעריך את המאמצים האדירים שחברי הקיבוצים השקיעו ב„אתא" אבל ברב־שיח הם הפכו את מעשם למשהו שלא מעלמא־הדין, תוך סילופים וגוזמאות. למשל, בניגוד למה שאמרו, לא היה אפילו יום אחד שלא נמצא ב„אתא" נציג ההסתדרות. למשל, הסיפור כאילו הזנחנו את הפועלים כשהפגינו מול הכנסת. נכון שצבן הוא שהביא את האוכל ממזנון הכנסת, משום שאנחנו איננו רשאים לקנות שם. אבל את החשבון שילמנו אנחנו. ומי, אתה חושב, שילם תמורת הניילון שתרם, במרכאות, אחד הקיבוצים? ובאשר למיטות, אתה מוזמן לבוא ולראות בעיניך את החשבון. במשך 3 חודשים ביקשתי שיבואו ויקחו את המיטות בחזרה, משום שעל כל יום שילמנו תמורתן בכסף. כן, אנחנו. יש עוד דוגמאות, אבל אינני רוצה להוסיף.

— מועצת פועלי חיפה עשתה די למען שובתי „אתא"?

— למיטב הכנתי, מועצת פועלי חיפה עשתה מעל ומעבר למה שאפשר לצפות ממנה. כדאי לזכור איך התחילה הפרשה: מדובר במפעל פרטי, שבין כסה לעשור החליטו הבעלים לסגור אותו תוך הבטחה לפצות את העובדים. אנחנו הודענו, שנתנגד לסגירה ויצאנו למלחמה אדירה. שנה וחצי טולטלה המדינה, והמפעל המשיך לעבוד. מצפוני שקט. עשינו הכל. צר לי שהממשלה, בה יושבים גם חברינו למפלגה, החמיצה הצלת מפעל לא רק לטובת הפועלים אלא גם לטובת המדינה וסייעה בכך לבעלים פרטיים לחלוב את המשק.

— „מבפנים" ודאי ישמח להדפיס את תגובתך לרב־שיח.

— אינני מעוניין בתגובה, משום שאינני רוצה להוסיף שמן למדורה. יותר מדי אנשים ממתינים, נוטפי ריר, למחלוקת ומריבות בינינו. הובטח לי, לעומת זאת, שיתקיים רב־שיח נוסף בהשתתפותנו.

— ובו אתה מתכוון לקלקל את שעתנו־היפה?

— לא. רק להעמיד אותה בפרופורציה הנכונה.

לאן נטייל השבוע

המקור, תסלחו, הוא „העולם הזה".

על־פי אותו מקור, שעה שעלה על הבמה מזכיר חולית לשאת את [illegible] בפני כנס מפלגת העבודה (19.3) התעניין אחד הנוכחים, שמעון פרס, אצל היושבים סמוך לו, „איפה זה חולית". „לא יודע" ענה לו נוכח אחר, שר הביטחון ושאל נוכח שלישי, שר החינוך. „אין לי מושג" ענה זה ושאל את היושב לצידו, שר הקליטה. „אין לי מושג" אמר גם צור, היחיד, שידע, כך השמועות המטוים, את פתרון החידה, היה כולה פה.

— אהרון פלס, מזכיר חולית, יש בכלל מקום בזה, חולית?

— אני שומע ממך בפעם הראשונה את הסיפור. זה לא נראה לי הגיוני. אני בטוח שכל האנשים המוזכרים, לא רק שיודעים איפה אנחנו ומי אנחנו אלא גם ביקרו אצלנו. שמעון פרס היה פה עוד כשהיה בראש האופוזיציה. גבון היה כאן אחרי הפינוי, ב־82', הייתי בין מקבלי פניו. הוא אפילו השאיר תשורה בחדר בו התארח. ויעקב צור ודאי שיודע איפה זה חולית. גם הוא היה כאן.

— למה לא ידעו על [illegible], למה שידעו על חולית?

— אני לא מאמין, צריך לבדוק את מידת האמינות של העיתונאי שפירסם את הידיעה. הרי ידוע שהדבר האמיתי היחיד ב„העולם הזה" הוא המחיר על הכריכה.

— מה אמרת, בכנס המפלגה?

— דיברתי באופן כללי על ההתיישבות, על חשיבותה הביטחונית וההסברתית למדינה, תוך השוואתה להתיישבות הראשונית של הלימוד נוסח בית"ר של דוד לוו, קראתי לחזק את ידי המתיישבים לאורך הגבולות המגשימים בעבודת כפיים את חזון בן־גוריון והצעתי להמשיך ולהתחזק לתכנית שלום נוספים עם שכנינו, בלא לחשוש לעתיד היישובים בשטחים.

— מדוע דווקא לך ניתנה רשות הדיבור?

— ביקש אותי נשרי, מהמחלקה הפוליטית בתק"ם, שחשב שאני מתאים לזה. למה מתאים? תשאל אותו. אני משער שזה קשור בעובדה שאני כבר 10 שנים חבר בקיבוץ צעיר, פעיל בתנועה ישנות ומעורב בה [illegible] או יותר את על מעגלי הקיבוצים הצעירים.

— תקשיבו [illegible]

— התרשמתי שכן. קיבלתי [illegible] מפוליטיקאים ונחמני [illegible] ידלין [illegible] לי

[illegible]

בכל זאת, היה שם

עד שזכה אוהד מכבי ת"א, אבי פוקס (יד־מרדכי) להתרווח על הספה הנוחה של „סיבה למסיבה" (27.3) מול רבקה מיכאלי, בין הקבלן מבבלי לפייטן מאור־יהודה, ולשרבב כמה מילים אודות נסיעתו הצפוייה למשחק בלוזן, עד שזכה בכל זה, היה עליו לדלג על כמה אינסטנציות קיבוציות. קיבוץ זה קיבוץ וסדר צריך להיות.

— איך הגיעו אליך?

— אין לי מושג. נדמה לי שזה יצא מרחל דביר.

— רחל, הגרפיקאית שלנו?

— ככה אני חושב. בכל אופן, ביום שלישי בצהריים התקשרה אלי לחדר־האוכל. באמצע הרעש, בחורה חמודה מהטלוויזיה וביקשה, שאופיע ב„סיבה למסיבה", כאוהד מכבי שנוסע ללוזן. אמרתי לה, שאני לא יכול לתת תשובה ושאני צריך לשאול את הקיבוץ, כי נסיעה

כרטיס כניסה לגמר הגביע ולתודעת הציבור

כזאת, בתקופה של צימצומים, לא תתפרש טוב מבחינת דעת הציבור. הקיבוץ לא אישר. אפילו אחרי שרבקה מיכאלי בעצמה התקשרה אל המזכירות, היה סירוב חד משמעי. עד שבאה רחל ושיכנעה אותם. אחר כך ישבנו וחשבנו טוב טוב על מה עונים ועל מה לא עונים בטלוויזיה, שלא ישאלו שאלות שלא צריכות לעלות.

— למשל?

— למשל, על תוצאות ההצבעה בשיחה בעניין הנסיעה שלי.

— היתה שיחת קיבוץ בעניין הזה?

— בטח שהיתה. וזה נושא פנימי, שלא כל עם ישראל צריך לדעת עליו.

— מאין לקיבוצניק כסף לנסיעה לחו"ל?

— חסכתי, מה זאת אומרת.

— והיא תיחשב לך בטיול לחו"ל?

— מה פתאום. זה נחשב נסיעה חריגה. יד־מרדכי זה קיבוץ מצויין, והחברים הבינו שלא מדובר בנסיעת כיף או בידור, אלא בצורך שלי.

— גם את חייך שינתה ההופעה בטלוויזיה?

— אל תשאל. בנסיעה ואחר־כך בשווייץ, לאן שלא הגעתי, אמרו, הנה, זה הקיבוצניק מ„סיבה למסיבה". התדמית שנוצרה לי היתה של הקיבוצניק המסכן ובגלל זה כל מיני אנשים נחמדים אימצו אותי ודאגו לי לכל טוב. אפילו ללילה בקאזינו. כשחזרנו ארצה ועצרנו בביקורת הגבולות אמרו לי, אתה מ„סיבה למסיבה", תעבור. וככה גם ברחוב. בכל מקום. זה לא יאומן. הנהלת מכבי הזמינה אותי אפילו למשחק הדרבי בת"א. אבל לא הלכתי.

— מדוע?

— בגלל שהופעתי בטלוויזיה מגיע לי מתנות?

— אתה הפסדת דולרים, מכבי הפסידה אליפות, היה כדאי?

— היה על הכיפאק. והיתה אווירה נהדרת. האוהדים האיטלקים היו מאה אחוז. זו פעם ראשונה שלי באירוע כזה. זה היה ממש פסטיבל, אז הפסדנו בשתי נקודות. אז מה? זה היה בקלות יכול להיות גם נצחון שלנו. רגע, עכשיו, כל מה שכתבת, אני רוצה שתראה לרחל, שתאשר. לא רוצה שיזרקו אותי מקיבוץ.

אורח באזור

„אני יושב וקורא את מאמר המערכת של העלון האחרון ואינני יודע, אם לצחוק או לבכות. מודה אני שקצרה בינתי מלתפוס, כיצד יכול ראיון עם פימה להפוך לסיכון חברתי לקיבוץ ניר־דוד (תל־עמל). בואו נניח לרגע, שהוא אמר את הדברים החמורים ביותר שיכולים להיאמר וזה יגיע איכשהו לידיו של עיתונאי־חוץ רודף סנסציות! אז מה? אם הוא דובר אמת והדברים באמת זקוקים לתיקון, אני מעריך, שאפשר לתקנם, בלי שקיבוץ ניר־דוד יפשוט את הרגל (בגלל פיצויים מוגדלים או השד יודע מה).

אם אינו דובר אמת, יכול כל נושא־תפקיד, כל מי שקשור לסיפור, להוסיף את ההבהרות בתחילת או סוף הכתבה וכזה יסתיים העניין. מה שנראה לי חמור, שיש אנשים בקיבוץ, שחושבים, שמותר להם להטיל וטו על מאמרים של אנשים אחרים, בתואנה המגוחכת, שזה יפגע בשם הקיבוץ. הגיע הזמן, שכולנו נבין ששנות ה־50 חלפו להם. נסיון להסתיר ולטאטא דברים מבלי לטפל בבעיה עצמה, הוא מגוחך ובדרך כלל רק מנפח את הבעיה, והאם אנחנו צריכים להביא את הדוגמאות העכשוויות לגבי מדינת ישראל ועסקות הנשק שלה?

עמידור, ניר־דוד

כותבים לנו

נדהמתי והזדעזעתי כשנודע לי ממקורות מוסמכים, שבמתכוון אתם נמנעים לפרסם את כל עשרות מכתבי הקוראים המגיעים אליכם, שמביעים תמיכה במכתבי.

מאז התחלתי לשלוח לכם את פרי עטי, אני מקבלת הרבה ברכות ויישר כוח. גם טלפונית וגם בדואר. חברים מקיבוצים בכל הארץ מבטאים, ובהתרגשות רבה, את הזדהותם עם טענותי. היו אפילו כאלה, שהציעו לי לארגן פטיציה, שתקרא לעצור את ההשתוללות של „הדף הירוק" ולהחזיר לו את הגישה הקונסטרוקטיבית והלוקאל־פטריוטית (אני יודעת שבעיניכם פטריוטי וקונסטרוקטיבי הן מילים גסות).

בשלב זה אני נמנעת מלנקוט ביוזמה כזאת, אבל אינני יכולה להתחייב שאוכל לעמוד בלחץ גם להבא.

ועכשיו אני מעמידה אתכם במבחן, שברורות לי מראש תוצאותיו: חברתנו, שושנקה פ., סיימה בימים אלה 40 שנות עבודה במכבסה. וזה לא קורה כל יום. ויש לה 11 נכדים ו־3 נינים ובעל חולה וגינת קקטוסים גדולה לפני הבית.

אני מקווה, שהנושא שווה בעיניכם כתבה. או אולי, הוא חיובי מדי בשביל „הדף הירוק"? אקווה שתפרסמו מכתבי זה, במלואו, למרות חריפותו.

בכ"ח — לוטה

נ.ב. אני משמשת פה לרבים.

יותר ישראלי מיפני

הנה, כאילו להפיכה החומייניסטית באיראן חלק בשיגשוגו של מפעל „מגון" (גונן) ובמוניטין הגואים של מוצריו („סנדלים, הבנויים על מדרך טבעי, המעוצב כתשליל כף הרגל וקבקבים, שסולייתם עשויה שכבות מעץ צפצפה מקומי ומשעם טבעי, יבוא מספרד") ככל שהיא נשמעת אבסורדית, היא אינה משוללת יסוד לחלוטין.

ישפטו הקוראים: משך 15 שנים, ועד שתפס חומייני את השלטון, ב־1980, ראה הירו קנאי, יפני, גרפיקאי ומעצב, ימים טובים בטהרן. הוא נהנה מהכנסה סבירה כמעצב צמיגים ורדיאליים ונעלי ספורט, נשא אשה, בת המקום, והוליד ילדה וברצון המיר את הנוקשות והתחרותיות של מולדתו בנינוחות ובבלגן המזרח־תיכוניים.

מחמת ההפיכה, נאלץ לברוח מאיראן וכיוון שאולץ לצאת בגפו, היה עליו להתגרש מאשתו ולהיפרד מבתו. בעל כורחו חזר ליפן, עשה בה 6 חודשים לא־מאושרים ואחר שב ויצא ונחת באירופה.

כשעשה באנגליה, „פתאום, בלי סיבה הגיונית" התקשר לנציגות הקיבוץ בלונדון — משהו ידע על הקיבוץ מספרים ומחברים ששהו בקיבוצים בארץ — וביקש לדעת כיצד יוכל לנסוע לישראל, לעבור בקיבוץ.

למחרת אותה שיחה השלים את הפרוצדורה הנדרשת וביום הבא עלה על מטוס לישראל. במחלקת המתנדבים של התק"ם בת"א, לא ידע הפקיד־המשבץ, קנאי גם לא רצה שידע, על מקצועו וכישוריו וכשנשלח לגונן, לא נשלח אלא למלא את אחת מאותן משבצות בסידור העבודה השמורות לתמהונים מחו"ל.

3.5 שנים היה הירו קנאי בחזקת מתנדב בגונן. עבד ב„מגון", תחילה כפועל פשוט, בהמשך כאחראי משמרת, וכל אותן שנים נצר את סוד כישוריו ומיומנותו בעיצוב נעליים.

אבל כשביקש המפעל, כנדרש מפירמה רצינית, להציב רוכנים ולהציג קולקציות, הציע קנאי, בזהירות הראויה, את שרותיו ובאחת הסגיר את סודו. מתוך 10 מודלים לסנדלים שהכין מנייר, בחיפזון, בתנאים־לא־תנאים והציג ברוכן של „מגון", חמישה חטף „נעלי־שי", שם שאומר משהו לתעשייני הנעליים.

לימים יהפוך קנאי למעצב־הבית של „מגון", יפתח דגמים ייחודיים למפעל ויזכה בפרס בין לאומי (מיליון לירטות!) על עיצוב סנדלי שעם. אולי מקרה הוא, אך אולי גם לא, שהנסיקה העסקית של „מגון", חופפת, כרונולוגית, להסגרת סודו, בידי עצמו, של הירו קנאי.

קנאי, כצפוי, לא אוהב את המשוואה הזאת. הוא אינו אוהב כל התבטאות שיש בה כדי לרומם אותו מעל חברי גונן. הוא, יפני. הם, הרי, המשפחה שלו.

— הצלחתך המקצועית העלתה את מעמדך בעיני החברים?

— אני חושב שכן. אנשים התחילו להתייחס אלי אחרת. הציעו לי להתקבל לחברות וזה היה נכון מבחינתי, כי כל עוד הייתי מתנדב, חשבתי כל הזמן על האפשרות לחזור לאיראן, לאשה ולבת. ההצעה הכריחה אותי לנתק את המחשבות האלה. אפילו לא הייתי באסיפה כשהחליטו. למחרת באו ואמרו לי שאני חבר.

— יש לך ידידים מבין הקיבוצניקים?

— איך מגדירים ידיד בקיבוץ? מי הוא ידיד ומי לא? באיראן או ביפן יכולתי לדבר על ידידים. כאן כולם ידידים. אני מרגיש כמו במשפחה גדולה.

— ולעולם אינך בודד?

— הלוואי שהייתי יותר. אני צריך להיות עם עצמי. יש לי אופי כזה. אני אינדיווידואליסט. בגלל זה אני גם לא מדבר עברית. אני, פשוט, לא מדבר הרבה, אז גם לא צריך כל כך את השפה, אם כי כשאני בת"א, בענייני עבודה, אני מרגיש כמה חסרה לי העברית. בקיבוץ, אוטומטית, פונים אלי כולם באנגלית. חוץ מזה, אני עסוק מאד בעבודה, בעיקר לקראת תצוגות, והחיים הפרטיים שלי מצומצמים.

— איך מסתגל יפני קפדן ומסודר לבלגן הקיבוצי?

— ליפני, שלא אהב אף פעם את אורח החיים ביפן, והרגיש טוב יותר באיראן ובמזרח־התיכון בכלל, זה לא קשה וישראל היא יותר אירופית מאיראן, כשאני נוסע לאירופה בענייני המפעל, אני תמיד הולך לאכול במסעדה ים־תיכונית. לעולם לא יפנית.

— את הנסיעות המקצועיות לחו"ל עליך לבקש, או מציעים לך אותן?

— מציעים לי. כל שנה אני נוסע לחו"ל.

— ותמיד שמח לחזור?

— כן, תמיד כשאני נוחת בלוד, אני מרגיש שחזרתי הביתה. מקבלים אותי כל כך יפה. בחמימות ובנימוס, יותר מאשר באיראן.

— תודה רבה.

— גם יותר מאשר ביפן.

— אתה רואה את עתידך בגונן?

— בשלב זה של חיי אני מאושר בגונן. נכון שהאידיאולוגיה של הקיבוץ שונה משלי וגונן זה קיבוץ קטן ורחוק ואני זקוק לצאת, לא רק כדי להיות עם עצמי אלא בעיקר כדי להתרשם וללמוד את השוק מבחינה מקצועית, כי בקיבוץ רוב האנשים נועלים אותם סנדלים וקשה ללמוד מהם על הטעם והאופנה בישראל. לעומת זה, הביטחון הסוציאלי וההגנה שנותן הקיבוץ הם דבר נהדר. אם אני מוכן עכשיו, ב־6 בערב, לנסוע 3 שעות עד קרית־שמונה, ואחר כך להמשיך משם לגונן, זה אומר שזה ביתי. לא?

— וישראל ארצך?

— כך אני מרגיש.

— שקלת גיור?

— אין לי התנגדות לגיור. אם אחליט סופית להישאר כאן, ברור לי שאצטרך להתגייר. בקיבוץ, בכל אופן, אף אחד לא מעלה את זה.

— על איזה סנדלים תוכל להמליץ לנו לקיץ?

— בקיץ ייצאו לשוק סנדלים, שהשעם יהיה בהם מרכיב עיקרי. דגם אחד יהיה עם סוליות שעם בצבעים שונים, צבעי אדמה, שירגישו את תשתית כף הרגל. הדגם השני יהיה עשוי כולו משעם: גם הגפה, בשילוב עם עור. גם הסוליה, שתהיה דומה בעיצובה לסוליית נעלי ריצה ובכך תבטיח יציבות ונוחות מקסימאליים.

—אלה הסנדלים שלך?

— אלה הסנדלים של „מגון"!

הקיץ על רגליכם: מעצב, קנאי וסנדלי „מגון"

ושמחת בח"כך...

מושב החורף של הכנסת הסתיים ובין היוצאים לפגרה, תשעה ח"כים שהם חברי קיבוצים: (ארבעה ב"עבודה", שלושה במפ"ם, אחד ב"תחיה" ואחד בר"צ). "הדף הירוק" שאל את הקיבוצניקים שהזדמנו העירה, מי מבין הנציגים ששלחו לכנסת בלט, לדעתם, בתיפקודו מכל היתר. לפחות בין הקיבוצניקים שצדנו, נהנית ח"כ עדנה סולודר מן ההערכה הרבה ביותר

אפרים צור (עין־הנציב)

יעקב צור (אגב, אין לי קשר משפחתי איתו) הוא שר, אז מטבע הדברים הוא מוכר יותר. למרות שבכנסת לא שומעים אותו כ"כ. גרשון שפט אמנם פעיל בוועדת הכספים אבל על גרנות שומעים הרבה יותר. אך, עם כל הכבוד לו, איני מכבד את דיעותיו.

חני פיני (קבוצת יבנה)

מוכן להגיד רק דבר אחד: לדעתי, התרומה שתרם גרשון שפט, למרות היותו מ"התחיה", להתיישבות ולתנועות הקיבוציות בכלל, היא מאד משמעותית ולעיתים מכרעת. קיימת תחושה שהתנועה ההתיישבותית לא מנצלת את כוחה בכנסת כדי לקדם אינטרסים של ההתיישבות ובמקרים הבודדים שהיא עשתה זאת היא הגיעה להישגים לא מבוטלים — כמו בעניין הסיוע לכותנה ב־"86־85".

מיכאל בן יצחק (שדה־אליהו)

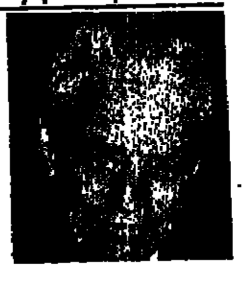

המליאה בכנסת תמיד כ"כ ריקה שזה עצוב. מאז שחבר כנסת שלנו, משה אונה עזב את הכנסת, אין מי שלוקח את הכנסת ברצינות. כל הזמן ריק שם. אז עם כל הכבוד לאנשים שאינם שם, המציאות עצובה לי.

עמרם ירושלים (פלמחים)

כל חברי הכנסת של התנועה הקיבוצית התבלטו לרעה בכך שנתנו יד (ולו בשתיקה), למדיניות סוציאלית קפיטליסטית, כלומר, לקיחת כסף מהעניים בצורה של אגרות חינוך, מסי בריאות וכו', ונתינתו לעשירים בצורה של הורדת מס הכנסה.

שמוליק יובילר (מעוז־חיים)

עדנה סולודר. היא פעלה בשקט בלי רעש וללא גלים בוועדת הכספים — וגם פעילותה בוועדת הרווחה של הכנסת אינה מבוטלת. אותי היא הכי הרשימה. גם רן כהן תרם את שלו, בתחום יחסי העבודה, בעניין אתא ומספנות ישראל, ומעורבות הקיבוצים בפתרון בעיות העבודה בערים.

יגאל ברק (כפר מנחם)

יעקב צור! אובייקטיבית, כשר, הוא גם יכול יותר לעשות.

אני זוכר אותו לטובה עוד מזמן, כמתנגד חריף לממשלת הליכוד הלאומי.

הוא היה ישיר ובלתי נמרח.

שלמה עפר (עין־דור)

אילו לא ביקשת ח"כ קיבוצניק הייתי עונה לך: יאיר צבן. בין החברים שלנו, בלט בעניינים הפוליטיים החשובים אלעזר גרנות. כלומר — חברי הכנסת של הר תנועות הקיבוציות חלשים מאד. ולא מספיק אגרסיביים. זה בלט במיוחד בנושאים כלכליים, בפריסת החובות — כשהם כבר התחילו לפעול זה היה מאוחר מדי.

ירוחם כהן (אפיקים)

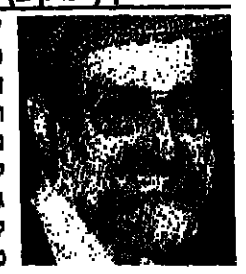

עדנה סולודר בלטה מכולם, בעיקר בפעילותה השקטה בוועדת הכספים, ובכל נושא המעורבות באזורי הפיתוח.

לזכותה תעמוד, כמובן, גם מעורבותה במאבק למען שחרורו של האסיר פואר.

תאו קמינר (צרעה)

נחמן רז — אני פשוט עוסק יותר בנושא החינוכי אז אני מקפיד להקשיב לו. כצ'לה בולט מאד בפעילות הפוליטית באופן כללי. אני אמנם מציין את שני אלה, אך רמת המעורבות של חברי הכנסת אינה כפי שאנו רגילים לה מימים עברו. אנחנו בעצמנו פחות מעורבים במפלגה בכלל — וזה חבל.

יהודה וולמן (מרום גולן)

מה שיש לי לומר אני מביע במקומות המתאימים. אבל מי שבלטה בפעילות, במסירות ובנאמנות, זו עדנה, שעסקה בנושאים שאינם באור הזרקורים, השקיעה נשמה ויחס אישי במאמץ לתפור את הדברים אחד לאחד, למרות שהיא לא תופסת פוקוס, וזה לזכותה. כללית, יש בעיה שנציגות חברי הכנסת שלנו לא מתפקדת כחיבור ישיר לתק"ם, למזכירים ולוועדה הרעיונית־פוליטית. יש חוסר בהסערת מוחות משותפת בתדירות גבוהה. חסר לי ה"יחד" שלהם, כגורם משותף. מעבר לזה, אף אחד מהם, חלילה, לא התבטל. כל אחד מהם השקיע בדרכו שלו ומי שיוצא נגד זה, מפספס. מה שצריך להשתפר זה — הפירגון אחד לשני החברותא.

אופי מחורבן

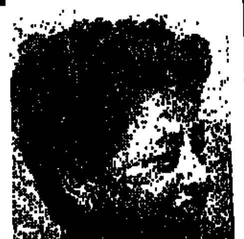

— ברכותינו, עדנה.

— זה מפליא אותי כי אני בקושי מכירה עיתונאים בכנסת. יחסי ציבור זה הגון שלי. נכון שאני משתדלת לעשות את עבודתי כמיטב יכולתי. נשארתי נאמנה לאופיי ולשליחותי.

— זה תמריץ גם לעתיד?

— הרי אתה יודע שלא רציתי ללכת לכנסת. מה לעשות, יש לי אופי מחורבן, שכשאני מקבלת תפקיד, אני עושה אותו טוב בכל האפשר וטובעת בתוכו. תמיד כשפונים אלי, האוזן והטלפון פתוחים כדי שאוכל לפחות לנסות ולעזור בפתרון הבעיות.

חיים מרגלית (גן־שמואל)

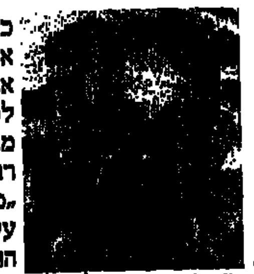

כץ עוז. הוא שונא את אלה שאני שונא ואוהב את אלה שאני שונא. לפחות בלשונו הוא תקיף מאוד. לדוגמא: כינה את רב אברום שפירא "פראזיט" וחטף בגלל זה על הראש. כתור סגן שר החקלאות קשה להגיד שהשיג משהו לחקלאים פרט, אולי, להעלאת מחיר המים.

שוסטר (כפר עזה)

עדנה סולודר בלטה יותר מכולם.

עשתה את רוב העבודה השחורה בוועדת הכספים. בהשגת ההסדר עם משרד האוצר ועל מאמציה בשטח זה מגיעה לה, לדעתי, את מלוא ה הערכה

יראת (דביר)

אלעזר גרנות, שמשפיע עליו הרבה, מביע דעתו ועמדתו כמעט על כל נושא.

רוחץ בכל מקום אפשרי לטובת האינטרס הקיבוצי — בקיצור, הוא האיש, ששם את מפ"ם על המפה.

ארנון אבני (נירים)

גרשון שפט. כפי שאני מבין, תפקידו לעזור כי שאט נפש וזאת אכן הוא עשה בהצלחה יתרה. טוב מאלה, שבדרך כלל היו אמורים לפעול בכיוון הנגדי, מכחינתי ואיכנס. משום שלא פעלו מספיק לעניות דעתי.

הדסה ולנסי (משמר העמק)

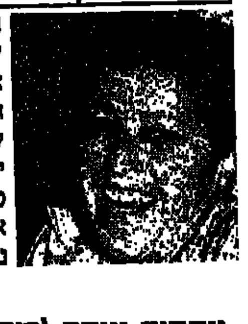

חבר הכנסת שלי — כץ עוז.

אני בעד ההתבטאות הישירה, הכנה והברורה שלו.

יעקב צור אומר טוב סיסמאות. ואני לא כל כך אוהבת סיסמאות מנופפות באוויר.

ויסהוף יצחק (חורשים)

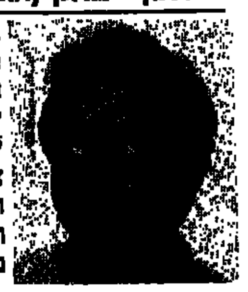

אלעזר גרנות. הוא בלט במיוחד בשאילתות שהגיש במהלך עבודתו של הכנסת ובנושאים שונים, שהעלה לדיון ציבורי.

הוא ניסה לייצג בנאמנות ובכבוד את האופוזיציה במאבקה בממשלה.

• סימה באר

צילם: מאיר פרטוש

פתוח גם במוצ"ש 18.00-22.00

המכירה הגדולה נמשכת

עודפי היצוא של מקט, ב־3 תשלומים שווים ⋆

ברחנויות המפעל: דרך פ"ת 114, ת"א (ליד בית קלקא)

צומת הצ'ק פוסט בחיפה

המפעל: עכו

עודפי יצוא, עודפי יצור וכן סוג ב' עם פגמים קלים, בהנחות גדולות.

● בגדי עור לנשים ולגברים

● מעילי צמר ● מעילי רוח

הנחות 20%-50% בחנות המפעל

בכרטיסי אשראי ישראכרט וויזה החל מ־70 ש"ח לתשלום.

מקט Maquette

יצואן אופנת העור מספר 1 בישראל

לרגל חג הפסח מבצע אפיקומן לילדי הקיבוצים במוצרי צעצועי אלדה

בהמשביר המרכזי

כל ילדה והסינדי שלה

ליידי סי: ליידי ברחוב, עקרת בית במטבח

סינדי, ליידי אמיתית בכל רמ"ח אבריה. גמישה כמו אקרובטית צוענייה, גרדרובה של כוכבת הוליבודית, יש לה קוטג' רב מיפלסי (עם אפשרות הרחבה), צי מכוניות, בית־חולים פרטי, חדר־כושר, בלילה היא ישנה עם – בקבוק חם. ליידי אנגלית.

סינדי, הבובה הפופולארית ביותר בקרב בנות חמש עד בנות מיצווה. היא גמישה, זזה, מתכופפת, רוקדת. בובה חיה. ולא סתם חיים - אלא פרוספריטי...

סוד המשחק – אימון לחיים: אבזרי סינדי -- עולם ומלואו: את סינדי אפשר להלביש, ולהפשיט, לסרק את שערה. מסדרים איתה את הבית. עורכים לה שולחן, מגהצים את בגדיה.

מספר אבזרי־סינדי הוא אין־סופי, בערך. כל התפקידים היום־יומיים שבתך מכירה או תכיר בחייה – הכל משוחזר בדיוק, עד הפרט האחרון. בעזרת סינדי אפשר להתכונן לחוויות "קשות" - בי"ס, ביקור בקופ"ח. אפשר גם לשחזר זכרון נעים של פיקניק משפחתי בחיק הטבע. סינדי מגיעה עם כל הציוד הדרוש.

בקיצור, עולמה של סינדי זה לא סתם כיף, אלא אימון חשוב לחיים, שחזור חוויות ופתרון בעיות בתוך משחק. וזה הרי סוד המשחק, אומרים הפסיכולוגים. סינדי לא רק בובה יפה, סינדי חוויה מחנכת.

ה"פיניש" – הלוואי עלינו: עולמה של סינדי אטרקטיבי בגלל השחזור המדויק, עד פרטי פרטים – המנורה בסלון דולקת, בחלונות ביתה עציצים, ובגדי היום־יום שלה, ה"קונפקציה" – כאילו יצאו מבית איב־סאן־לורן. המטבח האמריקני בביתנו מחוויר לעומת מטבחה של סינדי. ה"פיניש" הוא הקובע.

מבחר אדיר של בובות, פרטי לבוש ואופנה, אביזרי בית ומטבח, בתי בובות, רהיטים ועוד, עולם שלם! עולמה של Sindy והכל בעולם הבובות של Sindy

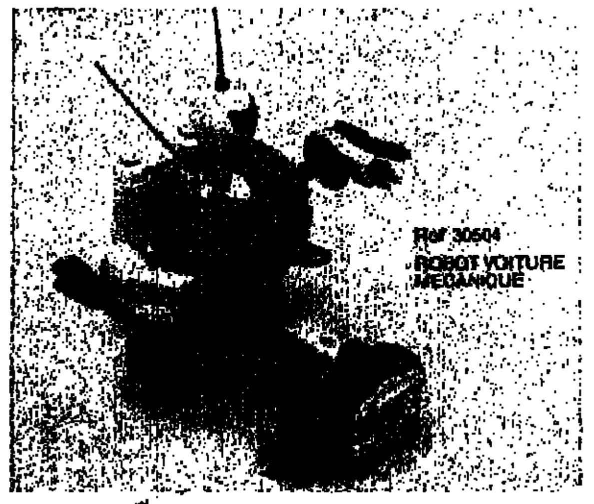

⋆ הרכבות מעולם אחר של Froll מגיל 3 עד גיל 12, תוצרת צרפת

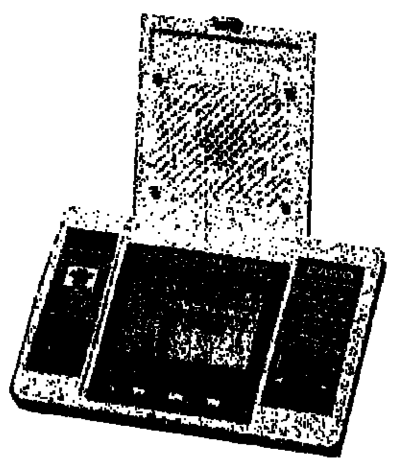

⋆ משחקים אלקטרוניים לבית CASIO תוצרת יפאן 32 דוגמאות של משחקים לכל הגילים

⋆ עוד מוצרי איכות של chicco צעצועים מגיל רך עד גיל 7

כל מי שישלח לצעצועי אלדה בע"מ גלויה בפירוט שם, כתובת ותאריך לידה, יקבל בדאר חוזר, מדבקה צבעונית גדולה, מערכת שעות וקטלוג צבעוני מהודר

ניתן לחשיג בכל סניפי המשביר המרכזי, תל־אביב, חיפה, קרית־שמונה, באר־שבע

היבואן הבלעדי: צעצועי אלדה בע"מ רח' אלנבי 81, תל־אביב. טלפונים: 612664, 03-612162

אשה זקנה, עם מקל על קלנוע

„עושים אותך יותר זקנה ממה שאת באמת", קובלת לאה אגוזי. גימנסיה הרצליה, דגניה, א.ד. גורדון, היד התותבת של טרומפלדור, גניגר, אי.טי.אס., „בעל זבוב". אשה ש„פוף וכל השטויות האלה" לא בראש שלה

לפני כמה שבועות, התדפקו על דלת חדרה של לאה אגוזי (82) בגניגר, שני קצינים בכירים מהמשטרה הצבאית. מי שמכיר קצת את תולדות חייה של לאה, את מזגה הסוער, יכול היה לחשוב שהשניים באו ל„סגור איתה חשבון", לזמן אותה למשפט על איזו פליטת פה שנותרה למזכרת עוד מימי שירותה בא.טי.אס, אך לא הוא. השניים הביאו לה הזמנה לבוא ולחזות בחזרה הגנרלית להצגה שנעשתה על־פי עיבודה לספר בעל זבוב (ויליאם גולדינג) והועלתה ע"י האסירים בכלא מגידו. לפני 11 שנה העלתה שם לאה עצמה את ההצגה אך למה נקרים את המאוחר...

•

לאה אגוזי עלתה ארצה מרוסיה עם משפחתה בהיותה בת שש וחצי. התחנה הראשונה היתה תל־אביב. לאה למדה בגימנסיה הרצליה, מחזור 11. אליעזר שושני, אהרון חוטר־ישי, אהובה שולמן, מרים גרוס. באותם ימים הגימנסיה היא לא רק בי"ס, היא גם בית. מועדון חברתי, מרכז תרבותי ומוקד יציאה לטיולים ברחבי הארץ. המורים עובדים קשה, ספרים בעברית אין. בשיעור להשמל אומר אחד התלמידים — אני ראיתי משהו: יש כפתור על הדלת וכשלוחצים בחוץ זה מצלצל בפנים. פרופסור סיניאבסקי אומר: ואני ראיתי כלב שכשדורכים לו על הזנב מאחור הוא נובח מלפנים. „אסייאתים כמוכם" הוא מרעים בקולו. „נכון" נזכרת לאה בחיוך, „היינו אסייאתים, מנותקים מהעולם משך שנות המלחמה אבל איזה ניחוח!"

•

קצת לפני תום לימודיה, נוסעת לאה לאחותה יהודית הנמצאת בדגניה. המקום מוצא חן בעיניה בעיקר כשהיא נוכחת שלא מבקשים שם תעודת בגרות. בדגניה היא פוגשת את חיותה בוסל. „שמעת על חיותה? היתה אשה קשה. אחראית על גן הירק. נתנה לי לשתול חסה וביקשה שיהיו רווחים של 20 ס"מ בערוגה. התחלתי לשתול וזה לא נראה לי ישר. תלשתי. ושוב שתלתי ועוד פעם. בסוף חיותה באה ואומרת — למה הם (השתילים) עומדים אצלך כמו „שיכורים גויים"? לא בכיתי אבל נדהמתי. זאת חיותה. אבל היה גם תנחום. תבפילוב. אני חושבת שהיה הבחור של דגניה, לא היה כמוהו. פעם אחת עמד ולש בצק בעריבה של עץ. ואני עברתי שם, אורחת בלי שום מעמד, אז הוא קורא לי ושואל אותי אם הבצק שהוא לש בסדר? זה רק תנחום יכול היה לעשות. לאה עוסקת בדגניה ברחיצת רצפת חדרו של גורדון. העבודה משעממת אותה וכדי להעביר את הזמן היא כותבת עם הסמרטוט אותיות על רצפת החדר. היא ערה לדרמה סביב רחל המשוררת אבל על כך בסיפור אחר, ובדגניה יש לה מחזרים... „היו לי רומנים אחרים. הייתי ילדה, כלפי כולם ואנשים חיפשו אותי. חשבו כנראה שעם ילדה כזאת אפשר להשיג מה שרוצים. לא שהייתי יפה אבל כנראה מעניינת. מה יצא מזה? לא חשוב, את נכנסת לשאלות אישיות מדי אפילו אחרי 60 שנה".

רושם חזק נוסף מדגניה: „היה שם מחסן כלים ושם היתה תלויה היד התותבת של טרומפלדור. כי איפה ישימו אותה? עוד לא היה אז בית גורדון. זה לא היה מפחיד אבל מרעיש, כן. כי בשבילי טרומפלדור ותל־חי היו שיא של ציונות ופתאום היד הזאת..."

כך או כך, החיים בדגניה נראים לה ללאה מגובשים ומוגדרים מדי עבור נערה צעירה כמותה והיא מצטרפת לקבוצת דגניה ג' הלא היא גניגר של היום. בשל דלקת אוזניים, היא מפספסת בשבועיים את יום העלייה ואת התצלום ההיסטורי ועד היום קשה לה לתאר במילים את הרגשת העלבון... זמן רב לצילומים אין כי צריך היה להתקיים ממשהו. היות וגניגר של אז טרם שכנה תחת כנפיו של היער המכושף (על אף שאנשים מכושפים הילכו בה) והיות ובית־מלון בראש ההר ממנו ניתן אולי להוציא פרנסה עוד לא הוקם, עסקו מרבית אנשי הקבוצה בנטיעת יער בלפור. בין הנוטעים שהפכו את הייעור כמעט ליעור היה גם יעקב אגוזי אז ניסנבוים. הוא מציע ללאה נישואים ומבהיר לה, כאשר היא מבקשת שהות למחשבה — „לי לא מסרבים. כשאני רוצה משהו זה צריך לצאת לפועל". לאה: „ואם צריך או צריך... לא התחרטתי אף פעם". אגוזי היה מנהל כל מפעל הייעור של הקרן הקיימת, מטבריה עד ירושלים, כולל חניתה, תפקיד שגרם לפרידה מאונס של הזוג הצעיר לשנתיים ימים.

•

עם היוולדם של ראשוני הילדים בגניגר הגיעה לאה לידי החלטה שהיא רוצה לעבוד בחינוך. ולא סתם לעבוד, אלא להיות גננת. היא נוסעת לתל־אביב להכשיר עצמה לכך. „הייתי הבחורה הראשונה שהעזה להגיד שהיא רוצה ללמוד. זאת היתה בגידה איומה... מה זאת אומרת, הרי צריך להיות פרודוקטיבים"... בצאתה היא איננה מקבלת פרוטה והופכת להיות „סלף־מייד־וומאן" בכל תחום אליו היא מגיעה בחייה. מתל־אביב היא חוזרת הישר לגן, גננת שבעצמה עוד ילדה. כל מה שהיא עושה מיועד לא רק לילדים, כי אם לה עצמה. כשהלכנו לחפש פטריות — היה לי חשוב

> **„שמעת על חיותה בוסל? אשה קשה. נתנה לי לשתול חסה ברווחים של 20 ס"מ בערוגה. התחלתי לשתול וזה לא נראה לי ישר. תלשתי ושתלתי ועוד פעם. בסוף באה ואומרת: למה הם עומדים אצלך כמו „שיכורים גויים""**

שאמצא לא פחות מהם, את מבינה? וכך זה כש„משחקים" ברובינזון קרוזו. בלילה הולכים לישון בכרם, בבוקר קוטפים ענבים, עושים כלים מחימר. אופים פיתות ומביאים עז שיהיה חלב... ואני שמחתי לא פחות מהילדים.

באה אלי אז מפקחת, יהודית גורביץ שמה, „קלפתא" לא קטנה, והיא אומרת: אני אליך יותר לא אבוא. למה? כי אחרים עושים שגיאות מפני שהם לא יודעים, ואת עושה בשביל להכעיס. אמרתי — את תבואי כי משלמים לך בעד זה. בקיצור, מה פתאום רובינזון קרוזו לילדים בגן? זה היה אסור. היה צריך לספר רק על מה שבסביבה הקרובה. הולכים לדיר, מדברים על הכבשה; יש כלב אז יש כלב — אבל מה פתאום רובינזון קרוזו? לא תפסו את זה הטיפשים האלה... ממרחק של שנים רבות מודה לאה שהילדים השתגעו אחריה, וההורים קצת פחות...

— איזה מין גן ילדים היה לך?

— „אני לא יכולה לתאר לך כמה דברים הבאתי לגן 40 שנה לפני שכולם הבינו את הצורך בהם. בראש ובראשונה — הגרוטאות. אף אחד לא הבין למה אני אוספת את כל הזבל הזה, ולקח עוד 30 שנה עד שהתחילו ללמד את זה בסמינרים. אז ידעתי שזה טוב? כי אני בעצמי הייתי ילדה, הייתי אינפנטילית.

היתה לי עוד מלחמה קשה בגן, עם המטפלות. את האוכל היה צריך לגמור ויהי מה. אני ראיתי שזה לא הולך. אי אפשר להכריח. נסעתי ל

> **„צרה גדולה הזקנה: אני מתחילה להשלים, בהתחלה חשבתי שזאת מין מחלה כזאת שתעבור, היום אני מבינה שאין מה לעשות."**

עפולה ושאלתי רופא ילדים: תגיד ילד מוכרח לאכול מה שנותנים? או הוא אמר — בהחלט לא, הוא אוכל כמה שהוא צריך. אבל אסור היה להחזיר למטבח. הבאתי ברווז לחצר, שמתי פחית מתחת לשולחן ואמרתי לילדים — כל מה שאתם לא רוצים, הברווז רוצה. אז הייתי טובה כלפי הילדים וכלפי המטבח"...

16 שנה הלכה לאה אחר משובותיהם של ילדי הגן עד שהתגייסה לשורות הצבא הבריטי. כששבה משם, הבינה שאמירתו של קורצ'אק בעניין גילו של המחנך נכונה גם עבורה. „קורצ'אק כתב כך: אני הולך ואנחנו עולים על הר. אני אומר: מי יגע הראשון ואני רץ קדימה. עברו 10 שנים ואני אומר לילדים: בואו נעלה על ההר — אבל הם שולחים מהר ואני לאט לאט, נסחב אחריהם... גם אני הבנתי שאם אני אסחב אחריהם זה כבר לא זה". עוד שנתיים ברפת אבל לא מצאה מנוח כי מטרתה היתה לעבוד עם יצורי אנוש.

כך הגיעה ועברה שנים רבות עם חברות טקסטיל ואולפנים ורק בשנים האחרונות פנתה לעבודה בארכיון ובמעברה הפדגוגית של ביה"ס. והילדים שלה? האם לא כעסו, לא הוזנחו? לאה: „ואם כן אז מה? הם לא עשו אותו הדבר כעבור שנים? אני חושבת שהייתי אמא טובה שמילאה כל תפקידיה".

שלושה ילדים נולדו ללאה ויעקב (נפטר לפני 15 שנה). יצחק, הבכור, דבורה ושי. שם יפה שי. מניין בא לה לפני למעלה מ־50 שנה? היה שיר ילדים כזה „שי ורינה עוברים בגינה". משהו בנוסח קיפניס והוא מצא חן בעיני. זה היה השי הראשון בארץ.

שי נהרג ב־1961, בן 28, בעת שרותו כטייס בחיל־אוויר. תאונה. עד היום לא יודעים מה בדיוק קרה. לאה: כשעזר בא לנחם אותי שאלתי אותו: תגיד זאת היתה רשלנות או שזה היה הכרחי? הוא

לאה אגוזי: „בשבילי כבר קצת מאוחר לעשות משרה"

ענה לי — וחיל־האוויר הכרחי? עניתי כן.. אז אם היה איש אחר בח"א שהיה מסוגל לעשות את הנסיון הזה, זה היה שי. כך אמר עזר.

„שי הותיר אחריו אשה ובת. הוא היה אגדה. טוב זה כל אמא אומרת. לא שיניתי ממנהגי מאז שנהרג. באה הנה חברה שלי ואמרה: לאה זה הדבר הכי נורא שיכול לקרות. אמרתי לה שיכול לקרות דבר יותר נורא. היא התפלאה איזו מין תשובה זאת. אמרתי לה: אלה שנהרגו להם שניים זה יותר נורא. והיו מקרים כאלה. אבל התחושה הפנימית שלי... כשאומרים חלל מתכוונים לאיש שנפל, ואני כשיצאתי פעם ראשונה מהחדר לאחר השבעה הרגשתי חלל ענק באוויר... כל העולם היה חלל."

במשך ימי השבעה ישבה לאה וכתבה את החוברת לזכרו של שי שגם היום, כשדפיה כבר מצהיבים, היא נדירה בפשטותה ובעוצמת הדברים שבה. מישהו הביא קילו פיסטוק חלבי והיא ישבה וכתבה. „היום יש ילדים רבים עם השם שי. לפני שנים נכנסתי לחנות בת"א לקנות ספר לילדה ששכבה בבי"ח. פתאום נכנס איזה קצין עם ילד והילד מבקש רובה. למה רובה? אני אומרת. למה שלא תקנה „ציור לרופא"? למה תמיד להרוג? איך קוראים לך אני שואלת — שי. אוי אני אומרת, גם לי היה שי. אז הקצין הגבוה פונה אלי, השי הזה הוא על שם שי שלך..."

אשה לא קלה לאה. יש אומרים קשה. יוצאת דופן, חריגה. היא יודעת כל מה שאומרים. לאורך כל השנים, מה שממלא אותה, ספרות אמנות, תיאטרון, לא תמיד מעסיק את שותפיה לדרך. בכל מה שהיא עושה, על־פי רוב בדרך מקורית מאד. יש לה עמדה ודעה נחרצת. את מה שעם ליבה אינה מסתירה. „אני גם מקלקלת יחסים עם אנשים לפני שאני מבינה מאין זה בא. איזו חריפות ביטוי. מין חוסר טקט מלומד כזה. אני לא פוגעת, הם נפגעים אבל אני לא מבינה איך ולמה, הרי רק אמרתי את האמת". עסקה בחינוך, בכתיבה, בבמאות. ובכל אלה לא הגיעה רחוק, לא התפרסמה ברבים. „הייתי מהבמאים הטובים בין החובבים. אבל אף פעם לא הזמינו אותי לביים לבימת הקיבוץ למשל. הם לא רוצים, זה בדיוק כמו בממשלה, לתת את הכיסא לעוד מישהו חשוב. זה לא כואב אבל זה בחשבון..."

„יש גם עניין של יחסי ציבור. נניח שעשיתי את ההצגה בכלא. אז אף אחד לא ידע, כשיהורם גאון עשה אז כל הארץ רעשה." ואיך הגיעה לבמאות בכלל? „אהבתי את זה מילדות. מאז שאני זוכרת את עצמי אני מוציאה מגבעות וצעיפים מהארון של אמא ומציגה אגדות. כך בגן, וכך בחברות הנוער ובכל חג בגניגר. לא רק הצגות, אלא העמדת החג כולו, במשך שנים."

לכלא הגיעה בתיווכו של עוזב גניגר שעבד שם. „העיקר היה עבודה בדרמה יוצרת. בשביל לפרק מתחים. על זה יש סיפורים נהדרים. זאת היתה התקופה השניה הכי יפה בחיי, אחרי הגן. מרתקת. יצרתי יחסים שמעבר לעבודת שחקן במאי. עד היום יש לי קשרים. הייתי מישהו שאפשר לדבר איתו, לא אישיות רשמית, שצריך כל הזמן לקפוץ לדום ולהגיד כן המפקד לא המפקד. וחוץ מזה פרצנו את הגבולות של תאי המעצר, כי יצאנו למועדון לעשות את החזרות והתרגילים. זה היה שוני גדול, גיוון משמעותי בחיים שלהם. גם בשבילי, כל פעם שנסעתי לשם בכלוב של האסירים..."

— **איך הסתכל על עבודתך מפקד הכלא?**

— אנסתי אותו. לעומת זאת עם הקמצ"ר היתה לי שפה משותפת. כשלא הסתדרתי עם המפקד הלכתי אליו והוא הסכים איתי תמיד. לא שזה טוב לעבור מעל לראש... איזה בעיות היו! למשל אחרי „בעל זבוב" עשיתי איתם את „החייל האמיץ שוויק", ולזה הוא לא הסכים. כי מה פתאום להראות את המפקדים והצבא באור מגוחך? וכמה שהסברתי לו שאני צריכה לתת להם הזדמנות להתבטא נגד. בשביל הפורקן, הוא לא תפס. לא היה מספיק אינטליגנטי. אז הלכתי וסיפרתי לקמצ"ר והוא אישר. מפקד הבסיס היה אומר: החיילים הכי טובים שלנו שוכבים בחולות ונעקצים ע"י יתושים, ודווקא אלה שחוטאים, אותם נפנק בכל מיני חגיגות ומסיבות. ובכל זאת העריך את העבודה שלי. עובדה ששלח להביא את המחזה ואחר כך שלח להביא הזמנה.

לגבי בעל זבוב הלך־ההיחשבה שלי היה כזה: אני שונאת שלוקחים את ילדי השוליים (ואגב לאה נקראה גם ע"י רפול ל„קומנדו הנערים" שלו. אבל פרשה כי לא הסתדרה עם החונכות באולגה) מציגים אותם כפושעים. ובא איזה קיבוצניק שמחנך אותם והם חוזרים למוטב. לקחתי בכוונה ספר שיש בו מפירי חוקים. אבל לא הם: משהו שהוא לא מההווי שלנו. אבל שהרעיון יהיה אותו

(המשך בעמוד 24)

זיוה שילה ■

כולם מכייפים
אוירלנד
גן השעשועים בכל בו שלום
באו לבלות ולהנות במתקני השעשועים, במוזיאון השעווה הישראלי ובמצפה מגדל שלום.

מיוחד לחברי הקיבוצים והמושבים!
אנו נאפשר לכם לשמוע בביתכם צלילי איכות חדישים 87'
גם בתשלומים - ללא רבית והצמדה.
אצלנו תמצאו את תמציתה של תערוכת סטריאו 87':
במערכות סטריאו, בקומפקט דיסק, ברמקולים, פטיפונים, וציוד הגברה מקצועי - של מיטב היצרנים:
AR, CELESTION, B&W, JAMO, MORDAUNT SHORT CANTON, LUXMAN, DENON, ONKYO, JVC, AUDIO-TECHNICA, MARANTZ, VECTOR RESEARCH, AIWA, THORENS, DUAL, TEAC, TASCAM, FOSTEX, SENNHEISER, KENWOOD
5 שנים אחריות על חלקים ועבודה
משתלם לכם להגיע גם מרחוק כדי להאזין להבדל הגדול!
מעבדת שרות עצמית! 30 שנים מקצועיות בעולם הסטריאו
טרמולו
שדרות הנשיא 137, חיפה טל. 04-380309

מכללה לחינוך
הקיבוצים
דרושים מורים ל...
חטיבות הביניים
ביולוגיה
פיסיקה-מתמטיקה
הסטוריה
ספרות
לשון
מקרא
אנגלית
חינוך מיוחד
* הכשרה עם תואר אקדמי
סמינר הקיבוצים
דרך חיפה 149 ת"א
טל. 03-424221
* על פי החלטת ממשלת ישראל מיום 8.9.1985 ניתן למכללה סמינר הקיבוצים היתר לקיים מסלולים בתכנית לימודים ארבע שנתית, כמוסד להשכלה גבוהה לקראת תואר "בוגר חינוך" (B.Ed.)
כמו כן נמשכת ההרשמה לכל מסלולי ההכשרה.
* לתואר B.Ed. ("בוגר חינוך").
* לתואר B.A. (לאחר השלמות).
* מלגות והנחות בשכר לימוד במסלולים מיוחדים.

עצור!
סודיות מובטחת
אונים ONIM
א.נ. יצור ושיווק
אונים - הפתרון שלך לבעיות האזנה, ציתות וריגול
מכשירים להקלטת שיחות טלפון
מיכשור למניעת ציתות
מגוון של מכשירי ציתות והאזנה
מיקרופונים אלחוטיים
שמרטף טלפוני • שמרטף מאזין
מכשירים נגד הטרדות טלפוניות
התקנה קלה במיוחד
אונים - בן יהודה 246 ת"א טלפונים 453933, 03-443914

מבצע סטריאו לחברים
במחיר לסוחרים + הנחות נוספות
ממיטב היצרנים בעולם כגון מרנץ, לקסמן, ימהה, איווה, ג'.וי.סי., אקאי, קנווד, סנסוי, ווגה, רוטל, פיוניר ועוד
סטריאו בסיטונות
מבחר עצום של רמקולים + אפשרות החלפת ישן בחדש
* רסיבר + אקולייזר 33W + פטיפון + רמקולים .... רק -.790 ש"ח
* מגבר J.V.C. + טיונר J.V.C. + טייפ עם דולבי + רמקולים .... רק -.1390 ש"ח
* רסיבר דיגיטלי + תחנות קבועות + פטיפון + רמקולים .... רק -.1290 ש"ח
* מגברי לקסמן 2x60W + טיונר J.V.C. + פטיפון + רמקולים .... רק -.1790 ש"ח
(לא כולל מע"מ)
סטריאו ויזית העליה 62, תל־אביב * פתוח מ־10.00 עד 13.00, 16.00 עד 19.00

פסטיבל עין־גב
EIN-GEV FESTIVAL
PASSOVER 1987 15 - 20.4 פסח תשמ"ז

תוכנית האירועים:

יום ד' 15.4.87, שעה 21:00
פתיחה חגיגית – רודולף נורייב ולהקת הבלט של ננסי.

יום ה' 16.4.87, שעה 21.00
האנסמבל המרוקאי
L'ENSEMBLE MAROCAIN

יום ו' 17.4.87, שעה 22:00
נורית גלרון – „משהו בלבבה"

יום שבת, 18.4.87, שעה 21.00
התזמורת הפילהרמונית הצעירה של קונסרבטוריון ניו־אינגלנד

יום א' 19.4.87, שעה 21:00
מתי כספי והפרברים – „אני אשתגע"

יום ב' 20.4.87 שעה 21.00
חבורות זמר מצדיעות ל־50 שנות עין־גב
גבעתרון – האירוסים – פינה בעמק

הזכות לשינויים שמורה
הפקה: ליליאן שוץ
הפקה בפועל: ריקי כ"ץ

כרטיסי חבילה

א. שייט מטבריה לעין־גב בשעה 18.45, ארוחות ערב במסעדת הדגים בעין־גב (3 מנות), כרטיס למופע במקום מועדף, חזרה לטבריה ופיזור לבתי המלון עם תום המופע.

מחירים: להופעת נורייב – 60 ש"ח
לשאר ההופעות – 45 ש"ח

ב. שייט מטבריה לעין־גב בשעה 20:00, כרטיס למופע במקום מועדף, חזרה לטבריה ופיזור לבתי המלון עם תום המופע.

מחירים: להופעת נורייב – 45 ש"ח
לשאר ההופעות – 30 ש"ח

את כרטיסי החבילה ניתן לרכוש במשרדי חברת „שייט כנרת", המרינה טבריה
טל' 06-721831, 06-720248

מחירי הנחה מיוחדים לחברי קיבוצים

פסח בכנרת האירוע שקורה עכשיו

כרטיסים ניתן להשיג בכל משרדי הכרטיסים בארץ:
עין־גב: 06-758030/2 ■ טבריה: בידור הצפון 06-722597 ■ חיפה: קופת חיפה 04-662244, גרבר 04-384777 ■ תל־אביב: הדרן, קסטל 03-248787, לאן 03-247373 ■ ירושלים: כהנא 02-222831 ■ נהריה: שרותי דוד 04-920330 ■ צפת: חנות מכשירי כתיבה גרינבאום ■ קרית שמונה: חנויות אגד אצל ברשעת ■ עפולה: דוכן פיס, זאב שפירא ■ נצרת עילית: מרכז התרבות אצל פרדי.
כמו כן, אצל ועדי העובדים באזורי הצפון, המועצות האזוריות ורכזי התרבות בקיבוצים. לקבלת אינפורמציה ומידע נוסף נא לפנות ל־06-758030/2 קיבוץ עין־גב.

50 שנה לעין גב בחסות משרד החינוך והתרבות ומשרד התיירות, חברת שייט כנרת, מפעלי תיירות עין־גב, מסעדת הדגים וכפר הנופש עין־גב, מועצה אזורית עמק־הירדן, עמותת טבריה, סובב כנרת.

מסעדת הדגים של עין־גב פתוחה עד תחילת המופעים

בני גלייטמן

כי בנפשנו

אלכס ליבן

הסופר מקס פריש כותב ביומנו על ארוע מזעזע שארע בארצו: אב המשפחה קם משנתו לשירותים ובשובו ראה גרזן מונח בפינת הבית. תפס בו ובלי כל סיבה רצח בו את כל בני המשפחה.

לא מזמן קראנו בעיתון על מקרה דומה בנער שהרג את הוריו ואחיו. בשני המקרים, כך דווח בעיתונות, היו אלה משפחות שלוות ומאושרות. בשני המקרים נותרה השאלה לסיבת הפרץ האגרסיבי הזה, ללא מענה.

כשמשתמשים במושג אגרסיביות, נוטים למקם אותו בתוך עולם של כוח והרס. הפעם אנו מבקשים להפנות תשומת הלב למימד מנוגד ומהותי של המושג שהוא, לדעתנו, המימד העמוק והחשוב יותר של האגרסיה. נתמקד באגרסיה וננסה להבהיר כמה מן המחלוקות הקשורות בנסיון להבין את מקורותיה וכן את חשיבותה המרכזית בחיינו.

יש טוענים כי האגרסיה מייצגת את כוחות ההרס שבאדם, בעוד שאנרגיית המין — את כוחות הבניה כך יש האומרים כי האגרסיה אינה אלא תגובה אנושית לתסכול ורק בהקשר הזה היא קיימת ובת משמעות. לעומתם אנו גורסים, כאחרים לפנינו, שהאגרסיה היא כוח מניע ובונה, כמו אנרגיית המין, וכי היא קיימת באדם גם בלי קשר לתסכול חיצוני.

האגרסיה היא כוח מולד, המייצג, במידה רבה, את יצר החיים של התינוק: התינוק „המתנפל" על השד ברעבתנות מונע על־ידי האגרסיה; התינוק שנושך תוך כדי היניקה ואשר עדיין אינו מכיר את אמו, מונע על־ידי האגרסיה. התנועתיות של התינוק והדחף שלו להתפתח, אף הם ביטויים ראשונים של יצר החיים, של האגרסיה.

במובן מסוים, יש לביטוי האגרסיבי גם מימד בעייתי, כי הוא מסבך את הקשר הנעים והנינוח של האם עם התינוק. בעוד שכשבועות הראשונים לחייו אוכל התינוק ונרדם בזרועות אמו, הנה כשמופיעות הנשיכות בעת היניקה, משתבשת השלווה שאפפה את הקשר הבין־אישי ומופיע מימד נוסף המסבך אותו ומכביד על הנטל הכבד ממילא, של התלות הטוטאלית שבין התינוק לאמו. זהו מימד חדש בקשר והוא דורש מאמץ הסתגלותי נוסף.

לעיתים נחשף התינוק לפרץ אגרסיה פתאומי, שבא מתוכו ומשליך אותו על סביבתו וזוכה לתגובה מיידית מן הסביבה. למשל, כאשר הוא נושך, האם נרתעת ופולטת צעקה; כאשר הוא מניע במהירות את ידיו או רגליו הוא נתקל ברפנות המיטה. אבל בדרכים אלה הוא גם מתוודע אל סביבתו וחש את קיומה. כך לומר התינוק שהסביבה חיצונית לו — שאינה הוא — וחש את גבולותיו וגבולות כוחו. בתהליך הזה, שלעיתים מעורר פחד, הוא מתנסה בגבולות כוח ההרס שבו.

בהקשר זה ניתן לחוש בהבדל שבין התינוק, שהתנסה בחוויה של נשיכת השד בעת היניקה וזכה לתגובה ספונטאנית של האם, לבין התינוק שנושך את פיטמת הבקבוק. החוויה האנושית משמעותית יותר ומפגישה, הן את התינוק והן את אמו, באופן אינטימי יותר, עם גילויי האגרסיה שבקשר ביניהם.

לעיתים אנו פוגשים ילדים עם הפרעות נפשיות קשות, שעיקר בעייתם מתבטאת בצורך הכלתי גידלה להשתחרר מהאגרסיה המציפה אותם. הם נתונים, כאילו, בחיפוש נואש אחרי סביבה, שתוכל לעמוד בפרצי האגרסיה שלהם ולהכיל אותה. כלומר, שתוצאותיה לא יהיו הרסניות להם ולזולתם. דוגמה לכך מצאנו בנער, ששהה בקיבוץ במסגרת הכשרה צעירה, ואשר בתוך זמן קצר הסתכסך עם המדריך, רב עם חברים מקבוצתו ועם מרכז הענף שבו עבד. לרוב היו אלה מריבות קשות וקולניות, שלעיתים אף הסתיימו במהלומות. אין צורך בתיחכום מיוחד כדי להבין כי כל הרוע הזה שהוא נאבק נגדו בחוץ, כלשונו, אינו קיים אלא בתוכו, וכי הוא מחפש אובייקטים חיצוניים כדי לפרקו עליהם (להשליך).

חשוב מאוד להדגיש, כי בשלבי החיים הראשונים, אין לאגרסיה כל קשר לשנאה וכי היא אינה מכוונת לגרום נזק לזולת. בשלב זה אין היא זהה עם תוקפנות. מבחינה מסויימת, היא אף מגלמת בתוכה את הצעד הראשון, שהתינוק עושה כשהוא יוצא ממצב של תלות מוחלטת לתלות יחסית ואחר־כך לעצמאות. זוהי האגרסיביות המצויה בכל ילוד כפוטנציאל שהסביבה (האם) מאפשרת את מימושו בפועל.

נוכל לצפות בביטויה, כאשר נראה כיצד תינוק המונח על השטיח ליד מגדל קוביות שבנינו, מרים את ידיו כאילו במזיד לעבר המגדל ומפרקו. תינוק זה אינו מגיב במעשהו על תיסכול ולעיתים אף נראה כיצד חיוך של שמחה עוטה את פניו באותה עת. לעומת זאת אותו התינוק, בהיותו מתוסכל בגלל תחושה של רעב שאופפת אותו, עלול להתנפל בשצף קצף על שד אמו ובלגימות פראיות לינוק משדה עד כדי השתנקות לעיתים. התינוק, בחודשים הראשונים של חייו, עדיין אינו מכיר את אמו וכאשר הוא נרגע, שוב אינו זוכר כלל את התקפי האגרסיה שלו עליה. אבל מאוחר יותר, בחצי השנה השניה לחייו, יחול בו שינוי

[illegible] היא כוח מניע ובונה כמו אנרגיית המין, וכי היא קיימת באדם גם בלי קשר לתסכול חיצוני

התפתחותי כזה, שהוא כבר יזהה את אמו ואף יזכור את נחשולי האגרסיה שביטא כלפיה. אז הוא גם עלול להיבהל בגלל הנזק שהסב לה, כביכול. עתה התינוק מוטרד בגין מעשיו והמוטרדות הקרויה גם אשמה, היא אולי החוויה המרכזית בתקופה זו. בתוך כמה חודשים כאשר יונח על שטיח ליד קוביות, יתעורר בו הדחף לבנות ו„לתקן" את מה שקילקל על־ידי האגרסיה.

הדחף הזה יחזור גם ביחס לאמו: בהיותו מוטרד ממה שעולל לה בדמיונו, יתעורר לתקן ולפצות אותה. זהו הבסיס המוקדם של המצפון והמוסר. בהקשרים אלה אין תחושת האשם ביטוי לחולי

„רק סביבה המאפשרת ביטוי של אגרסיביות, מאפשרת גם הזדמנויות לבניית קשר בעל עומק ומשמעות"

(נוירוזה) אלא להפך, להתנהגות בריאה ואיכפתית. במובן זה אין טעם ללמד תינוק לבנות בקוביות כי מוסר אי אפשר להשתיל.

יש לעובדה זו משמעות רבה לגבי אלה העוסקים לעשות אידיאליזציה מכוחו של החינוך. נציין פראדוקסלי, רק סביבה המאפשרת ביטוי של אגרסיביות, מאפשרת גם הזדמנות לבניית קשר בעל עומק ומשמעות. אגרסיביות המובילה לאיכפתיות היא הבסיס לצמיחת המצפון והמוסר. לעומת זאת, כאשר הביטוי האגרסיבי מנותק מאיכפתיות (אשמה), בא על ביטויו הפן הבלתי הומאני שלו המתבטא בין היתר ברצון לכוח.

הפרק הזה בהתפתחותו של הפרט הוא מהותי וחשוב ונשוב אליו באופן מפורט יותר ברשימתנו הבאה.

כפי שהאדם צריך לקבל הזדמנויות לביטוי אגרסיבי ולחוות תיסכולים, כך גם יש לדעת כי לתסכול קשה מדי יש השפעה שלילית על התפתחותו. התסכול מאלץ את האדם להפנות הלאה מהאגרסיה, שמשמשת אותו להשתלב בסביבתו ולהכיר אותה, כדי להתמודד במצבים מתסכלים. תסכולים רבים מדי וקשים מחזקים את תפיסת העולם הפרימיטיבית של התינוק, שעל פיה יש גורם מתסכל, שהוא שלילי בלבד ויש גורם חיובי שהוא כולו טוב. הטוב נשמר באמצעות אידיאליזציה ואילו כלפי הרע מכוונת כל השנאה והרוע בלי שמתעורר שמץ של איכפתיות.

כך מתפתחת הנטייה לראות תמונת עולם דיכוטומית קיצונית של טוב ורע, שאין מגע או עירוב ביניהם. נטייה זו קיימת, כאילו בטוהרה, באגדות הילדים, כאשר האם החורגת היא התגלמות הרוע ומאפשרת לילד לשנוא אותה ללא אשמה ויסורי מצפון מיותרים. זוהי התגלמות החלק המתסכל של האם המציאותית, השלמה.

נושא האגרסיה וויסותה הוא במוקד היחסים הבין־אישיים. הרעיון המרכזי שבבסיס האגרסיה — כותב תיאורטיקן ידוע — הוא, שהסכנה המאיימת על החברה מקורה אינו בהתנהגות האגרסיבית כשלעצמה, אלא באגרסיביות המודחקות, שתוצאותיה עלולות להיות הרסניות בגלל שהפרט אינו מודע לה, אינו בקשר אתה ולכן אין היא בשליטתו. ■

צעדת „עליה לרגל לירושלים"
חוהמ"פ – 15.4.87

צעדה ייחודית למטיבי לכת (62 ק"מ)

תתקיים ביום ד' 15.4.87 (חוה"מ פסח)
המסלול: מנמל התעופה בן־גוריון לירושלים
שעת הזינוק: 04.00 בבוקר; סיום: 19.00 (משוער)
דמי השתתפות: ‎.-10 ש"ח לכל משתתף

לפנות: לדוד גורן, טל' 03-799191
חיים מייטליס, „מרכז אליצור" 03-7513096, 7514298/9

הזמנה לכנס הח"ן

במסגרת יום הח"ן השנתי באמצע מאי במרכז הארץ, תתגונה בנות הח"ן וותיקותיו את סיום קורס המ"כיות (של בה"ד 12) ה־100!

בוגרות קורס מ"כיות של בה"ד 12 שטרם שלחו את פרטיהן וכתובותיהן למפקדת האירוע, מתבקשות לפנות טלפונית לרב סרן סוזי יוגב, טלפון 03-692170/401/484-5 או בערב לטלפון 052-36103.
אנא עשו זאת בהקדם והבטיחו השתתפותכן

מבצע מזרונים 1:1 ברהיטי „צבר" – שאולי

מיוחד לחברי קיבוצים
30% הנחה למזרוני „צבר"
15 שנות אחריות

אספקה מיידית

מזגני אריאל
מיזוג אויר מרכזי במחיר מזגן־חלון
טובים • מרשימים וזולים מכולם
יצרן: ג'י.אם. תעשיות מתכת ואלקטרוניקה בע"מ טלפון: 03-338559, 03-332772

ירוקת

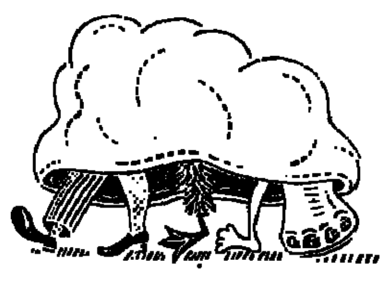

לזר

בקיבוץ המכבד את עצמו יש ועדת כלבים. בניר־דוד הקימו ועדה כזו, והעומד בראשה מדווח בעלון כרלקמן: "פעולתה הראשונית של הוועדה הייתה סילוק מאסיבי של חתולים מאזורים שונים בקיבוץ. בסה"כ הורחקו כ־25 חתולים, אבל עדיין יש בעיה רצינית של חתולים פיקחים הנמנעים מכניסה למלכודות".

פיקחים ככל שיהיו, חברי ועדת כלבים פיקחים מהם. אחרי שיסיימו את המלאכה עם החתולים הנותרים, יגשו בוודאי לסלק מיטרדים אחרים מדרכם של חביביהם. טוסטוסים למשל. הטוסטוס הנו אויבו המושבע של הכלב הקיבוצי. די לראות את חמת הזעם בה תוקפת עדת הכלבים כל טוסטוס משוטט, כדי לעמוד על חומרת הבעיה. יהיו כמובן גם כמה טוסטוסים שלא יפלו בקלות למלכודות שיוצבו להם, אבל עבודה שיטתית של הוועדה תתגבר בסופו של דבר על מכשול זה.

ואנשים? חברי קיבוץ שאינם מחבבים את ידידי האדם ומתעבים ממש את החבילות שהם מותירים על כל מדרכה שלוחה ותחת כל עץ רענן? יהיו אמנם כמה חברים פיקחים שיימנעו מליפול למלכודות, אבל מחשבה עקבית ומסודרת וכוח תושייה...

ואפשר גם כיוון אחר: אחרי שוועדת הכלבים תחסל את מיפגע החתולים, תקום ועדת חתולים שתגרום להיעלמות מיטרד הכלבים. ועדת חובשי האופנועים תדאג להרחיק מהשבילים את הולכי הרגל המשוטטים ללא השגחה, הלא מעשנים יסלקו את המעשנים ושניהם יחברו יחדיו לגרש את המסוממים, אוהדי הפופ יעיפו את חובבי המוסיקה הקלאסית, בעלי הקרחות את הבלוריתנים, הצעירים את הזקנים, היפים את המכוערים, הפתוחים את הסגורים...

וקראה תיגר ועדת זאב על ועדת כבש, ועדת נמר עם ועדת גדי תרבץ, וישבו בשקט, אין מחריד.

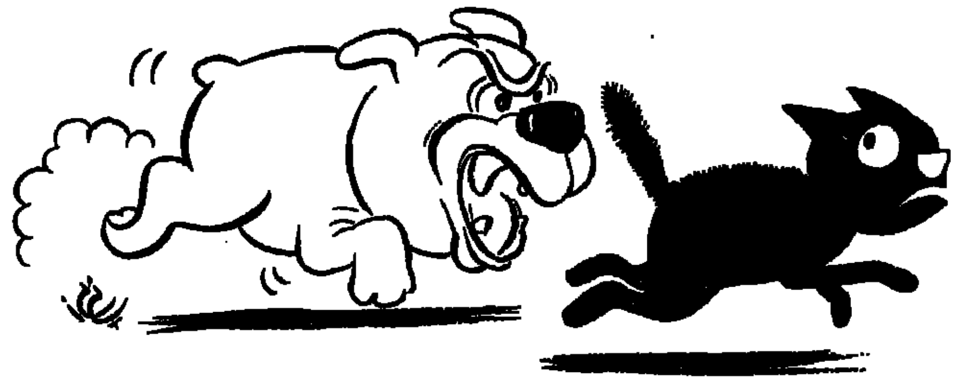

הפעם גם הקיבוץ הארצי נטל חלק בפאשלה. ראומה תירוש, קיבוצניקית מגן־שמואל, שימשה נערת רקע ב"דומינו" של צביקה פיק ב"קדם־אירוויזיון". שימשיך להתלונן שהקיבוצים לא משתפים אותו פעולה...

בתחרות על בחירת הלוגו לפינת ההתנצלות של הדף הירוק, זכתה ההצעה ולעיל, שהוגשה על־ידי ארגון המעצבים. את האיור ילווה הפזמון:

ביום ובלילה,
בשמש בצל,
סמוך על הדף,
הוא תמיד יתנצל!

שירי הגברה ותיאורה למופעים ואירועים

יבואנים ומפיצים בלעדיים:
לרמקולים מקצועיים מס' 1 באירופה
FANE

ורמקולים ומגברים מקצועיים תוצרת אנגליה
HH electronic

* ניתן להשיג מיגוון גדול של מיקסרים, מגברים, מיקרופונים ואביזרים נלווים
* סוכנות צפון לרמקולים מיקצועיים JBL תוצרת ארה"ב
* אביזרי תאורה ואפקטים לדיסקוטקים
* מעבדת שירות לתיקונים

אפשרות לתשלומים

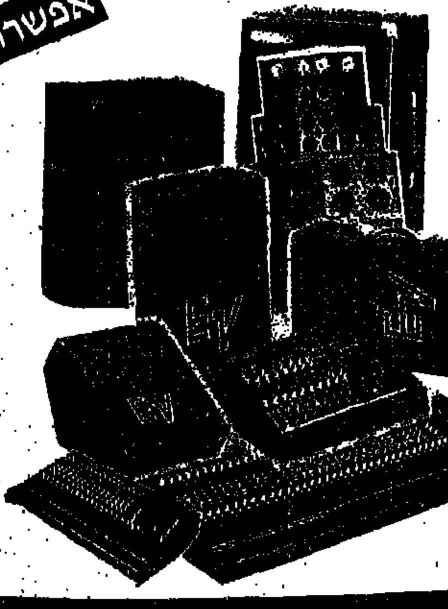

שירי הרצל 59, חיפה 04-671273-4

הדשא שלך - ודן ממטירים שידוך לכל החיים

במחיר מבצע לתקופה מוגבלת

בדן ממטירים בטוחים שהדשא שלך ראוי ל"טוב ביותר". לכן פיתחנו עבורך את סידרת ממטירים ... המהווים את "המילה האחרונה" המעולים בהשקיית מדשאות מכל הסוגים.

לממטירים משטח עליון קטן מאוד והם "כמעט" נבלעים בדשא ומוגנים בכך מכיסוח ופציעות. הפייה מזנקת למעלה עם פתיחת המים וחוזרת למקומה בסיום ההשקייה.

הממטירים עשויים מחומרים פלסטיים חזקים, העמידים בתנאי מזג־אוויר קיצוניים. הם שקטים בפעולתם ובעלי סילון מים חזק, זוית התזה נמוכה ופיזור טוב המאפשר דישון דרך מערכת ההשקייה.

לבחירתך: ממטיר היקפי — 360°, וממטיר גיזרתי — 180°.

דן ממטירים חידוש רודף חידוש

דן־ממטירים
קיבוץ דן ד.נ. הגליל העליון, טלפון המפעל: 06-953811
משרד מכירות: 03-261876, 03-263267

המשך יבוא

אורטופדיקה — שטינר בע"מ

מביאה את בירקנשטוק אליכם
BIRKENSTOCK®

יותר לא תצטרכו לבקש שיביאו לכם מחו"ל

לקראת הקיץ
יגיעו
דגמים חדשים
בימים הקרובים

אורטופדיקה - שטינר בע"מ
תל־אביב, רח' אבן גבירול 46, טל. 03-263580
ירושלים, שול רח' יפו 50, בנין העמודים, טל. 02-225016

המשביר המרכזי

תל־אביב, רח' יגאל אלון 76, טל. 389333, 03-389410. דרך השלום 12, טל. 03-335131; חיפה, שער פלמר 2, טל. 04-662161;
ירושלים, אזור התעשייה עטרות, טל. 02-841411; באר־שבע, רח' וולפסון טל. 057-671021;
קריית־שמונה, אזור התעשייה טל. 06-742671; אילת, אזור התעשייה טל. 059-72204.

מדריך שימושי לקיבוץ ולמושב

גליון 32

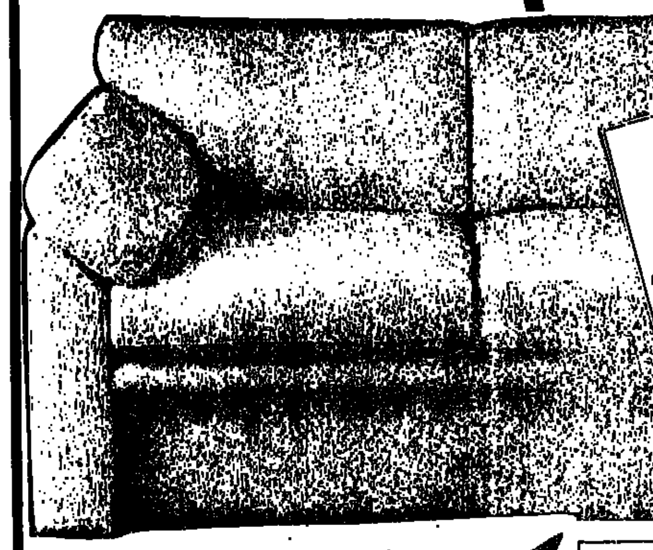

"מולינקבריץ"
ריהוט ברמה אחרת
מבחר ספות בתצוגה בת"א
כולל ספות נפתחות לשינה

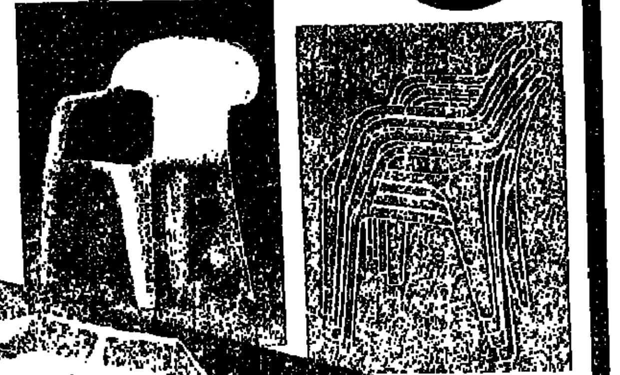

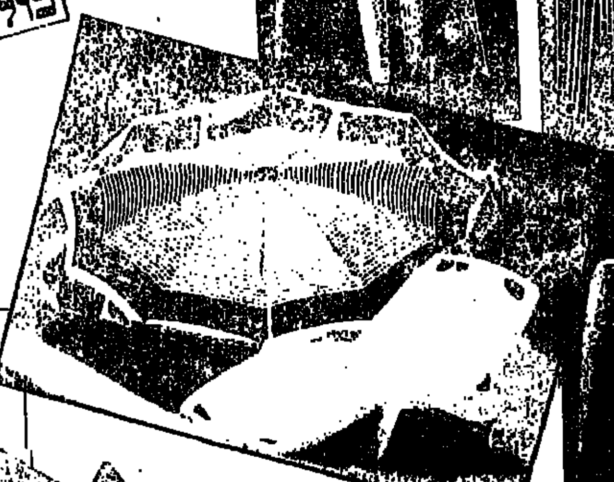

מבחר פריטים לגן
במדור הריהוט
כסאות, שולחנות
בקטרים שונים,
שימשיות, כסאות־ים
ובריכה.
שולחנות וכסאות לפיקניק
ממפעלי
כתר, כרמלי־דורון,
תימורים
מחירים מיוחדים
לבתי הארחה וברכות־שחיה
מיטות שיזוף לבתי הארחה

"כרמלי־דורון"
כסאות פלסטיק להערמה

ריהוט פלסטיק מתוצרת כתר

במחלקה למכשירי כתיבה

עטי סוליד במיגוון רחב לכל מטרה - בעיצוב וצבעים מרהיבים.

אלבומים - במבחר רחב לבולים, תמונות, גלויות וכו'.

נייר - תוצרת - לכל מטרה ובכל כמות - לשכפול צילום, הדפסה, אריזה, יצור, קישוט וכו'. נייר מיובא למטרות מיוחדות.

ריהוט לבתי ספר ולגני ילדים - תוצרת "תומר" ועוד.

ריהוט משרדי - תוצרת "אלרם" ו"הארגז" - שולחנות כתיבה, מדפים, ארונות ותיקיות. ריהוט עץ ומשולב מתכת. פלטכניקה - כסאות משרד, עבודה וכורסאות משרדיות.

מכונות חישוב ומחשבי כיס - "קאסיו" ו"איביקו" - למשרד לבית-הספר לבית ולכיס.

גרפיקה ושרטוט - שולחנות, כלים ונייר שרטוט. סרגלים ושבלונות של "ליינרד" "רוטרינג" ועוד.

ציור - צבעי "גויה" ו"קרוויל" - יבוא המשביר, גואש, אקריליק, שמן, גירים, פחם לרישום, מכחולים, נייר קאנסון לציור וביצוע, מכל הסוגים ובצבעים רבים.

קרמיקה - חימר תוצרת "קרנת" וחימר הולנדי "ויינגרלינג" כלי עבודה, צבעים, גלזורות, חמרי עזר, אבניים "פאסט"

power Stone. מכונות חידוד ידניות
PHILIPS מכונות חידוד חשמליות
SAX מחקים מנקבים
solid עטים
אומגה גירים צבעים ודבקים
C.KREUL מוצרי אמנות
Goya צבעים
GLOBE STAR מכונות חיבור וסיכות
CANSON נייר לגרפיקה ואמנות
EISEN מחדדים
1000 מספריים
INBRO כלי שרטוט ומדידה

תצוגות מלאות בכל הסניפים:
בת"א, חיפה, ירושלים, באר־שבע וקריית־שמונה.

מבצעי הנחה
אפריל 1987
הנחות מ־5% עד 10%

סניקרס — נשים, ילדים בד — ברקל, חולתה, מגה
נעלי ספורט גברים, נשים מטודלה — ספרינט
סנדלי אורט נשים, גברים טבע, נאות, פומה, קרדה
נעלי ילדים חצאיות - שלמות גלי, המגפר
נעלי בד 3/4 טרקלין, נאות

עד כאן

כותבים ובוכים

שדמות

הסגנון הנמליץ, חסר ההומור, המתלבט, ה־מתייפף, אולי, של „שדמות" (במה לתנו־עה הקיבוצית) זיכתה את כותביו בהגדרה „כותבים ובוכים", על משקל „יורים ובו־כים" הידוע.

בימים אלה יצאה לאור חוברת ה־100 (ק') של הרבעון, המנציחה גם 25 שנות הופעה.

— נרי אריאלי (עין־גדי) עורך „שדמות" הנוכחי, האמנם לכל עורכי „שדמות" שיער ארוך, זקן, משקפיים עגולים, והם עוסקים בחינוך, וסרבו לשרת בלבנון?

נרי: אני לא יכול לומר שאין בתדמית הזו אמת מסויימת, אמנם רק שניים מחברי המערכת סרבו בפועל לשרת בלבנון, אך גם כל האחרים שקלו את העניין ברצינות, ורוב החברים המרכיבים את המערכת היו ועודם, פעילים במסגרות שונות, שיצאו נגד המלחמה בלבנון ונגד הכיבוש.

— אז ממשיכים „כותבים ובוכים"?...

נרי: נכון, שנוצר איזה דימוי כזה, כי היו בעבר מספר כתבות כמו אותו „מונולוג לגז מרמיע", שיצרו את הרושם הזה. אבל אותי מעסיקה המציאות ולא הדימויים. והמציאות היא שיש כיבוש ואנחנו, עם ישראל, נקראים להשלים עימו, ואם מבחינה זו „כותבים ובוכים" ו„שדמות" נקראת לשמש אכסניה לאברים הללו — אז זו לטובה.

— אתם חורגים לא מעט מהקונסנזוס התקמ"י. מה אומרת התנועה?

נרי: נכון, שאנחנו בטאון תקמ"י אבל בהחלט איננו תק"מון ואין לנו כוונה להיות פופולאריים וגם לא לפרסם כתבות מן הסוג של „רציחות קטנות" ולא נתפשר עם מה שמכונה דעת־הקהל. מכל מקום, מבחינה תוכנית ומערכתית, אנחנו זוכים בתק"ם לעצמאות מוחלטת. כ־4,000 המנויים על „שדמות", המשלמים עבורו ממיטב כספם, מממנים את הוצאת החוברת במלואה. התק"ם מספק לנו חדר, שירותי משרד, שניים שלושה ימי עבודה בשבוע לעורך, חמישה ימים למזכירה ואחד לעורך גראפי. לא, אין לנו רכב.

— בראשיתו, כזכור, עסק „שדמות", בבדיקת מקורות היהדות, בנסיונות לגבש „יהדות חילונית קיבוצית", תוך השענות על משנתם של בובר, גרשום שלום, ברל וגורדון. בבגרותו הרחיק עד כדי פירסום תצלום שער (חוברת ס"ה) של אשה ערומה ורצועות תפילין כרוכות על זרועותיה.

— דרך רחוקה עשיתם לאן פניכם להבא?

נרי: „שדמות" נערך על־ידי קבוצת צעירים בתנועה הקיבוצית ויש בו חברים מהקיבוץ הדתי, התנועה הרפורמית, השומר הצעיר, והתק"ם, כמובן. צעירים, זו הגדרה שנותנת גם אבני דרך וגם תכנים הקשורים להוויות אידיאולוגיות אקטואליות, המעסיקות צעירים בתנועה הקיבוצית.

להיות חבר במערכת כזאת, שחברים בה משה'לה שנר מלוחמי־הגטאות, רועי רשקס מסאסא, חגי דגן מעין־המפרץ ואחרים, זו בשבילי חוויה רוחנית. לגבי ההמשך, נמשיך בקו שהיתווה העורך הקודם, חמי שקולניק ואחת לכמה חוברות נקדיש אחת מיוחדת לשאלה מרכזית. חוברת ק"א תעסוק בסיפורת מענייני השעה, חוברת ק"ב בנושא הריבונות והרבנות ותנסה להתמודד עם בעיית הלגיטימציה של טקסים חוץ־דתיים בתנועה הקיבוצית, כמו חתונות חילוניות למשל. חוברת ק"ג תעסוק בקיבוצים אלטרנטיביים: קיבוץ עירוני, קיבוץ של מודטים, עיר קואופרטיבית, (פרוייקט עובדה) וכו'. בקיצור כל הנסיונות שאינם בסגנון כפר־מסריק או עין־גדי.

— עורכו הראשון ומייסדו של „שדמות", אברהם שפירא (פאצ'י) התבטא לאחרונה „שדמות ז"ל". מה יש בליבו על „שדמות" של היום?

נרי: יתכן שהבמה התרחקה ממה שעורכו הראשון של הרבעון ציפה שתהיה, אך כך דרכו של עולם. אנחנו לא עוסקים היום בהחזרת עטרת ליושנה, כי לשדמות של היום יש כיוון פרובוקטיבי־לוחמני, השואף להעלות בעיות של צעירים בתנועה הקיבוצית, אפילו שלצעירים־לשעבר אין מזה הרבה נחת. ואביא דוגמה אחת: על החוברת, שבה התפרסם מאמרו החשוב של משה'לה שנר, אמרו „שהיכתה הרים", עד כדי ש„הדים", כתב עת של הקבה"א הקדיש לו חוברת מיוחדת. מכל מקום, בהזדמנות זאת, אני רוצה, אישית, להודות לאברהם שפירא על הדרך שסלל לפנינו ומקווה שנמשיך לקבל מפרי עטו כפי שהיה עד כה.

עמירם כהן

עד כאן

נוסטלגיה

מי שלא יכול יותר לשאת את מראה פניו במראה המוקרנת מהמסך הקטן, למן ועידת חירות ועד נאומי הכנסת, בורח אל מה שהיה פעם. השבוע לפני 50 שנה, ב־31.3.1937 נערכה פגישה מרתקת בין הנהגת מפא"י לבין הוועד הפועל של הקיבוץ הארצי. למרות שחלף יובל, שבמהלכו מתרחשת השואה ואחריו הקמת המדינה ואחר כך כל מה שאנחנו יודעים, הדיון מלפני 50 שנה הוא אותו דיון בנושא שהוא עדיין אותו נושא: איחוד בין הקיבוץ הארצי למפלגה הגדולה, מפא"י. השוני האחד שהוא אולי הכל, זו הרמה. הרמה!

עיקר הוויכוח התנהל בין בן־גוריון לחזן. דבריו של בן־גוריון מופיעים בזכרונותיו כרך ד' ומשתרעים שם על פני 9 עמודים (עמודים 114־122). לא מדברים שם על מקומות במועצות מנהלים ועל חלוקת תקציבים. מדברים על הדרך למשהו טוב יותר ועל מקום הקיבוץ בחברה. בשביל להתרענן קצת מהרמה של שמיר ושות' כדאי לדפדף ולגלות מנהיגות שמחזירה אותנו לימים בהם היה סיכוי, שעל כסא ההנהגה הציונית יישב מישהו כמו הרצל ולא דולצ'ין והנשיא יהיה חיים וייצמן ולא מה שיש.

שווה לקרוא מה היה ומי היו פעם. פסימים יכולים לומר: אז מה, תראו מה יצא מזה. אופטימים יכולים להיאחז בזה כדוגמה למה שיכול להיות ולומר ששמיר־פרס־רבין זה לא גזירת גורל. עובדה שהיתה רמה אחרת.

כדי להזהר מדברים דביקים של נוסטלגיה בגרוש, להלן ציטטות מאותו ויכוח, שאינן מסוג השמן הזך. בן־גוריון לאנשי הקיבוץ הארצי, השבוע לפני 50 שנה:

„אני אחד מאלה המאמינים בצורך של מהפיכה ומהפיכה בכוח, ופועלי ארץ־ישראל צריכים לדעתי להצטייד לא רק באגודות מקצועיות, משקים חקלאיים ומוסדות קואופרטיביים ומפעלים תרבותיים, אלא גם מכשירי צבא וכלי מלחמה, למען יוכלו בבוא יום הדין לתפוש את השלטון להחזיק בו בכוח".

„אני שולל כל תפיסה ‚רוחניסטית'. העיקר בעיני הוא הכוח המשקי, הפוליטי, החברתי של ציבור הפועלים. משום כך אני מחייב בניין משק, הסתדרות, מדינה. משום כך אני מחשיב כל כך כלים ומכשירים. מרכז רוחני ואמצעים רוחניים בלבד אינם מספיקים ואין בהם ממש".

אבל בן־גוריון מיד מסייג את עצמו: לא דיקטטורה, לא שררה, לא כפייה. האיחוד בין מפא"י לקיבוץ הארצי נועד „למען שמור על טהרתה המוסרית של תנועתנו".

זאב צחור

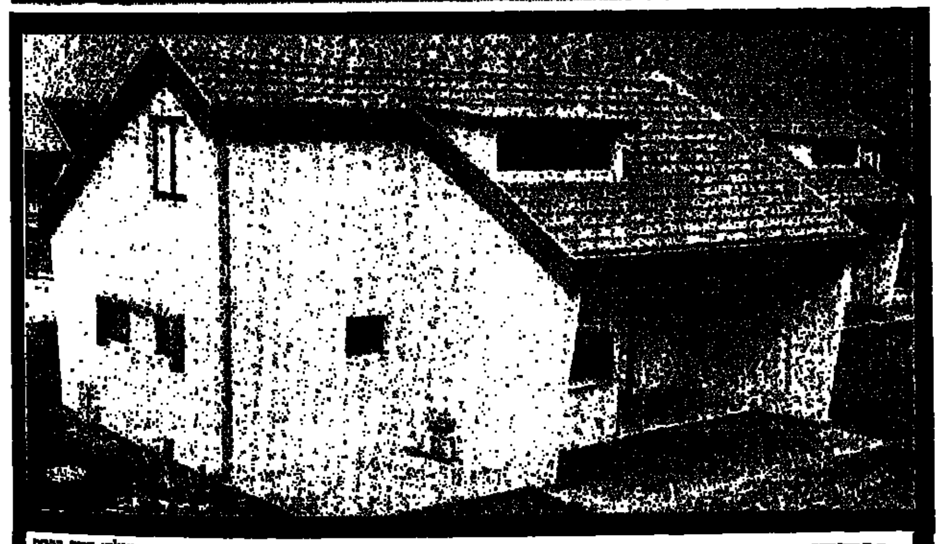

צילום: חיים נריה

אחד מי יודע?

אחד אני יודע. בית חד־משפחתי בקיבוץ בית־ניר. חד־משפחתי, דו־קומתי, תלת־מימדי, ארבעה כיווני אוויר. ארבעים מי יודע? ארבעים אני יודע. לא ארבעים מיד חס וחלילה. ארבעים ס"מ בין חד־משפחתי אחד לשכנו.

מכנסי „רפי"
להיט לכל גיל
המבחר הגדול ביותר בארץ של מכנסיים וחולצות

מכנסי ג'ינס • כותנה • טרלין פולייסטר • סטיין • גולד ג'ינס • צבעוני • מכנסיים קצרים וברמודות. במידות עד 54
לגברים נשים וילדים
חניה חינם!
שעת חניה חינם על כל מכנס
בחניון בית רומנו יהודה הלוי 14 ובחניון פינס
עם הצגת כרטיס החניה בעת הקניה
אלא מה.
מ. ברבר ובנו
בית חרושת למכנסיים „רפי"
לגברים, נשים וילדים
ת"א. דרך יפו 9 בית רומנו טל. 656455 — 658539

מצברי לירז במקום הראשון
★ בעוצמה ★ באיכות
★ בשירות ★ באחריות

מפיצים מורשים של מצברי וולקן וולתא
מפיצים בלעדיים של מצברי ורטה וזוננשיין
מצברים יבשים ללא טיפול תוצרת מערב גרמניה
הפצה, שרות ומכירה במקום
צברי לירז בע"מ
רח' הסיבים 2, פתח־תקוה 49130 טל. 03-9221286, 9232653

לתושבי פ"ת, למושבים ולקיבוצים בסביבתה
הרקדה
ריקודי עם, ושנות ה־60
בהדרכה: *יענקל'ה לוי*
בכל מוצ"ש, החל מ־4.4.87
באולם המפואר של
בי"ס ברנר בפ"ת
התחלה בשעה 20.30

קיבוץ גזית מחפש
מורה לאנגלית
לשנת תשמ"ח
נא להתקשר בשעות העבודה לטלפון 06-768656/8
ובערב 06-768782
אל רבקה

תקליטי compact disc
תקליטור taklitor
קונים ב

למשפחה בהרצליה הצעירה
דרושה מטפלת + ניהול משק בית
אפשרות למגורים וכלכלה
טלפון 052-572555

שי לחבר
מבצע
חתימה שנתית על **עתון 77**
כתב־העת המדובר לספרות, חברה, תיאטרון, חינוך וביקורת. מיטב היוצרים בתחום השירה, הסיפורת, והמסה. רבי־שיח ומאמרים מקי־פים במכלול הנושאים הנזכרים.
לקראת החג, במחיר הנחה מיוחד
28 ש"ח במקום 35 ש"ח — כולל דמי משלוח

עד כאן

מצא זה שאנו אוכלים

בישיבה שקיים ביום ו'. דן הקבינט הכלכלי של הממשלה בהצעות ועדת רביד לסיוע למושבים. מדובר בפריסת חובות בסדר גודל של כ־650 מיליון שקל, סכום הגדול פי שלושה מכספי ההסדר שאושרו לתק"ם. חלק מהחוב יימחק.

חבר הכנסת יהושע מצא, חבר ועדת הכספים מטעם הליכוד, היה אחד המתנגדים הקולניים ביותר להסדר שהציע האוצר לקיבוצים. מצא לחם נגד ההצעה בשצף קצף ולבסוף אף הצביע נגדה. יריביו אמרו כי ביקש לנצל את הפסדי המניות של התנועה הקיבוצית, על מנת לשקם את מניותיו שלו, שנפלו חופשית עם התבוסה שנחל במאבק על ראשות סניף תנועת החרות בירושלים.

— ח"כ מצא, מה יחסך להצעות ועדת רביד?

— עדיין לא ראיתי את פרטי ההצעה וכשאראה, אצטרך להתייחס לגופו של עניין. יעמדו מול עיני אנשי המושבים ולא ארגוני הקניות שלהם, שהם האחראים העיקריים למצב שנוצר. הבעיה תהיה כיצד לא להחיות בעזרת כספי הסיוע את ארגוני הקניות ולהשאיר בחולי הקיים את המושבים עצמם.

— ההצעה הנוכחית מרחיקת לכת לעומת ההסדר שהוצע לקיבוצים ואשר לו התנגדת?

— אלה שני נושאים שונים לחלוטין. בניגוד לקיבוצים, מדובר במיגזר שהסתבך על לא עוול בכפו. לא המושבים אשמים אלא ארגוני הקניות. אם אשתכנע שהולכים לפתור את הבעיה מיסודה, גישתי תהיה חיובית.

— במה אשמו הקיבוצים?

— הקיבוצים הסתבכו בהימורים. לא חשבתי שצריך להושיט עזרה למי שהסתבך בהימורים. מקובל עלי, לעומת זאת, שהקיבוצים ייצאו לגייס הון בבורסה כמו שעושה עכשיו התק"ם. צריך לעודד אותם לכך. התנועה הקיבוצית היא תנועה פורה ופוריה ואיננה צריכה להיזון מכספי המדינה.

— קיים גם אלמנט פוליטי בהחלטה שלך?

— התנועה הקיבוצית מתנגדת יומם ולילה ליישוב יהודה ושומרון. במושבים אין כורכים נושא אחד עם השני ואין אפליה. הצד הזה בהחלט נלקח בחשבון.

— הפעם תצביע בעד?

— אם אשתכנע שהולכים לחלץ את המושבים אצביע בעד. ארגוני הקניות יצטרכו לשלם את המחיר. דבר אחד ברור: ככל שילחצו עלינו יותר, כך תהיה אצלנו פחות היענות ללכת לקראת הגרושא. צריך זמן ושקט לבדוק את ההמלצות ואחר כך נחליט.

לזר

שיר

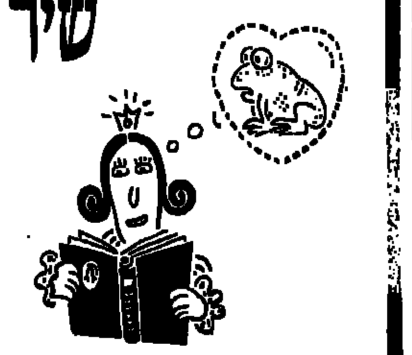

ג'ימי מספר על חברים

ג'ימי לבינקי נולד בקיבוץ, למרגלות ההר, בצל הארובה המלבישה שלמה של מלט/
והוא אוהב את ילדותו ונעוריו והוא מזיל דמעה כשהוא נזכר בתחת/
במקלחת/
או במטפלת./
עכשיו הוא חי בעיר/
עבר ורוד, עתיד בהיר/
ג'ימי מספר על החברים בקיבוץ שהיה שלו והוא מוכר את הסיפורים על יודה ועל הסנדלר ועל המטפלת מהאיזולאטור ועל הדיר/
לכל
מי
שמוכן
לשלם
את המחיר./

★ ★ ★

בלילה, בתל־אביב

כבר ריקים הרחובות והאוטובוסים נחים./
ואני רוצה אל הבריכות, אל ערימת־השחת ואל החוויה של נירה./
איפה כל הפלאחים?/
שיט! נגמרה הבירה./

יוסף חרמוני

טיולי אלון בע"מ
IATA
סוכנות נסיעות ותיירות
רח' הבנים, בנין מלון נהר הירדן, טבריה.

יוצא דופן
טיפול אמין ומקצועי לאנשי עסקים ונוסעים בודדים ע"י מומחי נסיעות מאושרים ע"י משרד התיירות.
טיולים מאורגנים אביב וקיץ 1987, לכל היעדים של החברות: אירופה־טורס, בוא ניסע, נתור, רימון, אופיר־טורס, מליה ועוד.
מחירים ותנאים מיוחדים למקדימים לרכוש חבילות תיור.
לפנות לטלפונים: 06-790898, 06-722982, שלוחה 1306—067-792950
Telex: 6607
לבקש את טיולי אלון.

מכינה קדם אקדמית – חוף השרון
בחסות אקדמית של אוניברסיטת תל־אביב
נפתחה ההרשמה לשנת הלימודים התשמ"ח
המכינה שייכת לפרוייקט ס.ל.ע ומתקבלים אליה גם בוגרי י"ב כיתות בחינוך הקיבוצי.
תעודת סיום המכינה מקובלת ע"י אוניברסיטת תל־אביב וסמינר הקיבוצים תל־אביב.
הלימודים הם במסלול רוח וחברה 3—4 ימי לימוד בשבוע.
הרשמה במשרד המכינה במועצה ה: ורית חוף השרון ליד קיבוץ שפיים, טלפון: 052-70551-3.
אוטובוס 601 מתל־אביב ומנתניה.

לאנשי התנועה הקיבוצית ולכל בית ישראל בחג הפסח, וחג העצמאות הל"ט מועדים לשמחה, פריחה ושיגשוג
הכל מאחלים לך ד **איריס מערכות** שנה ומועדים de Israel
מכשירי וידאו מחטובים בעולם במחיר הזול בארץ החל מ־1685 ש"ח	מכשירי טלוויזיות מחטובים בעולם במחיר הזול בארץ 14" – 21" – 25" החל מ־820 ש"ח	מערכות סטריאו מהמעולות בעולם במחיר הזול בארץ החל מ־1000 ש"ח	רדיו טייפים ניידים במבחר גדול, באיכות מעולה ובעיצוב מרהיב החל מ־140 ש"ח	חברי קיבוצים קונים אצלנו במחירים הוגנים לכל המביא מודעה זו הנחה נוספת

תל־אביב, אבן־גבירול 135 (סמוך לשק"ם) ✦ פתוח במוצ"ש ובמשך כל השבוע

דן רעים

כל עץ נחמד

לפני כ־20 שנה לא היה, לדברי אילן טננבאום, הגנן של קבוצת שילר, גן נוי בקיבוצו. החברים נטעו כל עץ טוב למאכל, איש איש ובוסתנו עמו. ה־Sweet Sexlees הצטיינו בכך, שכל חבר אסף לעצמו את היבול המתוק של שזיפים נוטפי־מיץ, ורק אחרי שכל צנצנותיו מלאו ריבה וכל משפחתו לקתה בכאב־בטן, התפנה לחלוק מיבולו גם לשכניו.

באותה תקופה נכנס אילן לענף הנוי. ביד חזקה ובזרוע נטויה (עם משור) חתך, עקר ואיחד את פיסות־הדשא. הוא בעד עצי פרי בגן הנוי, אך באופן מתוכנן. גם אז, בזמן מהפיכת תרבות־הגן הגדולה, השאיר עצי פרי בצורה מבוקרת, עצים שהשתלבו בתיכנון הכללי.

גם כיום נוטעים החברים עצי פרי, בעיקר סובטרופיים. אך על החבר לדעת, שאם הוא רוצה לגדל לפני ביתו עץ אבוקדו, — הרי שעץ זה יבוא במקום עץ נוי אחר. עצי הדר קטנים (קומקווט, ליימקווט) אפשר לגדל גם בצמוד למרפסת — ויש דוגמאות מאלפות. מה רע בעץ קטן, עמוס פרי כתום, שבזמן הפריחה מדיף ניחוח משגע?

מי שבכל זאת לא יכול להתאפק ויש לו עיניים גדולות, תיאבון גדול, או שהוא סתם חובב בוסתן — מאחורי הבית, בבקשה! שם, ברצועה של כחמישה מטר רוחב, מציע לו אילן לגדל עץ פרי למינהו, הוא עצמו שותל שם בדרך כלל שיחים או צמחי כיסוי, לא דשא.

די במידשאה בחזית הבית, הוא טוען, מידשאה מתחת לחלונות אינה פונקציונלית, לא עבור דיירים (שלא זקוקים למשחקי־כדור מתחת לחלון חדר־השינה), ולא עבור הדיירים של הבית האחורי. שבילים ברוחב של שלושה מטרים עוברים בין הבתים, וניתן לגשת (אם זה נחוץ) ברכב לכל בית.

המידשאות מתחברות לרצף אחד, נוח לטיפול ויפה למראה. עצי פרי פה ושם משמשים, כאמור, בתפקיד של עצי נוי. אצל חברים קשישים דואג ענף הנוי לגינון באחזקה מינימלית — וורדים או שיחים פורחים, בטיפול הגננים.

תיכנון הגן בשילר מצטיין ברצף, כאשר הגן מגיע עד למבנים המשקיים ועד למיפעל. אין שטחי הפקר, בכל המובנים. לעומת זאת יש נקודות חן: במגרש החניה מקדמות אותנו, בעונה זו, בוריות פורחות (על שטח של כ־200 מ"ר).

חבל ששורות אלו מתפרסמות אחרי גל הפריחה. אם חשקה נפשכם, תקפצו בשנה הבאה, אילן מבטיח פריחה חוזרת!

עו"ד חיים בלנק

אברהם זכה!

קיבוץ בגליל החליט, בעקבות המצב הכלכלי, לצמצם את מספר כלי הרכב שברשותו.

הבחירה נפלה על הפג'ו סטיישן של ועדת־חברים. באחת השבתות פורסמה מודעה בעיתון, שבעקבותיה הגיע סוחר מכוניות בשם אברהם מתל־אביב, שהביע נכונות לרכוש את המכונית. ציפי, קיבוצניקית גזעית, רכזת־הרכב במשק, ניהלה מיקוח וממכר ארוך ומתיש עם סוחר המכוניות, שבסופו סוכמה התמורה — 27,000 ש"ח. נערך זכרון־דברים והוסכם, שביום ראשון יביא הקונה כסף ויקבל את הרכב.

ביום א' הגיע אברהם, הוציא את הכסף וביקש חשבונית־מס. גזבר המשק דרש שהקונה יוסיף את סכום המע"מ, אך אברהם סירב וחזר לתל־אביב ללא האוטו.

הפרשה הגיעה לבית המשפט, לאחר שסוחר המכוניות הוציא צו מניעה נגד הקיבוץ, לפיו אסור לקיבוץ למכור את הפג'ו לשום אדם עד גמר הדיון המשפטי.

בבית המשפט סיפרה ציפי כי "לאחר שחתמנו על זכרון־הדברים, דרשתי מע"מ מאברהם. אברהם הסכים לתת 4,050 שקל בשיק דחוי, אך הגזבר לא הסכים לקבלו ולא הגענו להסכמה בינינו".

את הכחשת סוחר־המכוניות, שנחקר אף הוא, כי הציע לשלם מס ערך מוסף, ולו גם בשיק דחוי, דחה השופט כבלתי מהימנה. על סמך הדברים שנשמעו מציפי, הגיע השופט המלומד לכלל מסקנה, כי הקונה הבין שהוא חייב לשלם את המע"מ, אלא שלאחר מעשה קיבל, כנראה, עצה משפטית ללחום לעניין תשלום המס ולטעון כי המוכר חייב לשלמו.

למרות כל זאת, פסק בית המשפט לטובת סוחר־המכוניות וחייב את הקיבוץ להעביר לאברהם את הפג'ו במחיר של 27,000 ש"ח, כולל המע"מ.

בית המשפט פסק, שהואיל ובזכרון הדברים לא הוזכר דבר בקשר למע"מ, תופסת ההנחה, שהוא כבר כלול במחיר שננקב. אם רצו הצדדים לנהוג אחרת, היה עליהם לומר זאת בזכרון הדברים. חובת תשלום המע"מ חלה על המוכר, ואם ברצונו לגלגל אותה לקונה — עליו לציין זאת במפורש.

גם העובדה שמדובר בקונה, שאף הוא "עוסק", אשר יכול לנכות את המע"מ כמס־תשומות או לגלגלו הלאה לקונה הבא — איננה מספיקה, כדברי ביהמ"ש, להפוך את ההנחה על פיה ואין די בעובדה זו כדי להצביע על כך, שהמחיר שננקב בעיסקה זו לא כלל מע"מ.

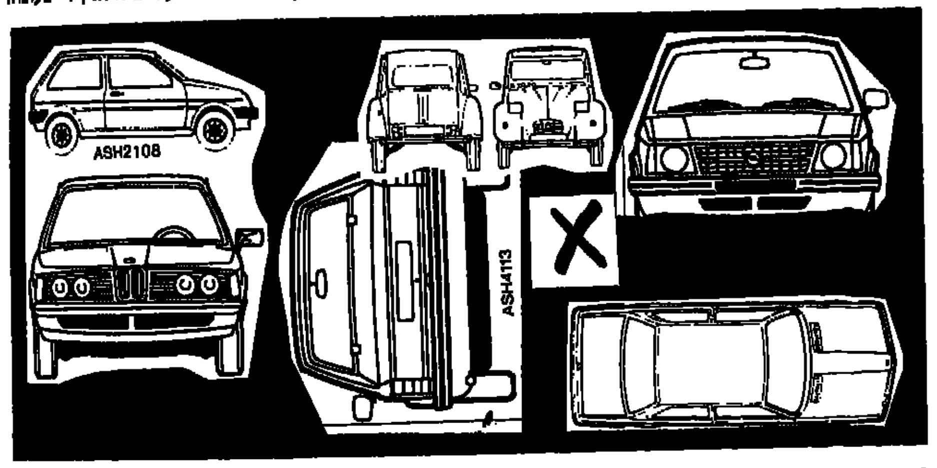

הלקח אותו אנו למדים מהמקרה הנ"ל הוא, שתמורה שצויינה עבור מוצר מסוים — כוללת בתוכה את המע"מ, אלא אם נאמר במפורש אחרת. ובבוא רכז הרכב למכור רכב של הקיבוץ, או רכז הרפת במכרו פרה, טוב יעשו אם יציינו במפורש אם המחיר כולל או לא כולל מס ערך מוסף.

נוה שלום מארחת
הפנינג יהודי־ערבי

גם השנה אנו עורכים אירוע תרבותי אמנותי לבני נוער יהודים וערבים ולבני משפחותיהם, על מנת להפגיש יהודים וערבים באמצעות אמנויות ואמנים, ליום של בילוי בצוותא. ביום זה יקחו חלק מיטב אמני הארץ.

אנו משוכנעים שהזדמנויות כאלו יש בהן כדי לתרום, ולו במעט, לשינוי האקלים בארץ בין יהודים וערבים, ולחיזוק קשר של הבנה והידברות.

לאור ההצלחה של ההפנינג הראשון, שנערך בפסח לפני שנתיים, החלטנו להפוך זאת למסורת, ולשוב להיפגש בנוה שלום ביום שבת, 11.4.87, משעות הצהרים ועד הערב.

אנו פונים לחברי הקיבוצים לבוא ולהשתתף אתנו באירוע זה. פרטים נוספים אפשר לברר אצל רכזי התרבות בקיבוצים, או בנוה שלום, טל. 02-912222, 02-916282.

להתראות — **צוות האירוע**

סולרואיר
דולר בלינדס בע"מ

✦ וילונות גליליים.
✦ מסכי הקרנה.
✦ מסכי האפלה.
✦ רפפות ורטיקליים.
✦ דלתות הרמוניקה (אקורדיאון).
✦ פנלים (מחיצה יפנית)

דיזנגוף 282, ת"א
י־ם 02-244132 חיפה 04-662017
המפעל: טל 252953 חנות 441178

רהיטי מרכז המזנונים
והרהוט המודרני
סיטונאי לרהיטים ורפדות
מכירה כל סוגי רהיטים בסיטונות
ארונות קיר, ספות, מיטות, מזנונים, ויטרינות, פינות אוכל וארונות ילדים
מבצע מיוחד ליובל ה־30 לחברי קיבוצים
חדרי שינה במחיר מיוחד
אפשרות לתשלומים נוחים
עבודה עצמית
שבתאי כהן
רח' בית־אשל 7 יפו — טל' 03-821469

אסמור בע"מ
מערכות סטריאו
טלוויזיות וידיאו ורמקולים

טלוויזיות צבעוניות .... מ־890 ש"ח
וידאו טייפים .... מ־990 "
פטיפונים .... מ־150 "
רסיברים .... מ־250 "
טייפים — דק .... מ־250 "
מערכות סטריאו משולבות .... מ־445 "
מערכות בחלקים .... מ־695 "
רמקולים HIFI + תיבות
מ־20W — 120W .... מ־79 "
רדיו טייפים ניידים .... מ־180 "

המחירים הזולים ביותר מכל מרכזי הקניות בארץ
בוא אלינו והשווה מחירים

"אסמור" — העליה 25, תל־אביב
טלפונים: 830605, 03-384910

מרכז הדרכה באפעל
מודיע:
בשנת תשמ"ח ייפתחו במרכז הדרכה באפעל הסדנאות הבאות:
★ סדנת מקורות־ללימוד והנחיית מקורות הקיבוץ ומחשבת ישראל
★ סדנת מ"מ – לימוד אמצעי חינוכי חדש "שיטת המנחה המתחלף"
★ סדנא טכנולוגית – קבוצה שתעסוק בחשיבה ובפיתוח דרכים להתמודדות ולקידום הטכנולוגיה בקיבוץ
★ סדנה פוליטית – לימוד בצוותא של סוגיות בפוליטיקה ובחברה הישראלית תוך מעורבות ועשיה אישית

הסדנאות מיועדות לעוסקים בחינוך ובהדרכה בהווה ובעתיד
לפרטים: מרכז הדרכה אפעל, טל' 03-712221-5, 356994

עד כאן

הוי, כנרת שלי

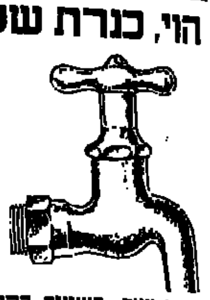

בקיבוצי הגליל ועמק הירדן, עשתה לה כנפיים השמועה כי אורטי (צבי אורטנברג), יו"ר הנהלת הכנרת, מגיח בחשאי מביתו בתל־קציר וזאת, בשעות הקטנות של הלילה, ושועט במכוניתו מצוייד בפנס רוח ומפתח צינורות, על מנת לפתוח ולו לשעה קלה את הסכרים המוליכים את מי הכנרת לים־המלח. אומרים כי בחשאי הוא "מגלגל" לים המלח מיליוני קוב מים ועודפים שאילולא כך היו מאיימים להציף את הטיילת בטבריה.

אורטי מכחיש את השמועות הפרועות מכל וכל, ומדגיש כי מי שממונה על פתיחת וסגירת הסכרים היא חברת "מקורות", ואנשיה. הם שמתחזקים טכנית את מערכת הסכרים. הוא אינו מכחיש, שהיה זה חורף ברוך־גשמים שהטיב עד מאד עם הכנרת, אבל עדיין חסרים ימי גשם לא מעטים, כדי שהכנרת אכן תעלה על גדותיה.

האם מצבה העכשווי של הכנרת המלאה, יחסוך לנו השנה את הרכאון הלאומי, הרגשת הצמאון האינסופית, וסיוטי היובש הפוקדים את אזרחי המדינה בראותם בטלוויזיה את מפלס הכנרת היורד ואת קו המים הנסוג לשפל שלא היה כדוגמתו...

"הגיע הזמן לשבור כמה מיתוסים גם בנושא זה", אומר אורטי. "אזרחי המדינה צריכים לדעת שהכנרת, למרות הרומנטיקה והשירים, הינה בסך הכל בריכת אגירה לוויסות משק המים במדינה, ובתור שכזו אנו מרוקנים וממלאים אותה לפי הצורך".

לפנינו טעות אופטית פשוטה. הכנרת היא בריכה בעלת קיבולת אגירה מוגבלת. רומה 208.90– מ' והשפל שלה 213– מ'. בין השפל לרום ישנם ארבעה מטרים בלבד, הניתנים כמו בכל בריכה לשינויים. רק אם יעברו המים את הרום המקסימלי, ולכך חסרים עוד 90 ס"מ שעשויים להתמלא באמצעות טייפונים, מבול ושטפונות שקשה להניח את בואם בחודש אפריל, רק אז תגלוש הכנרת על גדותיה ונאלץ לפתוח את הסכרים לים המלח".

השנה הברוכה הביאה עמה הקלה במצוקת המים, ובגליל מלאים כל המאגרים. אבל מדינת ישראל נמצאת כיום במצוקת מים קבועה. יש גרעון מצטבר משלוש שנות בצורת שהחריפו את המצב ללא נשוא. מדינת ישראל הגיעה למחסור של מיליארד וחצי קוב מים. זו כמות הצריכה של המדינה כולה לשנה שלמה ואי אפשר להיפטר ממנו בשנה אחת ברוכת גשם.

הבעיה האמיתית אינה בעייתה של הכנרת אלא מצבם של מאגרי מי־תהום במרכז הארץ שדולדלו עד כדי חדירת מי־ים מלוחים לתחום הבארות.

לכן מזרים המוביל הארצי מיליוני קוב מים מתוקים מהכנרת למאגרים אלו. בינתיים, בגלל הגרעון המצטבר, החליט נציב המים צמח ישי להוריד גם השנה את גובה מפלס הכנרת ל־213– מ'. יתכן שזו בשורה טובה לצולחי הכנרת שיחסכו ע"י כך עשרות מטרים שחייה. לתיירות הקיבוצים באזור זה כמעט אסון. משמעו של דבר כי גם השנה, למרות גשמי הברכה, ישמר הדימוי של הכנרת המתייבשת, המרחיק ממנה נופשים דווקא בימי הקיץ ומטיל שממון על הישובים לחופיה.

אורטי נדרש גם לנושא ההודעות על גובה המפלס. (זה נמדד אגב, ע"י עובד מקורות מדי בוקר בדיוק בשעה 0630 במלון "גלי כנרת", ומועבר לידיעת אזרחי המדינה בחדשות של 0700 בבוקר).

"ירידתו או עלייתו של מפלס הכנרת הביאה לטוטו ישראלי חדש. גובה המפלס אינו עקרוני כלל, והדרמה הנרקמת סביבו מוגזמת וגובלת בהבלים. המפלס הפך להיות סמל לאומי מבחינת ברומטר מצב הרוח הלאומי. השימוש בו בא לעיתים על מנת לטשטש שערוריות לאומיות שונות, וטוב שיש לעם ישראל מפלס כנרת בכדי לשכוח את צרותיו האמיתיות."

הוגית רחל

עוד אף טייס לא נשאר למעלה

צילום: ליאון

גם הארוע הזה היה פרי יוזמתו של ולוולה, ראש המועצה האזורית עמק הירדן ויחצ'ן מעולה: בחודש האחרון ירד עזר ויצמן לעמק, כדי להיפגש עם חוג ותיקי התעופה באזור. ויצמן לא נהנה לשמוע, שמספר רישיון הטיס של יוסף קרן (אשדות־יעקב א.), כימין לעזרו הוא 13 (של ויצמן רק 98) אבל דווקא צחק כשהזכיר קרן את מה שנהגו לומר לו מדריכי הטיס הבריטיים בשעת האימונים. "אל תדאג — עוד אף טייס לא נשאר למעלה".

נהיה שם

הפנינג

לפני שנתיים, כשהתקיים ההפנינג הראשון, עמדו הרב כהנא וכמה מחסידיו במעלה הדרך וקראו חמס כנגד המפגש המשחית בין יהודים לערבים הנערך בכפר. היום מוליך לנוה־שלום כביש אספלט, שנסלל אחרי מאמצי שידול רבים. את הגנראטור החליף חיבור לרשת החשמל ולהפנינג השני, כך מקווים מארגניו, יעלו עשרת אלפי איש ויותר. הרב המגדף לא יהיה שם בכל הנראה, היות שהאירוע נערך בשבת (11.4), אבל יהיו שם, לעומת זאת, יהודה פוליקר ואלון אולארצ'יק, אריאל זילבר, אהוד בנאי ומוחמד בכרי, יונתן גפן, רבקה זהר, מכרם חורי, סי הימן, מאיר אריאל, להקת רהט, גסאן עבאס, ועוד רבים אחרים, מתחומי המוסיקה, המחול, התיאטרון הקולנוע והאמנות הפלאסטית.

שלוש ציפורים במכה אחת: קירוב לבבות, קירבה לאמנים, ושבת בחיק גבעות לטרון בואך מנזר השתקנים. לא לפספס!

הברירה הטבעית של
שמרת הזורע

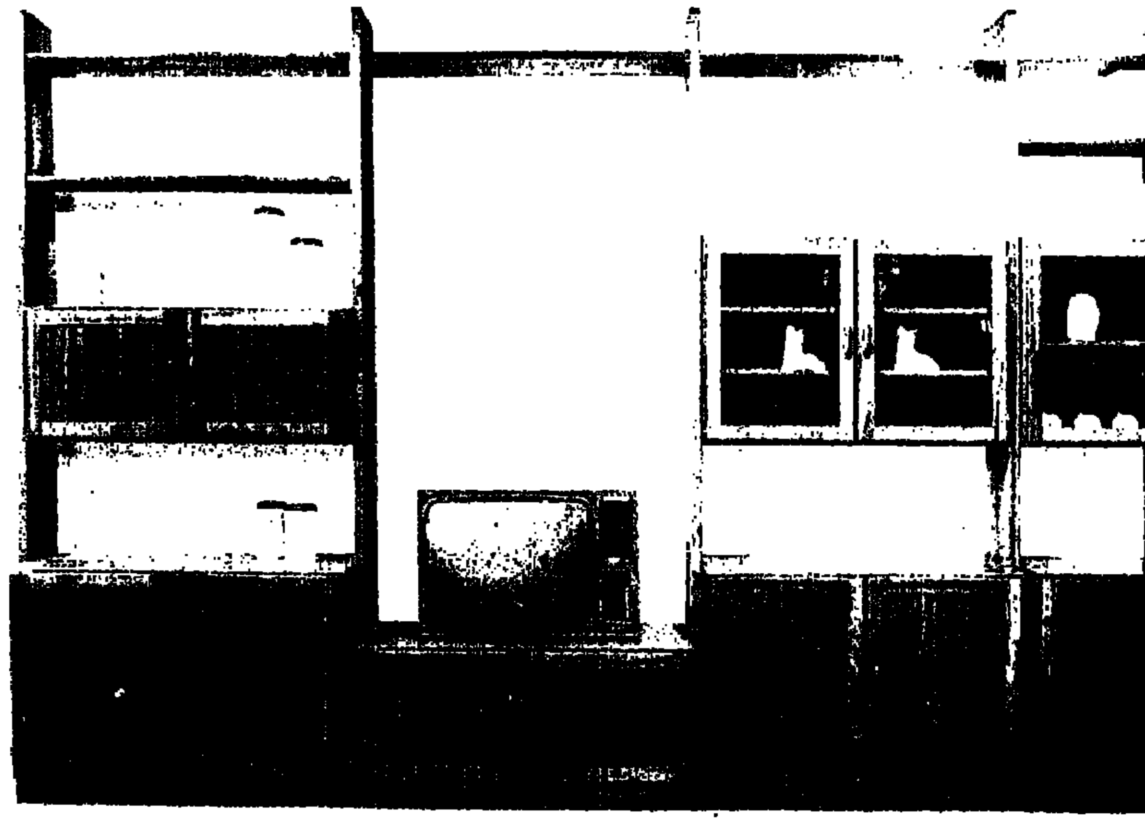

בעידן הפלסטיק הופך העץ המשובח לחומר יקר המציאות. רק מעטים יודעים עדיין לנצל את תכונותיו האצילות שישמרו על האופי המיוחד, על תחושת החום שיש לעץ.
רק מעטים מתייחסים עדיין אל העץ כאל חומר ביד היוצר, ועושים בו שימוש במיטב המסורת של אמני הריהוט.
שמרת הזורע בין המעטים ואין טוב ממראה עיניים.
הקו הקלאסי הנקי מאופנות חולפות מבליט את יופיו הטבעי של העץ המשובח (לרוב טיק בורמזי ואלון).
זאת הברירה הטבעית של אמני שמרת הזורע. לקחת מן הטבע את היפה, לטפל בו באהבה ולהעניק לך ריהוט שיופיו איננו מש בשנים. פעם קראו לזה "חדוות היצירה".
בשמרת הזורע זה עדיין כך וללא "מרכאות".
בואו לאחת החנויות של שמרת הזורע לראות ולחוש את הברירה הטבעית.

שמרת הזורע
ריהוט לאורך זמן

תל־אביב, דיזנגוף סנטר * ירושלים, שלומציון המלכה 18 * רמת־גן, מודיעין 19 * חיפה, אלנבי 117 * באר־שבע, פסג רסקו * טבריה, רוח הגליל * נתניה, שמואל הנציב 3. חנות המפעל: קיבוץ שמרת. חנות המפעל: קיבוץ הזורע.

אהוד דור

מבחוץ

פצעי אוהב

אני מודה שיש לי בעיה עם הקיבוץ, כי כל מה שאני אומר על הקיבוץ אלה פצעי אוהב, ומבחינת התחושה הפנימית שלי היום, אני מרגיש את עצמי פחות חופשי ויותר מוגבל, בגלל שתי סיבות שהן אולי אותה סיבה עצמה.

הסיבה הראשונה היא, שכשאני אומר מלת ביקורת על הקיבוץ אני מוצא את עצמי, פתאום, בחברה שלא הייתי רוצה להימצא בה. זה קורה לי מהיום שבגין, המסית הלאומי מספר אחד, אמר על הקיבוצים מה שאמר.

סיבה שניה, משום שזה הפך כבר ל„הובי" לאומי לייסר את הקיבוצים, ואני בכלל לא נמצא אף פעם בשורה של יורים. אם אני יורה, אני יורה לבדי.

היחס לקיבוצים מזכיר לי בערך את היחס לכנסת: כשאתה מבקר את הכנסת או את הפוליטיקאים, זה נוח מאוד כאליבי. לכל אחד דעה נהדרת על עצמו, והוא מוחזק בעיני עצמו אדם נהדר ונטול דופי. אבל איך זה שאדם נקי וזך כתינוק, איך זה קורה, בכל זאת, שהוא לא בדיוק כזה?

ההסבר פשוט מאד: ישנם אנשים שם למעלה, המשחיתים אותו. איך אתה רוצה שהוא לא יהיה גס־רוח, אם למעלה יש אנשים גסי־רוח שמלמדים אותו להיות גס־רוח? ואיך אתה רוצה שהוא לא יהיה אלים, שעה שלמעלה ישנם כמה אנשים אלימים? ואיך הוא יהיה ישר דרך, אם יש כמה אנשים למעלה שהם מעוותי־דרך והוא למד מהם? זה אליבי לאומי.

אותו הדבר אני אומר כלפי הקיבוצים שהפכו לאליבי לאומי מהסוג הזה. אני לא יודע אם חשבתם על כך שאתם משמשים היום מין שק איגרוף, שמשרת צורך פסיכולוגי מאוד עמוק ודחוף. הרי אני כפי שאני, ואני לא טוב, קצת מושחת, משרך דרכי ואני לא כל־כך אוהב את עצמי, וכשאני מסתכל בראי אני מקבל גועל, אבל מה אתה רוצה מנפשי כאשר העדית שבעידית,

„למה הלך גלילי לרמת־הגולן ולבקעה? הוא היה אידיוט? הוא לא היה אידיוט, הוא טעה"

השאור שבעיסה, הקיבוצים בכבודם ובעצמם הם עצמם מושחתים? ואם להם קרה מה שקרה, אזי יש כאן דבר פטאליסטי כזה שמוכרח לקרות. אלה הקשיים שיש לי היום ביחס לקיבוץ, שהם כפי שאמרתי קודם, פצעי אוהב.

אחר הכל, לו כמה דברים היו מתפתחים קצת אחרת, הייתי היום בקיבוץ. סך הכל, איזו עקמומית מקרית שנפלה בדרך, היא זו שהובילה אותי לא להיות בקיבוץ. הייתי בתנועת נוער משום שרציתי ללכת לקיבוץ, ואני הייתי בין הוותיקים הבודדים שהתכוונו ללכת לקיבוץ. אבל בשמינית קרה אסון איום ונורא: תפסו אותי מעשן, ומכיוון שתפסו אותי מעשן לא היתה לכך כפרה. למרות שאמא שלי הלכה להתחנן על נפשה ועל נפשי, כלום לא עזר וככה לא הגעתי לקיבוץ. אחר כך היו לי הרהורי הצטרפות אבל אשתי לא היתה נלהבת במיוחד ושוב לא הגעתי לקיבוץ. אחרי כל הדברים האלה אומר מה שאני אומר תמיד על הקיבוץ, או מה הייתי נוהג לומר לפני שהקיבוץ היה לאליבי לאומי לכל החוליים והסטיות...

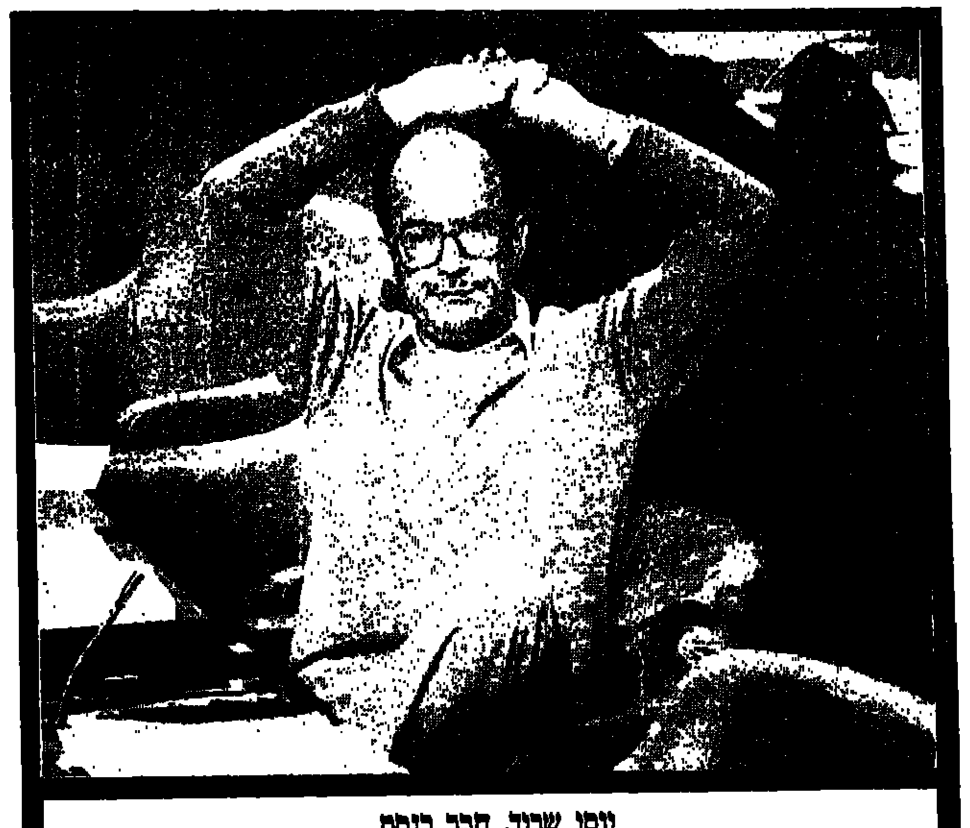

יוסי שריד, חבר כנסת

לקיבוץ התוודעתי יותר כאשר ישבתי, במשך שלוש שנים, בקרית־שמונה. ומכיוון שקרית־שמונה קיבוצים סביב לה, הרי ששאלת היחסים המורכבים בין הקיבוצים לבין ערי הפיתוח, היו עבורי קורס מעניין מאד. הגעתי אז למסקנות שהיום יש להן, לדעתי, יותר תוקף, ואני באופן אישי נלאיתי מלדבר עליהן.

המסקנות נבעו אולי מתוך הצרכים של קרית־שמונה. אבל בסופו של דבר נוכחתי לדעת שהצרכים של קרית־שמונה יכולים לעלות בקנה אחד עם הצרכים של הקיבוצים.

ניסיתי אז להתדפק על דלתות רבות, ועשיתי מסע התעוררות (במרכאות) אצל כל קיבוצי הסביבה בלי הבדל גזע דת ומין, אבל מידת ההצלחה היתה קטנה מאד, אפילו אפסית. חשבתי שבלי אינטגרציה, קרית־שמונה אבודה. מדוע בירושלים, בחיפה ובתל־אביב, אפשר לעשות אינטגרציה, ובקרית־שמונה לא? זהו הפתרון היחיד שאפשר להעלות על הדעת, כי אין פתרון אחר.

אם מישהו היה משקיף ממעוף ציפור על אצבע־הגליל, היה רואה פרצלציה מאד שרירותית וחמורה של מערכת החינוך בישובים. על־פי הפרצלציה הזו, באיזור הזה היה בית־ספר מיוחד לאיחוד הקיבוצים, בית־ספר מיוחד לקיבוץ־המאוחד ומיוחד לקיבוץ הארצי, ולמושבים, ולמושבות הקטנות כמו יסוד־המעלה, ובתי־ספר מיוחדים לקרית־שמונה, כמובן, ממלכתי וממלכתי דתי — כל אחד מתייחס אל עצמו, מסתגל לעצמו, אבל אף אחד מהם אינו חי הנושא את עצמו.

אילו יכלו כולם לשאת את עצמם, לכלכל את עצמם, לא דווקא במובן התקציבי, אלא במשאבים החינוכיים שהם יכולים להשקיע בבתי־הספר — ניחא. אבל אף אחד מהם לא היה מסוגל לכך, ובכל זאת כל אחד רצה להתבסס בד' האמות שלו. האינטגרציה אם תיעשה, לא רק בין התלמידים אלא גם בין המורים, תהפוך גם את הפירמידה בחינוך, כלומר באותם מקומות שאתה זקוק למורים היותר טובים, לפעמים דווקא שם המורים פחות טובים. האינטגרציה הזו תשפר את המצב.

אותו הדבר המלצתי לגבי הצד הכלכלי. חשבתי שהדבר הכי נכון הוא אינטגרציה גם בתחום זה, ואז זה היה מין גילוי של חברה שלמה ומושלמת גם בחינוך וגם במפעלים האזוריים.

אני אומר את הדברים האלה בדחילו ורחימו, כי אני לא אוהב להטיף או שמישהו מטיף לי מוסר או משיא לי עצות, אבל כאשר אני נדרש לנושא הקיבוץ, חשוב לי לומר שקיבוץ שמתגדר בגדר של עצמו הוא קיבוץ אבוד. נידון להתנוון, ובסופו של דבר להיות איבר מדולדל.

חברה שיש לה יומרה איננה יכולה לחיות במצב שאין לה קשר, או שהקשר הולך ומתרופף בין אותה יומרה ובין המציאות. לא יעזור. זו אגב צרה של כל תנועת העבודה בארץ. למה אנחנו לוקים בדברים שהליכוד אינו לוקה בהם? בגלל העובדה שלנו יש יומרה ושופטים אותנו על־פי היומרה; את הליכוד לא שופטים לפי היומרה מפני שאין להם כזו.

אנחנו מציגים את עצמנו כסוציאליסטים, כאנשים בעלי רגישות מיוחדת לשוויון חברתי, לחלוקה יותר נכונה של העוגה הלאומית, לצדק חברתי, לעוול, לקיפוח. הם לא סוציאליסטים ולא באים אליהם בטענות. לנו אומרים שאם אנו סוציאליסטים ואיננו מצמצמים פערים אלא מרחיבים אותם בפועל — או אנחנו סתם רמאים. אפשר לנסות ולהסביר את הבעיות הקשות שמתעוררות עד מחותיים, ולא תסביר. דבר שטעון הסבר, שאיננו מסביר את עצמו ומדבר בעד עצמו — הוא דבר אבוד.

דבר נוסף. הקיבוץ צריך לדאוג לחיים הטובים לא במובן של „דולצ'ה ויטה" ולא במובן של כמה פעמים נוסעים לחו"ל ומאיזו דיאטה נהנים, אלא החיים הטובים במובן הפילוסופי: חיים של איכות. חיים של איכות אינם יכולים להתקיים כאשר מדובר בקיבוץ בלי איזו שליחות חברתית, משהו שהייתי אומר — מותר הקיבוץ מכל חברה אחרת. המותר של הקיבוץ אינו יכול להיות רק כלפי פנים, כלומר רווחה לגורלו של האדם, מוכרח להיות מותר של החברה כלפי חוץ והוא כמו הרבה דברים אחרים צריך גם להיראות.

היום המותרים האלה או שנעלמו כליל או שהתפוגגו. פעם, למשל, המותר של הקיבוצים היה הביטחון. פעם הקיבוץ היה עמדה. היום כבר לא, גם אם הוא נמצא בספר. כאשר המלחמה היא כפי שהיא, והטכנולוגיה היא כפי שהיא, ויחסי הכוחות בינינו לבין הערבים הם כפי שהם, אנחנו נמצאים במה שנקרא מלחמה מודרנית. למה הלך גלילי לרמת־הגולן ולביקעה? הוא היה אידיוט? הוא לא היה אידיוט. הוא טעה: מכיוון שראה שהמיתוס של התנועה הקיבוצית מתפוגג הוא רצה לחזקו. ואיך מחזקים ימינו כקדם? כשחוזרים להיות השומרים

„בשמינית קרה אסון איום ונורא: תפסו אותי מעשן. למרות שאמא שלי הלכה להתחנן על נפשה ועל נפשי, כלום לא עזר וככה לא הגעתי לקיבוץ"

על הביטחון ברמת־הגולן ובביקעה. זה כמובן עורבא־פרח, משום שלא זאת בלבד שהיישובים כבר הם לא נכס, אלא שבהרבה מובנים הם נטל.

מה שקורה לקיבוץ הוא מה שקורה לכל גוף הממצה את יתרונו ואת מותרותו. הוא עובר לשלב של שיגרתיות, וקצת שמרנות, וגם קצת בינוניות, וגם איזו תחושה של אי שלמות עם עצמו, אבל לא עד כדי עשיית מעשה. הבינוניות מולידה מבינוניות בינונית, וזו איננה יכולה לתבוע תביעות שכן מעבר לבינוניות והיא מנציחה את המצב הקיים — ומנין יבוא לציון גואל?

הטענה הבסיסית שלי היא, שאם כל כך שהקיבוץ עשה מצטמצם בהורדת רמת החיים בשנה רעה בחמישה אחוזים והעלאתם בשנה טובה בחמישה אחוזים — זמן רב הוא לא יתקיים. קיבוצים יכולים להכריז על עצמם כעל „סביון", כעל שכונה עירונית מלבבת עם גגות אדומים ודשאים ובריכה — זה בסדר גמור.

אני אציע במקרה כזה למפלגת העבודה ולתנועת העבודה, להתנתק מהקיבוצים מבחינה תנועתית, כי תנועה איננה עושה רק לביתה. אם היא עושה רק לביתה אז היא לא תנועה, ואם היא תנועה אז נראית כמו הליבראלים. במקרה כזה יהפוך הקיבוץ למטרה עיקרית לכל חיצי הבוז והלעג והאיבה והמשטמה של העם היושב בציון, ולא הייתי רוצה לעבור שם בסביבה משום שזה יהיה אחד הגילויים הציניים ביותר.

בשני דברים הגיעו הקיבוצים אל מה שהגיעו והם הגיעו להישגים גדולים: א. בעבודה קשה, וזה אין לי שום ספק; ב. בהיותם שתולים על פלגי מים של רצון טוב של מי ששלט במדינה הזאת. בגלל שני התנאים האלה הגיעו הקיבוצים למה שהגיעו ונהדר שהגיעו. עכשיו הם צריכים להחליט האם הם רוצים להמשיך במורשת הזו שמצווה עליהם איזה יחוד חברתי, או רוצים לחדול ממנה. אני יכול להגיד מה הציפיות שלי ואינני דורש דבר. ממערכת ציפיות אף אחד לא צריך להיעלב. אני רואה מערכת ציפיות כחוות־דעת חיובית או אפילו כמחמאה. אין לך מצב רע יותר מהרגע שכבר לא מצפים ממך.

אני חושב שביום שיעזבו את הקיבוץ בשקט ולא ידרשו ממנו דבר, כי גם לא יצפו ממנו למשהו, הוא יתחיל לשוט במשט שלא יעורר מידה כל שהיא של השתאות. אבל אם הקיבוץ מחכה שיצפו ממנו למשהו, הוא מוכרח להחליט מה הוא באמת רוצה. היום בו לא־יתלו בי שום ציפיות (ויסולח לי על ההשוואה) יהיה יום רע ומר: כנראה שאכונה אז את אחרון האנשים שהיו מוכנים לתת בי שמינית של אמון. כאשר איש לא מצפה ממני לשום דבר אני בעצם, אבוד.

חדש! יפה! מיוחד!

שמשיות זה אנחנו!

סידרת שמשיות מיוחדות לבתי קפה, בריכות שחייה ובתי מלון

דני שמשיות — יצרני שמשיות אלומיניום בכל גודל שתרצה: יפות יפות, חזקות חזקות, מתקפלות ויוצרות אוירה יוקרתית. במחיר שאתה יכול להרשות לעצמך. באיכות גרמנית קפדנית.

דני שמשיות - רח' ז'בוטינסקי 9 בני־ברק, טל. 03-787659

הייתי שם

שרידי האנושיות

בסוף שנות ה־50, אמר לאונרד ברנשטיין את הדברים הנוגים האלה: „... מה שיש לי לומר הוא: למי זה איכפת אם יש לך משהו לומר או לא? זוהי דאגה גדולה בימינו. במלים אחרות, לכמה בני־אדם בחדר הזה איכפת בכלל אם תיכתב אי־פעם סימפוניה נוספת או לא — כוונתי, באמת ובתמים, בכל לבכם? מי יתרגש לשמע הידיעה כי בשבוע הבא תבוצע ביצוע בכורה רביעיית מיתרים חדשה שלי או של מישהו אחר?

„אכן, לא תמיד היה זה כך. בימים בהם כתב בראהמס סימפוניות בווינה, אמרו הווינאים: ,תארו לכם, סימפוניה חדשה מאת בראהמס!'. והם אמרו זאת בכנות... זה היה מאורע גדול, והוא היה שייך להם: שלהם היה. אנו לא זכינו לכך. וכך ייתכן בכלל זה שייך לעבר. זו שאלה. ולא קביעת עובדה".

דומה, שהערב המוזיקאלי, שהתקיים בבית־אלפא, בליל־שבת חורפי של חודש מרץ לזכרו, ובמלאות שנתיים למותו של תאודור הולדהיים, הוכיח, שלא הכל הוא נחלת עבר, ושהסיכוי עודנו קיים.

לא היה זה ערב זיכרון, שכן לא באה בו לביטוי אישיותו הרב־פנית של המלחין, שפעל בחייו לא רק כמוזיקאי, אלא גם כמדען, מתמטיקאי, הוגה בתחומי הפילוסופיה והחברה, מחנך, איש פוליטי מובהק וידיד לרבים; גם לא היה זה קונצרט במובן המקובל של המושג, אלא מפגש מוזיקאלי, שעמד בסימן הדיאלוג הממושך שקיים היוצר עם חברתו לאורך חייו.

תאודור הולדהיים כתב רבות מיצירותיו לאירועי תרבות בקיבוץ, מבלי לראות בכך „ביזוי" של כשרונו, אך גם מבלי להתפשר על ערכן האמנותי: החל באופרות, קנטטות, שירי מקהלה, שירי ילדים, ועד למוזיקה קאמרית להרכבים שונים ונדירים שהוכתבו לו על־ידי מצאי המנגנים — חובבים, תלמידים, ואנשי מקצוע — שעמד לרשותו. בדרכו האמנותית היה יסוד עמוק של אמונה, כי אין דרך טובה ליצירה מזו, הצומחת מתוך יחסי גומלין בין האמן לחברתו, ופירוש הדבר לגביו היה השקעת מאמצים עצומים — בצד הכתיבה — בניצוח, ליווי, הוראה וטיפוח, ואף ביציאה למאבקים, שלא תמיד נסתיימו בנצחונו.

ביטוי לתפיסתו זו, נתן פעם בראיון עיתונאי: „אצלי לא קיימת האמביציה, שהמוזיקה שלי תגיע לעולם כולו. כשאני כותב יצירה קאמרית, מטרתי היא, שהנגנים ינגנו אותה וישמע אותה חוג מאזינים מצומצם. לא אוכל לומר אם למוזיקה שלי יש ערך או אין. אני רק יכול לקוות שיש. על כל פנים, לדעתי, מוזיקה צריכה להיות כתובה בשביל אנשים חיים... שרידי האנושיות".

קשה לפעול במציאות הממוסחרת של זמננו — אשר בה ה„מצליחנות" והפרסום מועלים לדרגה של ערך — ללא אמביציה „להגיע לעולם כולו"; על אחת כמה וכמה קשה הדבר כאשר המאמין בכך חש ויודע לחרדתו כי הוויית היצירה השואבת כוחה מזיקות אנושיות, נמצאת בכל אשר תפנה,

בתהליך של נסיגה מואצת. עד כדי כך שהמקיימים אותה נתפסים בעיניו כאיים של „שרידי אנושיות". אכן קשה הדבר. אך לא בלתי־אפשרי.

הערב המוזיקאלי בבית־אלפא, הייתה בו עדות־מה לכך, שאותו דיאלוג בין היוצר לסביבתו לא עבר עדיין מן העולם, והדבר ניכר הן בתכנית והן במי שנאספו לנגן, לשיר ולהאזין: כל אחת מן היצירות שהושמעו נכתבה למען נגן מסוים, הרכב כלי או קולי מסוים, לרגל אירוע מסוים; ומאחורי כל קטע מוזיקאלי עמד סיפור, שהנפשות הפועלות בו היו האמנים־המבצעים וקהל המאזינים שנכח באולם.

מקהלת הקיבוץ הארצי, נגנים ממיטב התזמורות — הפילהארמונית, הקיבוצית, הקאמרית — סולנים, זמרים, גופי ביצוע קבועים וכאלה שנצטוו במיוחד וחד־פעמית, באו מכל קצות־הארץ, כדי „לעשות" מוזיקה, מוזיקה ותו לא, כשמסביבם הציבור שבתוכו ולמענו נכתבו היצירות.

באותו קונצרט, אותו ליל־שבת, בבית־אלפא נטשטשה לשעה קלה המחיצה בין במה וקהל ונשתררה תחושה של מעורבות גדולה במנוגן ובמושר. אותו קונצרט, באותו ליל־שבת, הותיר במאזינים ובמנגנים אופטימיות מסוימת, שלא הכל שייך לעבר, כטענתו של לאונרד ברנשטיין.

רחל אהרוני ■

עד כאן

ארוכה הדרך לפולין

כאשר יקרא איתי שני, שמיניסט מ„עיינות־ירדן", את הפסוק: „שפוך חמתך על הגויים אשר לא ידעוך ועל הממלכות אשר בשמך לא קראו". הוא יסב לסדר, רחוק אלפי־מילין מביתו בקיבוץ עמיר, עם חברי משלחת הנוער של השומר־הצעיר בבית הילדים ע"ש יאנוש קורצ'אק, באחד מפרברי העיר ורשה, פולין.

שם, בפולין, פזורים בקרקוב, לובלין וורשה, יחגגו כמותו את הפסח עוד 360 בני נוער של התק"ם והקיבוץ־הארצי.

המצות, היין, הגפילטע־פיש והמרור, יהיו ממטבחי שמיר, דן, בית־זרע, ויקים, רמת־השופט ויגור. גם ההגדות תהיינה שונות ומשונות, מרחבי התנועה הקיבוצית כולה. יהיה זה ליל סדר ישראלי, קיבוצי, יחיד ומיוחד, על אדמת פולין.

אברהם אצילי, מהמרכז להוראת השואה והמרד ביד־מרדכי, מרכז השנה את משלחת בני הנוער מהקבה"א, היוצאת להשתתף בטקס הממלכתי המרכזי, שמקיימת ממשלת פולין ליד האנדרטה לזכר מורדי גיטו ורשה.

המשלחת תמנה 200 חניכים, בהם שלוש כיתות י"ב מהמוסדות: הרי־אפרים, בקעת־כנרות ועיינות־ירדן, אליהם תצטרף משלחת מקובצת של 50 תלמידי כיתות יו"ד, חניכי השוה"צ בקיבוץ ובעיר. בפולין יתוספו אליהם 20 חניכי השוה"צ מאירופה, ארה"ב ואוסטרליה.

גם לתק"ם משלחת בת 160 חניכים, הכוללת כיתות י"ב וכיתה מקובצת. הארגון והמסע — משותפים לשתי התנועות. משלחת התנועה הקיבוצית תשהה בפולין 10 ימים, ותצא משם ערב חג הפסחא, המועד מאז ומתמיד, לפורענויות שונות.

המשלחת תשתתף, כאמור, בטקס הזכרון הממלכתי ותבקר במחנה הריכוז מיידאנק, אושוויץ וטרבלינקה. היא תסייר באתרים יהודיים ואחרים ותקיים מיפקד זכרון תנועתי על הבונקר ב„מילא 18".

לקבה"א אין זו פעם ראשונה שמשלחת נוער מטעמו יוצאת לפולין לראות מקרוב את השואה והגבורה. המשלחת הראשונה יצאה לשם לפני 4 שנים, כשמלאו 40 שנה למרד גטו ורשה.

מסתבר כי לנוער הקיבוצי מוטיבאציה גדולה ועניין ללמוד, להכיר ולהתמודד עם נושא השואה. עד כדי כך, שרבים הקופצים על המסע מכפי שניתן לשלוח. חניכים רבים בתק"ם לא נמצאו מתאימים, והמשלחת המקובצת של תנועה זו כוללת רק את הנבחרים שבנבחרים.

„מטרת הנסיעה היא לדחוף כל חניך להכריע לגבי זהותו היהודית, הציונית, החילונית והשומרית, ולהחליט אם הוא מוכן לראות עצמו כשליח התנועה בפולין, או לא", אומרת זיוה מירון, ממחלקת החינוך בקיבוץ הארצי.

כיתות י"ב היוצאות לפולין עושות זאת כמבצע כיתתי, הכולל לימוד נושא השואה לאורך כל שנת הלימודים, והתגייסות לעבודה במשקים, למימון המסע. במסגרת ההכנה למסע עברה הכיתה המקובצת תהליך לימודי־חברתי שהוכן על־ידי התנועה, וסוכם במפגש המשלחת בגבעת־חביבה. במפגש זה היה על כל פרט לקבוע לעצמו האם הוא נציג השוה"צ או רק חבר פרטי בה.

— היתכן כי לא כל החניכים במשלחת יהיו נציגי התנועה בחו"ל?

„לא", עונה זיוה מירון, „התהליך החינוכי־לימודי היה חשוב ביותר. במסגרתו בוררה משמעות הנסיעה וחשיבותה וכן תפקיד המשתתף והרעיונות אותם הוא מייצג בשם התנועה". כשתם המפגש התקיים „טקס־הצטרפות" למשלחת. „אין אנו מחייבים את החניכים לצאת בחולצה כחולה. ילבשו אותה אלה שהזדהו עם התהליך אותו עברנו".

במח' החינוך של הקבה"א מצטערים על שלא כל תלמידי כיתות י"ב עברו לפני הנסיעה את התהליך החברתי־חינוכי המוצע.

האם ישפיע הדבר על יכולתם לחוות ולהבין את משמעות הנסיעה? זיוה מאמינה כי כן. כי עוצמת הדברים הנחווים תשאיר משקעים: „ברגעים של עימות עם ערכים, יכולה להיות גם הקצנה רגשית בעקבות המפגש עם תופעת ההשמדה, הפליטים ומקומו של עמנו במעגל האירועים ההיסטוריים. אלו עלולים להביא למחשבות על בריחה לכהניזם, ירידה מן הארץ מסקנות אישיות שגויות".

אברהם אצילי, סבור כי תהליכי הכנה שעברו החניכים מספקים להם את היכולת להתמודד עם החוויות הרגשיות העזות שילוו את הביקור במחנות הריכוז: „קשה לצפות מראש התנהגות. מנסיוננו בשנה שעברה, היו שהגיבו ברגשנות, אחרים נאטמו".

— היו גם שנשברו?

„כן, גם לנו וגם למשלחת התק"ם היו בעיות כאלו".

רונית יהל

קייטנה בקיץ
ילדי קיבוץ שובל מעוניינים בחילופי קייטנות
בסוף יולי, תחילת אוגוסט
המעוניינים יתקשרו לקיבוץ שובל, טל 057-961632 — שלוחה 272, ויבקשו את חוה או בלהה

מושב מעלה גמלא
מחפש שכיר רציני לעבודה במשק חקלאי
בוגר צבא
בעל רשיון לטרקטור
לפנות לטל': 06-763650-1-2

למשלחת תפירות לכיש – אוניברסיטת ת"א
דרושים עובדים/עובדות
לאחזקת מחנה תפירות
העבודה בחודשי הקיץ יוני, יולי, אוגוסט
המעוניינים יפנו טלפונית ליהודה דגן בשעות הערב
טל. 051-871328

מנחם מ-לירית
המומחה שלך למכונות תפירה ביתיות
מזמין אותך
למבצע עד 33% הנחה ואפשרות בתשלומים
SINGER * BERNETTE *
BERNINA * BROTHER *
MARDIX * GLIDER

• החלפת ישן בחדש
• מכונות יד שניה במחירים מפתים
רבי עקיבא 132 בני־ברק
טל: 03-787914, 795733

ציקלוספורט
יבואנים של אופניים GX-2000
מתוצרת מפעלי קיינסט מגרמניה המערבית
חלקי חילוף ואביזרים לכל סוגי האופניים והטילונים

רחוב עליה 33, ת"א
טל. 03-381747 (5 קווים)
המכירה באמצעות ארגוני הקניות
השומר הצעיר
הקיבוץ המאוחד
משקי האיחוד

אשה זקנה

(המשך מעמוד 11)

רעיון. הכוחונובסקי הזה (השחקן צפריר כוחונובסקי, מי שהעלה בימים אלה את ההצגה בכלא — ז.ש.) לא תפס את זה ככה... זאת גם חוצפה שלא טרח כלל לבקר אצלי, לשאול...

— כך דרכו של עולם.

— לא שלי! אני לומדת מכל אחד. הוא נתן להם שמות עבריים. סלנג של הצבא היום — יאללה! ודברים כאלה, בפה של נערים אנגליים שעל האי... מה שאני מסבירה לך, אפשר היה להסביר גם להם.

זאת היתה תוצאה של המון עבודה, המון תרגילים אבל המסר שלי היה, אל תפרו את החוקים! אם תפרו אותם אתם בעצמכם נפגעים.

— היית מוכנה לביים משהו גם היום?

— כמו כלום! אם רוצים שיצליח משהו, היו צריכים לקרוא לי. אבל הם לא יקראו משום שהם עושים את הפופ וכל השטויות שלא מתאימות לי. בכלל לא עולה בדעתם, הם רואים אשה זקנה עם מקל על קלנוע — מה פתאום שיבואו... זה דור אחר, עם זה כבר השלמתי. לא מכבר הייתי בביה"ס האזורי ביפעת בפורים ולא היה שם זכר לאחשוורוש, למגילה... את מבינה? נו, אז לך תחנך את כל העולם. מה אני יכולה לעשות?

★

זה כשנתיים גרה לאה בבית האבות הקיבוצי של גניגר הקרוי בית הקשיש. על הדלת קבוע שלט „סבתא לאה". הסבתא מוקפת במשפחה: בת, נכדים ונינים שבאים לבקר. כשהתפנתה הדירה בבית האבות לא היו עליה קופצים רבים והיה דרוש אומץ בכדי לעבור. בדירתה הקודמת היו מדרגות ובכלל, לא רצתה להכביד על בני המשפחה. המעבר לא היה קל: „מבחינה רגשית זה כאילו לעבור לסטאטוס אחר. אבל אני הסתכלתי קדימה ואמרתי: אפילו אם עכשיו אני לא זקוקה לעזרה, מי יודע מה יהיה בעוד שנתיים ואז אולי לא תהיה דירה פנויה.

„יש לא מעט בדידות במגורים במקום כזה. אין שכנות. אף אדם שאפשר לקשור איתו יחסים או לחלוק איתו אפילו תיסכולים קטנים. מעולם לא היה לי זמן להרגיש שהחמצתי, כי תמיד עשיתי. היום אני קצת מרחמת על עצמי כמובן הזה שעושים אותך יותר זקנה ממה שאת באמת. ובעצם את זקנה בגיל אך יכולה עוד לתרום. זה שייך לכולכם. אפשר לשנות דברים בהתאם לרוח התקופה. לכך אני עוד מסוגלת. זה לא טוב שאין שרשרת, אין המשכיות, שדברים לא עוברים במסורת. אתם מחסירים חוליה שלמה בזה שאתם עושים מאיתנו זקנים, את מבינה..."

— מתי הפסיקו לשאול אותך?

— אני לא יודעת כי קודם לא היו צריכים לשאול. אני הייתי המחליטה. אי אפשר להגדיר מתי מזדקנים. בכל אופן, אחרי שהפסיקו לשאול היה לי עניין אחר בחיים. חשבתי ככה: כסף הרבה אני לא צריכה, יש לי את כל המכשירים וכל הספרים. וזמן יש לי כבר בלי גבול כי אני לא תלויה בסידור עבודה. אז הכנתי לי בראשי זקנה נהדרת. רציתי לנסוע הרבה לטייל בארץ ובחו"ל. ובאו המיגבלות הפיזיות (רגלים, עיניים) וכל העניין התנפץ".

לאה אגוזי: „הכנתי לי בראשי זקנה נהדרת. רציתי לנסוע הרבה לטייל בארץ ובחו"ל ובאו המגבלות הפיזיות וכל העניין התנפץ"

גם כך הספיקה לאה לבקר בחצי עולם, לאו דווקא זה המוכר, ועדיין לא יכולה לסלוח לעצמה שלא היתה בפאריס. קירות ביתה והמדפים גדושים בפסלונים, תמונות, מעשי ריקמה ועבודות קש מרודוס, תורכיה, אתיופיה, כרתים, סיציליה. „כשכולם היו נוסעים פעם בכמה שנים לחו"ל, אני בכל פעם הייתי עושה טיול קצר למקומות שלא רגילים לנסוע אליהם". אלא מהו למה שבעניין הזה תלך בתלמו

אם אתם מזרמנים לסביבות גניגר, תכנסו אל תרתעו ממעגה הלשון החד, החומה הזו נופלת די מהר, אם תופסים את הראש הצעיר של הדוברת הקשישה. לא בכל יום מזדמנת שיחה מרתקת עם אשה בת 82. גם ספל קפה מובטח שם ואף תוכלו לראות גם את הדירה היפה ביותר בבית האבות של גניגר, בגניגר, אולי ברחבי התנועה הקיבוצית כולה.

בינתיים באים לשם מתנדבים צעירים אותם לימדה עברית, באים הנכדים והנינים.

צרה גדולה, הזיקנה: „אני מתחילה להשלים. בהתחלה חשבתי שזאת מין מחלה כזאת שתעבור, היום אני מבינה שאין מה לעשות". לאה עוסקת בחדרה, עבודות מהארכיון. גם לזה [...] בקושי התרגלה, לא ללכת בוקר בוקר לעבוד עם כולם ב„נועם". ולהיות שלמה עם כך. לחדר האוכל היא הולכת בעיקר מפני דעת הקהל. „את יודעת, יומיים לא יראו אותך, אז כולם ישאלו מה קרה, איפה היית? ואם את בחדר־האוכל סימן שזה בסדר."

בדידות? „גם אני אשמה. אחותי אמרה לי ביחסים עם אנשים חייבים לעשות פשרות. להוריד ברמה ובדרישות. אחרת תמצאי עצמך יום אחד לבד. והיא באמת עשתה את זה והיה לה קצת פחות עצוב. בשבילי זה כבר קצת מאוחר לעשות פשרה".

„היו לי חברים שנפטרו ויש עוד כמה בחיים אבל הנה, לפני כמה זמן היה הסרט על השחקנית הזאת (ג'ואן קרופורד) אז היה לי צורך אחר כך להתחלק עם מישהו, משהו שם לא היה ברור. אני הייתי צריכה לדון עם מישהו בקשר לשווי האחרונה בסרט. נו אז לך תצלצל פתאום בעשר בלילה לילדים, זה לא בא בחשבון. יש איזו מידה של בדידות... הצלם שלכם איחל לי עד 120. אמרתי לו 20 פחות זה גם מספיק. כשיש לך את פולארד בראש, גם הנוף היפה מסביב לא עוזר."

לאה אגוזי, תשואות אחרונות, עדיין לא נפ[...] אחרון.

זיוה שילה ■

מיל"ה — המכללה לקריאה מהירה

23 שנות נסיון ✦ 40 אלף תלמידים ✦ פיקוח אקדמי

מהפכת הקריאה המהירה הגיעה לקיבוץ!

התוכל לקרוא 10 עמודים בדקה ולהבין?

בקיבוצים רבים (ביניהם בארות יצחק, מענית, כפר החורש, אלומות, ברקאי, גבת, בר־עם, העוגן, מעגן מיכאל, בית השיטה ורבים אחרים) שהזמינו את הקורס לקריאה מהירה של מיל"ה, קוראים החברים יותר מהר וחוסכים שעות יקרות בקריאה מהירה, יעילה ושוטפת עם ריכוז והבנה ברמה גבוהה.

תוך תשעה מפגשים בני שעתיים מובטח גם לך כי תכפיל ותשלש את מהירות קריאתך עם הבנה טובה יותר של חומר הקריאה.

איך מגיע הקורס לקיבוץ?

קיבוצים המעוניינים גם הם לשפר את יכולת הקריאה, ההבנה והתפוקה של חבריהם, יפנו אל שרה, הממונה על הקורסים,

בטלפון: 909870, 903215, 03-900153.

ובערב — 03-914858 והקורס יגיע אליהם.

אפעל

המרכז הסמינריוני של התק"ם

נמשכת ההרשמה
לשנת הלימודים תשמ"ח

● **הסמינר הדו־שנתי למדעי חרוח והחברה**
מועד תחילת הלימודים 10.11.87

● **הסמינר החצי־שנתי — לבעיות חברה במאה העשרים**
מועד תחילת הלימודים 1.9.87

● **התיכוניה — השלמת לימודי תיכון**
מועד תחילת הלימודים 6.9.87

● **אחת לחודש נערך מפגשבוע — קיבוץ**
שבוע ללימוד בעיות הקיבוץ. המחזור הקרוב יפתח ב־26.4.87

בכל הקורסים מספר המקומות מוגבל ולכן כדאי להקדים ולהרשם

בדבר פרטים נוספים נא לפנות לאפעל — טלפון: 03-712223

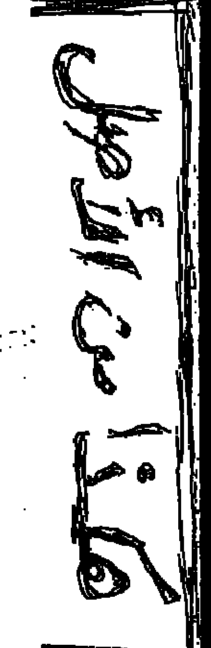

הייתי שם

כנס ירחמיאל

לא רק א"י השנייה והמקופחת, גם ארץ־ישראל היפה והמרוצה הולכת ומתגבשת. במסגרת התהליך הזה, התכנסו בקיבוץ חמדיה, בשבת, 28/3, בוגרי וותיקי „התנועה המאוחדת" במסגרת הארועים לציון 40 שנה לייסוד התנועה.

כראוי לכנס מן הסוג הזה, הכותרת היא אידיאולוגית פוזיטיבית, שהכל יכולים להסכים לה: „החינוך לאהבת המולדת חרף הוויכוח הפוליטי", אבל המפגש הוא בהחלט, מה שקוראים, מפגש רעים, עם מה־נשמע־אהלן־חבר'ה, טפיחות כתף, עירוב משובב נפש של מדריכים עם חניכים, חברי גרעין א' עם חברי גרעין ב' והכל וכולם, לשעבר, כמובן.

„לא חמודה", אומר חניך מחנות־העולים בעבר, סב גאה לנכדתו בהווה: „היום אני לא הולך איתך לנדנדות. היום באו לסבא המון חברים שהוא רוצה לפגוש".

רשימת המייסדים החתומים של ההתארגנות והעצומה העומדות להיוולד מן הכנס, מורכבת על־פי המינון הנכון. יש בה כמה ח"כים, כמה מנכ"לים, כמה אנשי תקשורת, פקידות בכירה, ואפילו כאלה שהגשימו, כלומר קיבוצניקים.

בכניסה לחמדיה רוטטים דגלי הלאום בכחול־לבן, את הארום של דגלי המעמד חסכו מהקרואים. באי הכנס כבר אינם צעירים, אך לעומת זאת יש ביניהם לא מעט שמות מתחומי הממון והכלכלה. במפגש, מכל מקום, הם מרשים לעצמם בלתי־אמצעיות ורישול חבר'מני בנוסח תנועת הנוער שממנה יצאו.

סגן שר החקלאות חיב בין־עוז — כצל'ה, כפי באי הכנס — הוא הדוחף והיוזם של הכנס הזה. בטון ענייני הוא מדווח לבאים על מה שנעשה ומה שקורם מאז הכנס הראשון בנחל־עוז (12־13.12.86), על 3000 חברים שהתפקדו, על ארכיון התנועה המוקם והולך, על מפגשים מתוכננים והעיקר, על הקמת עמותה. „חבורה", בלשונו, שתדאג להחזיר את „הבושה" לתופעת הירידה. זה הקטע של כצל'ה.

את המנה האידיאולוגית מעניק לבאים מוקי צור, עדיין בסוודר עבה ונעלי עבודה. הפעם ניכרת מבוכת מה בדבריו של מוקי. הקהל שמאזין לו הוא, הרי, חלק מהמיתולוגיה הפרטית שלו. הכנס, הוא אומר בכל זאת, הוא כנס ירחמיאל. אהבת המולדת היא כותרת ירחמיאלית, שהיתה משתלבת נהדר בעיתון „דבר" של שנת 1954.

מוקי מכוון היטב לתדר של שומעיו. כמו תמיד, כמו בכל מקום, גם כאן הוא מדבר על חולשות, הוא מציג דרישות, אפילו מוכיח. אבל הכל בכמות הנכונה. ובטון הנינוח האופייני לו. הוא עוקץ בשומעיו, באמרו, שהפטריוטיות, רגש המצוי בשפע אצל בוגרי התנועה, הפכה לעיר מקלט למנוולים. שקט בקהל. בקול גדול ובהנאה מאופקת הוא קורא את נבואתו של טבנקין משנת 1937, בה הביע הכותב את חששו, שחלוקת הארץ תביא לחזרתם של היהודים לעיסוקיהם הגלותיים במסחר, תיירות, מינהל ופקידות. וקהל הנוכחים, שרובו מוציא מן העיסוקים האלה בדיוק את פרנסתו, שומע ומתרגש מחדות אבחנתו של טבנקין.

גם מברק מנשיא המדינה, שנשלח לכנס הקודם בנחל־עוז, נשלף וזוכה בחמדיה לשימוש חוזר. במברק מובעת תקווה, שמגשימי התנועה ובוגריה יידעו ליטול על עצמם משימות הגשמה בכל מקום ואתר בו הם נמצאים.

שוב קלע הנשיא בדבריו.

שלמה גלזר

מרכולית

חדר בדירה

מוצע להשכרה חדר בדירה (שימוש מוגבל במטבח) עם כניסה נפרדת, באזור כיכר דיזנגוף. המחיר נמוך. נדרש יחס נאות לאשה מבוגרת. 03-426310.

חדר תמורת עזרה

לקיבוצניקית בחופשה. חדר בת"א למשך מספר חודשים, תמורת עזרה בבית לאשה מבוגרת. נא להתקשר: 03-378833.

שותף לטיול בלבד

דרוש/ה שותף/ה לטיול בארה"ב למשך חודש יוני. להתקשר לנורית 08-464729.

החצי השני

רווק בן 33, מחפש שותף/ה לטיול בארה"ב, בסוף מאי למשך חודשיים וחצי. (אולי שווה לנסות אצל נורית הנ"ל?) להתקשר לדב — 03-458227.

אל הכפרים המצריים

מתארגן טיול לחברי קיבוצים, בהדרכתו של נסים קריסטיל, להכרת הכפרים המצריים, מה־5 עד ה־12 במאי. מתאים גם לכאלה שכבר היו במצרים. המעוניינים יפנו ל־06-988298.

הרפתקה תת ימית

חוג צלילה, קיבוץ דליה. יורד לצלול מה־28/4 — 2/5, באיזור שארם. מחפשים קבוצה נוספת לנסיעה, בשני כלי־רכב. פרטים אצל שמעון 04-897650.

המעבר להודו

מתארגנת קבוצה לטיול של חודשיים בהודו. בטיול: מפגש עם תרבויות בהודו: מסעות („פרקים") בהימליה ההודית, מקורות הגנגס, קשמיר ולאדאק. לפרטים: דורון 03-340270, 04-222247.

ג'וב

ספורטאי עם דרישות

מורה לחינוך גופני, קיבוצניק, מחפש עבודה לשנת הלימודים תשמ"ח, בקיבוץ עם לינה משפחתית. להתקשר בערב: 06-583935.

כל דיכפין ייתי ויפסח, כל דצריך יצא ויברח...

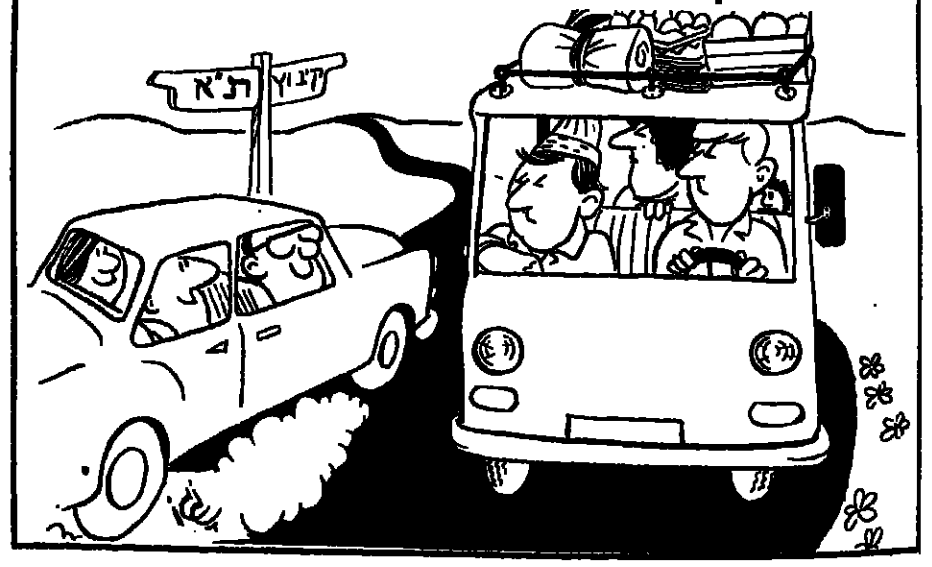

לחברי קיבוצים טיולים מרתקים במחירים מיוחדים!

28 יום קנדה וארה"ב

$1349 סידורי קרקע. כרטיסי טיסה $874 + $399 כפוף לתוספות עונתיות
ביקורים ב: טורונטו * מפלי הניאגרה * וושינגטון * אורלנדו * אפקוט * ניו אורלינס * ילוסטון פארק * ונקובר * סיאטל * סן פרנציסקו * לוס אנג'לס * אולפני אוניברסל * דיסנילנד * ציון פארק * בריס קניון * גרנד קניון (דרום) * לאס וגס * ניו־יורק
אפשרות הארכה ל־31 יום וביקור בהונולולו בתוספת של $400.

טיולים לאירופה במחירים מיוחדים

* פריז לונדון — 10 ימים
* פריז, אמסטרדם, לונדון — 12 יום
* ספרד, פורטוגל — 15 יום
* אנגליה, סקוטלנד, וולש — 15 יום
* דנמרק, שבדיה נורבגיה — 15 יום
* וינה ופולין — 16 יום
* איטליה, שוויצריה, צרפת ואנגליה — 17 יום
* גרמניה, אוסטריה — 18 יום
* טורקיה — 19 יום
* איטליה, שוויצריה, צרפת, הולנד, אנגליה — 20 יום

מזרח הרחוק 35 יום

$3699 ביקורים ב: הודו * נפאל * תאילנד * הונג־קונג * פיליפינים * טאיוון * יפן

בתק"מ, לפנות לאריה פישבק • בקיבוצי השומר הצעיר, לפנות למיכל

אחים אברהמוף (אברתורס) בע"מ
תל־אביב, בוגרשוב 7, טל. 03-247187

שירן ליבר יעוצים

יעוץ כלכלי
תכנון פיננסי
יעוץ ביטוח ואקטוארי
בדיקת השקעות
תכנון חבות במס
תיקצוב

תכנית חמש שנתית למשק קיבוצי

התכנית הרב שנתית היא כלי עזר ניהולי בעל חשיבות למקבלי החלטות במשק. לאחר נסיון של חמש שנים גיבשנו תכנית מחשב ייחודית המאפשרת לטפל בצרכים השונים של תכנון רב תקופתי תוך התמודדות בבעית אי הוודאות ביחס להתפתחות בעתיד באמצעות ניתוח רגישות.

ניתוח רגישות מאפשר הרצה של חלופות שונות של המשתנים החיצוניים:
1. שינוי בחוקי המס (בעתיד, ושומות במחלוקת בעבר).
2. שינוי בשערי ריבית קרדיטורית ודביטורית זמן ארוך וזמן קצר מט"ח ומדד כולל הקשרים ביניהם.
3. שינוי ביחסי תשומה–תפוקה של המשק או המפעל.
4. שינוי בהיקף והרכב הישוב.

בהשוואה למשתנים הפנימיים – החלטות המשק:
1. קצב גידול הוצאות קיום.
2. נפח וחלוקה שנתית של השקעות צרכניות.
3. קצב פיתוח וחידוש המשק.
4. חסכון מול חוב, נזילות מול סיכון.

התוצאות המתקבלות במודל:
1. הדווח הכלכלי של המשק.
2. שינוי בחוב נטו.
3. תזרים מזומנים שוטף.
4. חבות המס ושיעורי המס השולי בכל אחת מהשנים.

התמונה הכוללת שמתקבלת היא יכולת הפרעון של המשק כפוף להנחות וההחלטות שיתקבלו על פני תקופה של זמן.

תל־אביב, דרך ארלוזורוב 84, תל־אביב 62647
טלפונים: 224439, 234472, 231663, 231668־03

סימה באר

אספקה קטנה

622 / ארץ טרופית יפה

בת 24 — 1.65 גובה. קצת יותר מחצי שנה בארץ (עלתה מברזיל) אך כבר שולטת בשפה ואפילו יודעת מה היא רוצה: להכיר קיבוצניק, עד גיל 30, במטרה להקים בית ומשפחה בישראל.

היא מצויירת במקצוע מכובד שרכשה בחו"ל, ומתגוררת בחיפה. כדי לתהות על קנקנה תצטרך לפנות אלינו.

623 / עוד בנושא ההתיישבות

בת 25 מההתיישבות הצעירה. רוצה מאד „להתיישב" וחזק ואת זה תוכל לעשות בעזרתך בלבד. אני עדה שמדובר בבחורה עם חן ותמימות — קיבוצניקית, שחושבת ודורשת מעצמה ומהחברה, אך גם מתחשבת ואוהבת ולמרות תרומתה וחריצותה מוצאת את הזמן לטיולים בארץ, לקריאת ספרים, לספורט לנגינה בפסנתר ולטיפול בחיות־בית.

אני משוכנעת שאתה...ואתה...ואתה... אחד מכם בטוח מתאים לה...

624 / אין ספק — מיוחדת

26 שנים בפקולטה למדעי החיים. בדרך כלל אוהבת אותם, את החיים, מה שנקרא „החיים מתאימים לה". הבסיס: קיבוץ דרומי. כרגע עובדת וגרה בתל־אביב. הכיף שבעבודתה ובעיסוקה הוא המפגש הבלתי פוסק ומהנה עם אנשים.

תחומי התעניינותה רבים ועדיין לא נמאס לה ללמוד עוד ועוד. אוהבת לצייר, מוסיקה שקטה, סרטים עצובים ותכשיטי כסף. היא מתה על הקיץ ומחכה כבר לקרניים החמות, שתאפשרנה לה לחלץ את העצמות, להראות ולראות.

נראית מצויין (זה אני אומרת — ס.ב.) אין ספק — בחורה מיוחדת.

625 / עדיפות למוצ'צ'וס

„שרופה" לקולנוע ושירה ישראלית של „או", קוראת הרבה ומקשיבה למוסיקה קלאסית. נולדה בארגנטינה. בארץ רכשה השכלה, והרבה נסיון בחיי קיבוץ.

היא צעירה ברוחה, לא קונבנציונלית, אבל כמו (כמעט) כולן — רוצה לחיות ביחד. מעדיפה דרום־אמריקני, אבל תתפשר גם על צבר, בן 25, מקיבוץ, שאינו רחוק מהמרכז.

היא אם לארבעה ילדים. 163 גובה, ומעדיפה בחור גבוה. אז קום חמודי. צא מעצמך וכתוב לה.

626 / לבעלי־הומור

בת ארבעים וקצת, אמא לשני ילדים מקסימים ועד לפני כמה שנים גם היתה חברת קיבוץ. היום היא מתגוררת בעיר צפונית. לומדת לתואר שני באוניברסיטה, עוסקת בעבודה סוציאלית ועם האמהות, גידול הילדים, הלימודים והעבודה, — יש לה די זמן לבילויים ואותם היא רוצה לעשות עם בן זוג, שיהיה חם ורציונאלי ופתוח לקשר, שלא יהיה מעל 48, גבוה, אסתטי עם אהבת חיים והרבה הרבה הומור, בבקשה. יש לך?

627 / „שלום סימה"

„אני בת 41 ככה, מה לעשות? הזמן עובר. הילדים (3) כבר גדולים ואני נשארתי קצת לבד. אני אוהבת לשיר ולצחוק, לאהוב ולמחול, בישול,

הוא אוהב לטייל, ולא רק בשדות...

עבודה בגינה, טיפול בעציצים והכל־הכל עם, למען וביחד. אמנם אני חברת קיבוץ מהצפון, אך לטובת העניין עוד פתוחה לתזוזות ולא פוחדת משינויים."

628 / שתהיה גבוה

קל לה יותר להבהיר מה היא רוצה ממך: שתהיה גבוה, מעל 1.70. רזה או, לפחות, לא שמן, אוהב מוסיקה ותיאטרון...

להגדיר את עצמה? פה כבר נעשה העניין קשה: בת 44, אם לארבעה מקיבוץ במרכז הארץ. מה עוד? כנה, טובה והכי חשוב, עם חשק למצוא חבר טוב לחיים. אם תרצה לשמוע עוד — אתה מוזמן לכתוב לה, או לטלפן ולנסות.

629 / נפש בריאה בגוף בריא

לעלות ארצה, ובגיל 22, לקיבוץ שבעמק חפר — זה לא היה הגשמת חלום, אלא תוצאה של מחשבה ארוכת שנים ואידיאולוגיה, שממנה שאף את השקפת עולמו. בינתיים עברו שנים והשתנתה גם דרך חייו. כרגע מתגורר בעיר צפונית. מגדיר עצמו כספורטיבי. בן 42, שומר על גוף בריא, נפש בריאה ומחשבה בריאה.

הוא אוהב לטייל ולא רק בשדות, אלא גם בין הבניינים בערים הגדולות. יודע להקשיב ויש לו עודף סבלנות ולעיתים רחוקות מתפרץ כדי להגן על דעותיו. אבל בעיקר. בעיקר הוא רוצה לבנות חיים מחוץ לקיבוץ (ופתוח לרעיונות אחרים) עם בחורה צעירה ממנו.

630 / חגיגות זמר בגליל

בן 37 רווק ושוב מהעיר הצפונית, על סף סיום הבי.איי. (לא כתב באיזה נושא). אוהב כמו כולם, לטייל, מוסיקה עממית, וחגיגות זמר בגליל(!).

הבחור לא הגדיר את מבוקשו והעדפותיו — ובכל זאת, נא לא להידחף.

631 / גיבור חידה

יש לי מציאה בשבילכן: רציני, שקט, בדחן לכל עת, אוהב נוף, ספורט, בעלי־חיים ומחפש אותך, הרצינית, לחיים משותפים, תוך מחשבה על חיי קיבוץ. בן 28, גבוה (180) מהגליל.

632 / גשר שיוביל לקשר

נשמע מעורר: בן 25, 1.75 רזה מתולתל, שקט ורגיש. אבל (שימו לב) עם מטען גדול של חיים ואהבה, אותם ישמח להעניק לזו, שתהיה מסוגלת לקבל ולתת במידה דומה (בגיל 26־22). רצוי גם שתהיה נאה, שקטה, לא שמנה, רגישה, שנוכל לבנות יחד גשר שיוביל לקשר יציב, אוהב ואמיתי.

אגב, הוא גם אוהב לרקוד, לטייל, לשמוע מוסיקה, לשוחח עד מאוחר בלילה ואפילו לבשל. אני במקומכן, בנות העשרה, הייתי מנסה...

633 / שגעון המוסיקה

הוא בן 32 מהעמק. יש לו המון קסטות ותקליטים. בחורות המתעניינות במוסיקה ומוכנות לחיות בהשפעת מוסיקה — זה הצ'אנס שלכן. הוא מחכה לכן בעמק יזרעאל.

ובמקום עצת השבוע — תגובת קוראה:

„סימה שלום,

את ודאי יודעת שאני מחבבת אותך מאד אבל...

לא יתכן, שמדור כשלך, שנועד להיות חיובי ובונה, יעביר שיעורים על „איזה צבע לצבוע את השקיים, ואיזה טמפרטורה לתת לאוזניים, בשכמעט מתגלה הבלוף (ולמה לבלוף?) ואיך להתנהג כשיש פריחה וכשאין פריחה.

דברים כאלה לא מתאימים לנושא אותו את באה לשרת ובוודאי לא בעיתון של התנועה.

[illegible]

לפרטים נא לכתוב:
לסימה־באר,
הדף הירוק, אספקה קטנה, רח' חומה ומגדל 2,
שירות דואר שק נעול, תל־אביב

גרדה כהן

ארוחת ארבע

מגלגלים כופתאות מצה

את המתכונים לקניידעלאך נתתי לכם לפני 3 שנים. לכן, נדמה לי שהגיע הזמן לרענן את זכרונכם (עם חידושים פה ושם).

המתכון הטוב, היקר ועתיר הקלוריות ביותר, הוא זה (כופתאות — 50):

החומרים: 250 גר' מרגרינה, 11 ביצים, 300 גר' קמח מצה, מלח, פילפל, אבקת זנגוויל (הכרחי!) וקורט אבקת מרק (בלי נוזלים).

ההכנה: מערבבים את כל החומרים (ולא להמיס את המרגרינה), צרים כדורים ושומרים אותם זמן מה במקרר (אפשר להכינם שבוע קודם ולשמור בקירור עמוק).

מבשלים במי מלח עם קצת שמן כ־20 דקות.

כופתאות דלות קלוריות:

1 כוס קמח מצה, 2 ביצים, קצת זנגוויל, מלח ופילפל, ½ כוס מרק חם ו־6 כפות שמן. (הכנה כמו במתכון הקודם).

כופתאות מצה של ייקים:

משרים 5 מצות במים וסוחטים אותן היטב. מטגנים את העיסה ב־½ חבילה מרגרינה (או שומן עוף) עד שהכל מתייבש יפה. מוסיפים 5 ביצים ו־5 כפיות גדושות קמח מצה, מלח וזנגוויל. נותנים לבצק קצת לנוח במקרר, ואחר־כך צרים כדורים. גם את הכדורים האלה אפשר להכין ימים רבים קודם ולהקפיא. מבשלים ½ שעה (רצוי במרק).

כופתאות לפי מתכון עתיק (ספר בישול מלפני 100 שנה):

משרים 5 מצות וסוחטים. מטגנים בצל קצוץ ב־100 גר' שומן (אווז) ומוסיפים את העיסה. מוסיפים 3 ביצים. ו־½ ספל שקדים טחונים ותבלינים: מלח, קורנית, מוסקט וקורט סוכר. מוסיפים 5 כפיות קמח מצה ומבשלים במרק כ־10 דקות. ■

עבודה זמנית בחו"ל
למתכננים טיול או שהייה באירופה
אפשרות עבודה נוחה בזמנכם החופשי, כולל עזרה והדרכה ורכב, ביטוח מסלולים וכו'). הוצאות נסיעה במימון עצמי.
בפרטים: טל' 052-81967, רק בערב

כל סוגי הרהיטים ומזרונים
פרדייז ועמינח באספקה מיידית
תנאים מיוחדים ונוחים מאוד לקיבוצים
משה לב
הרצל 64, ת"א טל. 03-823591

אחות מוסמכת
נשואה + 2
מחפשת קיבוץ בסביבות חיפה מ־1 ביוני עם אופציה לקליטה
טל' 04-643925

דרושה מטפלת
קיבוצניקית, עם לינה לתינוקת בת 9 חודשים
תנאים טובים
לפנות לטל' 03-247782 מ־10.00-17.00 לאילנה:
טל' בערב: 052-78613

יצא לאור...
מופץ חינם ב־50,000 עותקים
למנהלי רכש, קניינים, מנהלי תחזוקה!
מערכי מידע
מדריך מקצועי טכני מסווג לתחזוקה, רכש, בנייה וייצוא
לפרטים 03-730392

חתונה לבנה
שמלות כלה אחרות
נפתח בירושלים!
שמלות כלה בראש אחר!
עצוב אישי ומקורי השכרה/מכירה
כל שמלה – משהו אחר!
02-718498
רינה
רח' בן־יהודה 19
ק.ב. ירושלים
שווה לראות!

במבו האום 1986
לחברי הקיבוצים תנאי תשלום נוחים
רהיטי במבוק מעץ ראטן
סלונים, מיטות, פינות אוכל, מזנונים, חדרי נוער וילדים
400 מטר תצוגה
רח' עלית הנוער 3 גבעתיים טל: 324104

ראיתי קיבוצניקים מאושרים

(המשך מעמ' 5)

שייך, כי נקלע לעולם זר ומוזר. מודטים קבועים, אלה שעברו את קורס המתקדמים, הסידהיס וכאלה הם חברי „יחר", מתוודים בדרך כלל לכתביו של המהרישי, ולפירושים של תורתו, בעזרת ספרים וקלטות שמנפקים המרכז בתל־אביב או מרכזים בחו"ל. את החדר הזה, היחיד, אולי, שמסביר את אופיו המיוחד של הקיבוץ, היו מעדיפים חברי „יחר" שלא לחשוף בפני מבקרים.

שאלות הבהרה הנוגעות למושגים כגון „עידן ההארה" או „ממשלה־עולמית" אינן ערבות לאוזניים המקומיות.

„כן, יש דבר כזה, ממשלה־עולמית או ארגון עולמי", מוכן לומר בכל זאת אבנר, במקצועו מומחה למחשבים, „אבל זה לא כמו ממשלה רגילה, כמובן של סמכות ריבונית וטריטוריה, אלא מין תפקיד מתחום התודעה שמטרתו להוסיף למדינות, בדרך של תמיכה, את התודעה של המדיטציה. זה בא כדי להגדיל את הצלחתן ושיגשוגן של המדינות. הרעיון נובע ממחקר, שהצביע על כך, שאנשים שעושים מדיטציה, משפיעים על סביבתם. היו תוצאות מוחשיות של ירידה בפשע, בתאונות הדרכים, לכן אנחנו רואים שיש לתודעה ריבונות. מכאן הרעיון לקדם את פיתוח התודעה. לממשלה־העולמית של עידן־ההארה, קשורים מודטים בכל העולם, קשר של הערכה וחיבה, לא יותר. אנחנו, למשל, מקבלים מהם קורסים או חומר עיוני".

כאן מזכיר אבנר את אותו משפט מפורסם שהתקיים בגרמניה „שבו טענו התובעים, שהארגון העולמי של המדיטציה הטרנסצנדנטלית רוצה להשתלט על העולם. האשימו אותו בשימוש באמצעים של היסטריה המונית. המשפט בדק את הנושא ומצא שאין שחר לטענות. אם בוחנים את המודטים, בכל מקום שהוא, רואים, שיש להם ערכים משותפים לכלל החברה, מכאן שהם לא כת".

בתק"ם דחו את בקשתו של קיבוץ „יחר" להתקבל לתנועה, אך לא ניתקו עמו את הקשרים הכלכליים־משקיים.

לטענה, כאילו הקיבוץ מסונף לאגודה העולמית או הארצית של המודטים ומחוייבותו אליה אינה מתיישבת עם חברות בתנועה הקיבוצית, לא נמצאו כל סימוכין. לפי שעה, מכל מקום, „יחר" הוא לחוד. מחוץ לתנועה, ולא ברור מי מהשניים מפסיד יותר.

דינה רמג' ■

צלילים רכים של תזמורת מנדולינות, לוו את פתיחת הישיבה החגיגית של הוועד הפועל, במלאת 60 שנה לייסוד הקיבוץ הארצי. (אחר מזכיר ואחר ת"כ מיל. בין המודטים). לאחר הטקס נשמעו צלילים אחרים, מודאגים יותר. ענוגים פחות.

למעשה, המרת דת

„אנחנו לא כת" — יאמרו לך חברים באימון, באסט או בסיינטולוגיה. ואולם עיון בנספח הכמות שבדו"ח תעסה גלזר, חושף עובדה מדהימה: בין עשר הקבוצות שנבדקו, עליהן נמנות הן כתות סגורות, בהן מאבד האדם את זהותו ומשתעבד לסמים או לאל חדש, והן כתות מתונות, כביכול, קיים דמיון מפליג: כל הקבוצות מבטיחות מסלול אל האושר, אל ההארה, אל ההגשמה הרוחנית, וכן פיתוח הפוטנציאל האישי, פתרון לבעיות האנושות, שלום שלווה ורווחה.

גם בת הקיבוץ, שעשתה את שנותיה בקומונה של מאמיני הגורו מהרג'י, השתחוותה בוקר וערב לתמונתו, כשבפיה ברכה מסתורית בשפה לא מובנת, הצטמררה כשנודע לה בדיעבד שהיא חברה בכת ואף הודיעה להוריה, שכל חייה עד אותו יום שפגשה ב„אמת" החדשה, לא היו שווים כלום.

„אני אינני מתנגדת לדת או לאמונה".

אומרת פרנסיס יואלי, (מעוז־חיים) פסיכולוגית, שהתמחתה בארה"ב בנושא הכתות, „אלא לדרך בה פועלות הקבוצות הללו בגיוס חברים חדשים, ולכל דבר, שמוריד את הזהות האישית ומשנה את המודעות העצמית. אני מתנגדת לקבוצה, שמצמצמת את זכות האדם לחשוב, לבקר, להרגיש ולבחור. במפגשים הראשונים, אם זה קורסים של אסט או מדיטציה, האקט אינו נורא, אולי אפילו תורם משהו. הבעיה היא עם אלה שלוקחים את זה כדרך חיים, לעיתים במקום עזרה נפשית".

„בכל הקבוצות, המוזכרות בדו"ח תעסה־גלזר", אומרת פרנסיס, „יש אקט של היפנוזה עצמית והוא מקלף את מנגנוני ההגנה העצמית. אנשים שיציבותם הנפשית לקויה, עלולים להגיע למצבים קשים.

„הטכניקות השונות של המדיטציה מאופיינות באוצר מילים מיוחד, ז'רגון זר וסתום. יש בהן רמזים לפולחן, ושיטות שונות לגרור את האדם לדרגת ציות מלא לגורו. פילוסופיות הודיות עתיקות, שזכו לפירוש חדש, מתיימרות לשרת את היחיד והעולם, מציעות פתרונות פסיודו־מדעיים ורפואיים ומתורגמות באופן גס. שהוא, למעשה, המרת דת והקניית כוח לגורו."

פתרון חכם לעשבים שוטים.

היריעה החומה לחיפוי – הדור החדש ביריעות:
מונעת התפתחות עשביה ומאפשרת חימום הקרקע, בו־זמנית.

מונעת התפתחות עשביה ע"י מניעת אור בתחום הפוטוסינתזה (400-700 ננומטר), כמו היריעה השחורה שאתה מכיר.
אלא שאל-אור פועלת גם כיריעה תרמית, המאפשרת קרינה בתחום האינפרא־אדום ושומרת על רמת־חום יציבה מתחת ליריעה.
בניגוד ליריעה השחורה, אל-אור אינה מורידה את טמפרטורת הקרקע (אלא מעלה אותה), אינה מתחממת ואינה גורמת נזקי־צריבה בחודשים החמים.

של פוליאון מהווה תחליף חכם. הן ליריעה השחורה והן לשקופה. בניסוי שבוצע לאחרונה ע"י משרד החקלאות בגידול גיבסנית (פרח רב־שנתי) בחממה, מנעה אל-אור כל התפתחות של עשביה חד־שנתית. טמפרטורת הקרקע בניסוי היתה גבוהה באופן משמעותי בהשוואה לקרקע מחופה בשחור – ונפלה רק במעט בהשוואה ליריעה שקופה (שכמובן לא מנעה כלל את התפתחות העשביה). אל-אור של פוליאון. כל היתרונות תחת יריעה אחת.

חוסכת בשימוש בקוטלי־עשבים (הרביצידים) ובימי עבודה בעישוב. בגידול דלועים, מתפתחות כל שלוחות הצמח מעל היריעה ואינן מסתתרות מתחתיה (כמו בשקופה) או נשרפות (כמו בשחורה).
אל-אור נוסתה בארץ בהצלחה בגידול דלועים, תות שדה, סולניים ופרחים – ונמצאת בשלבי־ניסוי מתקדמים בגידולי מטע (אפרסקים, שזיפים ועוד).

פוליאון ברקאי. קיבוץ ברקאי 37860
ד.נ. מנשה, טלפון 06-378585/79641

שיווק ע"י מוצרי תכן: תל־אביב - רח' הארבעה 11, טל' 03-263267; חיפה - רח' נתל 11, חוף שמן, טל' 04-674283/4; באר־שבע - רח' קק"ל 39, טל' 057-39123; ירושלים - אזור התעשייה תלפיות, טל' 02-718213/4. כמו כן ניתן להשיג בסוכנויות ארגוני הקניות הגדולים. גלילים בודדים ניתן לקנות במחסני תכן ובמפעל, בימים א'-ה', בשעות 13.00-19.00.

לבית ספר משגב
קיבוץ גבעת חיים איחוד
דרושים
לשנה"ל תשמ"ח:
מחנכות
מורות מסייעות
יועץ חינוכי
מורה לביולוגיה
לפנות לטלפון 06-369531

לנכה צה"ל
דרוש/ים מלווה/זוג מלווים
במשרה מלאה
רצוי יוצאי קיבוץ
העבודה באזור ת"א
תנאים טובים
מגורים במקום
לפנות ליעקב 06-763710
עמי 06-566055